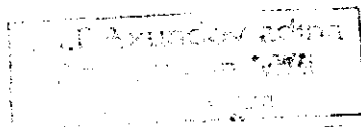

FİKRƏT QOCA

116
Q-61

235141

SEÇİLMİŞ ƏSƏRLƏRİ

“ŞƏRQ-QƏRB”
BAKI-2004

Bu kitab "Fikrət Qoca. Ömrümdən anlar" (Bakı, Gənclik, 2000) və "Fikrət Qoca. Adi həqiqətlər" (Bakı, Azər nəşr, 2000) nəşrləri əsasında təkrar nəşrə hazırlanmışdır

Ön sözün müəllifi:

Anar

894.3611 - dc 21

AZE

Fikrət Qoca. Seçilmiş əsərləri. Bakı, "Şərq-Qərb", 2004, 248 səh.

Poeziyamızın ən yaşarı ənənələri zəminində yetişmiş olan Fikrət Qoca küləyin, yarpağın, suyun nəğməsinə dilimizin ən zərif, ən həzin sözləriylə ifadə etməyi bacaran şairdir. Onun lirik qəhrəmanı – adi insandır. Lakin bu adi insan adı olduğu qədər də qeyri-adidir, qəlbindən əsrin, zamanın ruzgarları keçir, varlığında dünyanın bütün rəngləri, çalarları oks olunur. İctimai topor, fəal vətəndaşlıq mövqeyi onun əsas "insan xasiyyətlərindəndir". Amma hər bir həqiqi bütöv insan kimi o da mürekkəb duyğular aləminə, mənəvi zənginliyə malikdir.

İnsanın mürekkəb daxili aləminə nüfuz edərəkən Fikrət Qoca həqiqətə sadıq qaldığındandır ki, oxucu onun lirik qəhrəmanına inanır. Bütün yaradıcılığı boyu öz yoluyla gedən bu təkrarsız şairin poetik "mən"i yalnız yaşadığı dövrün problemləriylə deyil, yaşın özəlliyindən doğulan dünyaduyumuyla da zənginləşmiş, yüksəlmişdir.

Müəllifin bu kitabında toplanan əsərləri – şeir və poemaları "enişli-yoxuşlu, kədərli-sevincli, gərgin, amma zəngin bir ömrün anlarından" yaşantılardır.

ISBN 9952-418-13-X

© "ŞƏRQ-QƏRB", 2004

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

İLHAM ƏLİYEVİN

"Azərbaycan dilində latın qrafikası

ilə kütləvi nəşrlərin həyata

keçirilməsi haqqında"

12 yanvar 2004-cü il tarixli sərəncamı

ilə nəşr olunur və ölkə kitabxanalarına

hədiyyə edilir

FİKRƏT QOCA TƏSƏLLİSİ

Fikrət Qoca müasir şerimizin qüdrətli yaradıcılarından. Bu, danılmaz həqiqətdir.

Bəzən deyirlər ki, son dövrdə Azərbaycan ədəbiyyatında dəyərli əsərlər yaranmır. Çox yanlış fikirdir, ya bilməməzlikdən, oxumamazlıqdan gələn aldanış, ya da bilərəkdən söylənən qoruzlu yalandır.

Fikrət Qocanın indi oxuyacağımız yeni şeirlər toplusu çağdaş şerimizin möhz son dövrlərdə yaranmış ən dəyərli nümunələrindəndir. Və bu da bir həqiqətdir.

Fikrəti – onda nə kiçik hərfli qoca, nə böyük hərfli Qoca idi – uzaq gəncliyimizdə qalmış ilk tanışlığımızdan bəri həmişə öz təkrarsız sifəti, heç kəs tərəfindən deyilməmiş sözü olan, qeyri-adi istedadlı, orijinal bir şair kimi, heç vaxt simasını dəyişməyən etibarlı dost kimi, hər zaman ləyaqətini, qürurunu, yüksək ziyalı mədəniyyətini, vətəndaşlıq qeyrətini qoruyan şəxsiyyət kimi görmüşəm və görürəm.

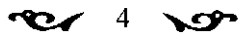
Yeni kitabının əlyazmasını oxuyarkən şairin bütün bu keyfiyyətlərinə 40–45 il öncə olduğu kimi sadıq qaldığına bir daha sevindim. Ağrısıyla, kədəriylə, nişgılıyla da əvvəlki Fikrətdir, incə yumoru, zarafatı, məzəsiylə də... Yumordan başlayım.

Taleyə uzanır narazı əllər
Dinən: “Mənim payım az oldu” – deyir.
Yəqin bircə ağı düz bölübdülər
Heç kəs öz ağından gileylənməyir.

Fikrətin – zərif yumordan ən kəskin və tünd satirayacan – yazdığı şeirləri var (“Seçmək asandı”, “Yazıq adam”, “Rəngsiz adamlar”, “Böyüklər”, “Qapımın iti qaçıbdı”, “A şərçi Şərəbanı” şeri və i.a.).

Fikrət Qoca üslubunun çox maraqlı və qəribə özəlliklərindən biri də budur ki, ən ciddi, hətta faciəvi mövzulardan yazanda da yüngül və kədərli təbəssümünü seziirik. Böyük ispan şairi Federiko Qarsia Lorkaya, xüsusilə də onun amansız qətlinə, ölüm gününün romantik ayrıntılarına nə qədər şeirlər yazılıb. Fikrət də bu mövzuya şeir həsr edib, amma heç kəsin yazmadığı bir şəkildə yazıb. Bu kədərli şeirdə acıdan-acı bir ironiya, yanıqlı bir təbəssüm də var:

Qarsia deyindi ki:
Hava yağış, yer palçıq,
Elə bil qəhət olub

Bu günlər, aylar, illər:
Heç belə havada da
Adam güllələyərlər?
Zabit dedi:
– Xoşbəxtsən,
Sən deyinə bilirsən,
Biz qanunun lalıyıq
Sənə nə var, biz hələ
Geri qayıtmalıyıq.

Eyni zamanda son illərin məhsulları – Şərqi miniatürləri qədər zərif klassik rübailəri, bizim bayatılar, yapon hoqquları kimi qısa, lakonik, məna tutumu, obrazlı deyimi etibarilə çəkidən yüngül vəzndən ağır poetik incilər olan şeirləri və ədəbi hadisə sayılacaq poemaları dövrü mətbuatda oxumuşdum, amma indi onları küll halında, ard-arda mütaliə edəndə aldığım təəsürat daha dolğun, Fikrət Qoca yaradıcılığının son dövrü haqqında düşüncələr daha geniş olur. Ümumi qənaətim belədir ki, Fikrət Qoca həm tanış Fikrətdi, həm də yeni Fikrət.

Fikrətin ən yeni şeirlərində vaxt etibarilə çox uzaq olan “Vals”ın ritm oynaqlığı da var, çox uzaq “Risk”in ictimai kəsəri də...

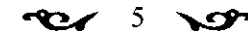
Fikrət elə həmin Fikrətdir – deyərdim, əgər bu kitabdakı Fikrət bir çox cəhətdən tamamilə təzə bucaqdan görünməsəydi.

Son illərdə hamımızın yaşına yaş artması bir yana, elə bil əsr, zaman özü on il yox, yüz il qocaldı. Elə bil bu illər ərzində yüz ili, bir əsr yaşadıq.

Göz açıb gördüyümüz dünya tamamilə başqalaşdı, qəbul etsək də, etməsək də içində yaşadığımız cəmiyyət, quruluş büsbütün dəyişdi, pasportlarımızda yazılmış məmləkətin adı tarixin arxivinə verildi. Müstəqil dövlətimizin vətəndaşı olmaq, dünyaya öz ölkəsinin pasportu ilə çıxmaq, səhərlər öz himninin sədələriylə oyanmaq, öz bayrağının kölgəsində yaşamaq səadətine qovuşduq. Amma dünyada ən ağır itki olan iki itkinin də sağalmaz yaralarını aldıq – insan itkisinin və torpaq itkisinin.

Fikrət Qocanın son illərdə yazdığı əsərlərdə möhz bu ağrıları-acıları üzə görə deyil, bütün varlığıyla çəkmiş qəlbinin ən dərin güşələrində yaşamış, ruhunun bütün hüceyrələri ilə duymuş bir sənətinin iztirabı və təsəllisi əks olunub. Çağdaş şerimizdə qaçqınlar möhnətinin, qaçqınlıq faciəsinin Fikrət Qocanın “Qaçqın gəlin” şeri kimi yanıqlı ifadəsinə rast gəlməmişəm.

Yayda yalağa gedərlər,
Səni sürdülər arana.
Yayın cırcırına çağ
Mən də duz basdım yarana.

Xəyalın dağlar qoynunda
Yarpızlı dovğa bulayır.
Dağda sənsiz qalan yurdun,
Axsam qurd olub ulayır.
Yollar uzun, dağlar uzaq
Bu dərd vaqonlara sığmaz
Bu dərdi yollara yazaq.
Eyvanda qalan kitabı
İndi külək varaqlayır
Siz dərəyə qaçan yerdə
Hələ də bulaq ağlayır.
Məhlədə qalan yürüyü
Hansı xəyal yırgalayır?
Susub qəlbimdə inlərem
“Bəndləri uçq ellərim,
Yaxası açıq evlərim,
Yaxan düymələ, düymələ”.

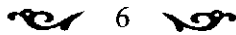
Bu son dərəcə təsirli şeirin misraları xəyalımda “Koroğlu” dastanından Nigarın nisgilli gilcyini yada saldı:

Necə baxım ev-eşiyə,
Yaralı könlüm üşüyə,
Toz bürümüş boş beşiyə,
Şirin lay-lay çalan yoxdur.

Fikrət Qocanın şeirindəki “məhlədə xəyalın yırgaladığı yürük, eyvanda küləyin vərəqlədiyi atıhb qalmış kitab” Nigarın şikayətində olduğu kimi canlı insan həsrətinin cansız əşyalar vasitəsilə ifadə edilmiş sənət ecazıdır.

Qarabağ müsibəti, əlində, başının üstündə üçrəngli bayrağımızla ölümün gözünə dik baxan Azərbaycan döyüşçüsünün şücaəti, azadlığa doğru “şəhid-şəhid, addım-addım gedən Vətən”, Azərbaycanda yaşayan xalqların, insanların birliyi, Çeçenistan fəryadını eşitməyən dünya, Rusiyada ov mövsümü – son dövr Fikrət Qoca poeziyasının əzablı mövzuları, kədərli mətləbləridir.

İnsan ovuna çıxıblar
Bir ölkədə sürək sürür,
sürək basır,
Toplar, tanklar, təyyarələr,
Millət pərən-pərən düşüb
Ana-bala ağlar, mələr,

Qocalar sinəsi dağlı,
Cavanlar qolları bağı,
Döşü körpəli gəlinlər,
(Üstünə tanklar gəlirlər)
Qaçmağa yolları bağı...

Əlbəttə, on-on beş il əvvəl bu şeir yazıla bilməzdi. Əvvəla ona görə ki, on-on beş il əvvəl bu dəhşətli hadisələr baş verməmişdi. İkincisi də ona görə ki, baş vermiş başqa faciələr, dəhşətlər haqqında da yazmaq yasaq idi.

Şeir yalnız nikbin hisslər aşılmalı, işıqlı fikirlər təlqin etməli, örnək ola biləcək ideal müsbət qəhrəmanları tərənnüm etməliydi. Qəməndən-qüssədən, insanın tənhalığından, ölümündən, Allahdan yazmaq yasaq idi.

Yasaqlara məhəl qoymayanlardan, yasaqları dağdanlardan, pozanlardan, tapdayanlardan biri də Fikrət Qoca idi.

Lakin zaman quruluşu, onun ideoloji tələblərini və qadağalarını süpürüb atandan sonra yalnız əvvəllər yasaq edilmiş temaların dairəsinə qapanıb qalmaq da Fikrət Qocaya bəs eləmədi. Əlbəttə, o da qabaqlar yasaq olmuş, indi yazılmasına imkan yaranmış mövzulardan yan keçmədi. Tənhalıqdan da yazdı:

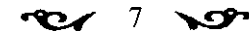
Adam bolluğunda boğuluram hərdən,
Qaçmaq istəyirəm
 evdən, şəhərdən.
Qohumdan, dostdan, tanışdan.
Özümün özümlə o qədər söhbətim var
Əgər vaxt tapıb danışsam.

Və ya:

Yarandığım özəl gündən
Yer dolanır, göy dolanır.
Uçan uçar, yanan yanır.
Bu kainat yaranandan
Təklər dilində danışır.
Yol yanında tənha ağac
Təklək Allaha yaraşır.

Ölümdən də yazdı Fikrət:

Dayanıb gözləyir,
Hər çiyində bir mələk.

Başının üstündə
Ulu Tanrının damı.
Barmağı tətikdə,
Göz nişangahda.
Gözləyir öldürüləsi adamı.
Öldürüləsi adam gəlir.
Arxasında ömür yolu,
İrəlində arzuları, yolu.
Heç nədən xəbərsiz
Zümrümə eləyir adam oğlu.
Biz doğulan gündən
Ölümə məhkumuq
Ulu Tanrının hökmü ilə,
Bir yandan da belə...

Allahdan da yazdı:

Yox, bala, bu göz yaşı deyil,
Şəhərimizin damından damır.
Yəqin göyə nəşə olub,
Allah bizim günümüzə ağlamır.

Və Allaha başqa bir müraciət:

Barı haqq olmaqdan bezməsin haqq da,
Ayaqlar altında yorulmasın yol.
Bu ağır zamanda, bu bərk ayaqda,
Ya rəbb, xalqımıza özün kömək ol!

Beşikdi, məzardı anamız bu yer,
Şərəfli övladdı bizim barımız.
Düşməyə insaf ver, bizə səbir ver,
Qəddar böyüməsin balalarımız.

Dumana dirənir ömrün yolları,
Sil bu dumanları ağıldan, gözdən.
Bizə bir yol göstər, ey ulu Tanrı.
Sonra utanmayaq tariximizdən.

Fikrət Qocanın son illər yazdığı bir sıra başqa şeirlərində, "Adi həqiqətlər" adlı dərin fəlsəfi məzmunlu poemasında da Allahla bağlı duyğular, dü-

şüncələr, dini motivlər güclüdür. Amma Fikrət tənhalıq, yalqızlıq, ölüm temalarının əsiri olmadığı kimi Allahla bağlı mövzuların da girovuna çevrilmədi. Poeziyası məzmunlarının, mətləblərinin, hisslərinin və fikirlərinin üfəq genişliyini, misraları ritmik rəngarəngliyi, populyar nəğmə olmuş, ya olmağa layiq sətirləri axıcılığını, üslubi ciddi deyimlərdən tutmuş, yüngül zarafatlara qədər çeşidli boyaların əlvanlığını saxlayır. Şerimizin ənənəvi vəznlərində – hecada, hətta ərzuada da mükəmməl şeirlər yazmaqda bərabər, Fikrət ilk gənclik sevgisinə – sərbəst vəznə də sədaqətini qorumuşdur.

Fikrət Qocanın hansı vəznə yazılmış şeirlərinin az, hansının çox olduğunu hesablamamışam və belə bir fikir heç ağıma da gəlməyib. Çünki bilərəm, Fikrət əsl şair kimi hansı mövzunu, hansı mətləbi hansı vəznə ifadə etmənin daha münasib olduğunu fəhmlə özü duyur, özü seçir və seçimi də əksər hallarda uğurlu olur.

Şairin poetik "mən"i yalnız yaşadığı dövrün problemləriylə deyil, yaşın, sinnin özəlliyindən doğulan dünyaduyumuyla da zənginləşdi, yüksəldi. Əvvəlki kimi tərəvətli sevgi lirikasına bir qədər yorğun müdriklik çaları da əlavə olundu. Ömrün keçərilidən doğan təəssüf xalları da qatıldı.

Ən qədim dindi sevgi,
Bu dünya dinə gəlsin.
İnsandan bu dərd qalır,
Ömür gəldi-gedərdi...
Ya rəbb, heç vaxt nadana
Qıyma bu gözəl dərdi.

Son dövr Fikrət Qoca poeziyasının əvvəlki dövrlərindən fərqi ondadır ki, indi o qocalıq, dünyayla vidalaşmaq, həyatın faniyi haqqında daha çox düşüncə və yazır. Amma əvvəlki dünyaduyumuyla eyni cəhəti ondan ibarətdir ki, ilk gəncliyində olduğu kimi mərd yaşayır və həyatın bu amansız gərdisini də mərd-mərdənə qəbul edir. Yəni bu qədər kədərli və ciddi mövzulardan yazanda da zarafatından qalmır.

Daha üzüm o yanadı,
İşim hamısı miyanadı,
Hər an bir addım yanadı,
Gilə-gilə qocalıram.

Yamanca tərsdi qocalıq,
Yolumu kəsdi qocalıq,
Bilərəm pisdə qocalıq,
Bilə-bilə qocalıram.

Min illərdən bəri Şərq şerində ifadə olunmuş obrazlar – həyatın faniliyi, ömür karvanının keçib getməsi, dünyanın bir karvansara olması haqqında deyilmişlər Fikrət Qoca şerində ənənədən, kitablardan deyil, yaşın, sinnin təcrübəsindən doğulmuş qənaətlərdir və bu qənaətləri şair öz bənzərsiz diliylə ifadə edir:

Doğan günəş, yağan qar
Bu ilk bahar, son bahar,
Acı şirin ağrılar,
Ömürdü keçər gedər,
Bu dünyada hər nə var,
Ömürdən keçər gedər.

Yaxud:

Olan olub, keçən keçib
Dünya yalan deyil daha!!!
Bir də bunlar mənim üçün
Təkrar olan deyil daha...

Nə qədər dost itirmişəm,
Nə qədər düşmənim gedib.
Burda mənim kölgəm qalıb,
Onlar ilə canım gedib.

Bundan belə yolum yoxuş,
Yüküm yüngül, mənzil yaxın.
Ömür bir göz qırpmıdır,
Gəldim, gördüm, gedim, baxım.

Bəs ömrün faniliyi, qəzavü-qədərini pozulmaz məntiqi, gərdeşin qaçılmazlığı qarşısında insanın təsəllisi nədir?

“Dünya beş gündür, beşi də qara” – deyimini qəbul etməyən Fikrət Qoca:

İki günü var dünyanın,
Biri ağlar, biri gülər.

– deyir və əlavə edir:

Bir təsəlli var dünyada,
Biri gedər biri gələr...

Amma mənə şairin təsəllisi yalnız bu “Təsəlli” şerində bəyan etdiyi fikirdə deyil. O, həqiqi və böyük təsəllini başqa yerdə axtarır, tapır və tapdığı “İnsan nəğməsi” şerində açıqlayır.

Hələ söz yox ikən nəğmə var idi,
Sonra sözə döndü insanın səsi.
Elə əvvəlki tək səslənir indi,
Küləyin, yarpağın suyun nəğməsi.

Fikrət Qoca küləyin, yarpağın, suyun nəğməsini dilimizin ən zərif, ən həzin sözləriylə ifadə etməyi bacaran şairdir.

Buludlar getdi dənizə,
Dəniz çiməcək bu gecə.
Dənizə düşən damcını
Balıq əməcək bu gecə.

Buludlar gedir dənizə,
Hər damlası bir sözüdür.
Buludların ağlamağa
Xəlvət yeri dənizidir.

Buludun, damlanın, dənizin, yarpaqların, küləyin, suyun İnsanı əhatə edən dünyanın və İnsanın özünün ən xəfif, ən gizli duyğularını, ən dərin, ən qəliz fikirlərini Şərə, nəğməyə, sözə çevirmək məharəti şairin həm Allah vergisi, həm yer üzündə vəzifəsi, həm də əbədi təsəllisidir.

Dünya Sözdən və Sözlə yarandığı kimi Sözlə də yaşayır. Deməli, Sözü deyənlər də, eşidənlər də fani deyil, əbədidirlər, baqidirlər.

Fikrət Qoca Sözü yaradıcısı, keşikçisi, qoruyucusu və yeniləyicisi kimi öhdəsinə düşən vəzifəni şərəflə yerinə yetirir. Gənc yaşlarından özünə Qoca təxəllüsü seçən Fikrət yeni əsərləriylə bir daha sübut edir ki, bu gün də şerimizdə cavanların cavanıdır. Və bu yalnız Fikrətin yox, hamımızın təsəllisidir.

Anar

MÜƏLLİFDƏN

Əziz oxucularım! Unutmayın ki, mən sizin hər biriniz yaşda olmuşam. Hər birinizin keçirdiyi hissləri keçirmişəm, düşdüyünüz vəziyyətlərə düşmüşəm. Eynilə həmin vəziyyət olmasa da, ona bənzər vəziyyətlərdən keçmişəm.

Mən dərdimi danışmaqdan xoşlanıram. Yerli-yersiz dərdini danışan adamları da xoşlamıram. Amma düşdüyüm vəziyyətləri, keçirdiyim hissləri yarızarafat-yarıgerçək şeirlərə döndərirəm. Onların bir qismi bu kitabda toplanıbdir. Bu kitabda ömrümün çox illərindən, bütün fəsillərindən anlar var. Siz də həmin o hisslərin bəzisindən keçmişiniz, bəzisini də indi keçirirsiniz, bəzi şeirlərdəki duyğularsa hələ irəlidə sizi gözləyir.

Mən çox enişli-yoxuşlu, kədərli-sevincli, gərgin, amma olduqca zəngin bir ömür yaşamışam. Siz kitab dediyim ömrün anlarını vərəqlədikcə güman edirəm ki, özünüə bu sətirlər arxasından ümid, təsəlli tapacaqsınız. Sevincinizə uyğun sevincin, kədərinizə bənzər kədərin ifadəsini oxuyacaqsınız. Əgər belə olarsa, yazdıqlarım sizi bir an da olsun ovundurarsa, sizə iynənin ucu boyda ümid verərsə ruhum dincələcək. Elə biləcəyəm, mən bu uzun ömrü hədəf yaşamamışam.

Əziz oxucu, arzu edirəm bir zaman ömrümün günbatanında oturub "İlahi, mənə rahatsız və zəngin bir ömür verdiyin üçün sənə təşəkkür edirəm. Bu təşəkkürdən biri də hüzurunda hesabat verən şair Fikrət Qocanın əvəzinə olsun" – deyəsən. O zaman mən onu eşidib xoşbəxt olacağam.

Həyatın mənə verdiyi əzabları da, sevincləri də teleyin qisməti bilib yaşamışam. Səhər günəşin doğmağından böyük möcüzə yoxdur, axşam günəşin batın çağından dərin və gözəl mənzərə yox. Dünyada insan ömründən şirin və mənalı hələ heç nə kəşf edilməyib.

Fikrət Qoca

XIROSIMA

Gecə
Gizlicə, gizlicə
Oğurlanıb soxulur
İnsan həyatıma yuxum.
Yuxuda görürəm ki, dünyada yoxam.
Hələ bu Yer kürəsi də maviliklərin
Dərin sükutu içində balaca bir qayıqmış
Od alıb elə yanır ki, yanır elə bil
bir çəngə qalmış.
yanır:
yer,
göy,
su,
hava.
– Sus,
dava
başlayıb –
deyir
bir səs:
“Partlayış!
Deyirlər
XX əsrin
Səbri partlamış”
Yanır kirpiklərdə yaş,
Yanır arzu, murad, təlaş,
Ömrün yoludur yanan qarşımızda.
Zəhər yağır kirpiyimizə, qaşımıza.
Əsir çəhrayı rəngli əcaib bir külək
Yuxudan gözlərimi açıram hövlək.
Bir tərəfdə günəş – xeyirxah bir işıq
Yadıma düşür,
Axşam yuxudan qabaq Xirosimadan danışmışıq.

AZƏRİYƏM

Od oğluyam, alovlardan doğuldum,
Alovlana-alovlana.
İlk bahardan doğuldum,
Lalə kimi yana-yana.
Onunçün də baxışımın
Odlara var bənzəri.
Azəriyəm, azəri.

Dağ başında şimşək olub
Mənim misri qılıncım.
Atlarımın nallarından
Qopan topa qığılcım –
Ulduz olub səmalara
Sancıldılar gecələr
Od oğluyam, sübhə kimi
Günəş məndə gecələr.

Vüqarilə başı qarlı
Dağlarını andıran,
Dostlar üçün özü yanan,
Düşmənləri yandıran
Od oğluyam, torpağım od, suyum od.
Mən alova bənzədirəm
Dəliqanlı Xəzəri.
Azəriyəm, azəri.

1966

ÜÇÜNCÜ ADAM

Bir şəkil var önümdə
İkimiz dayanmışıq.
Bu sənin qaşın, gözün,
Bu mənim qaşım, gözüm.

Ötən günlərimizdən
Bu günə boylanmışıq.
Bu sənin cavan üzün,
Bu mənim cavan üzüm.
Dondurmuşuq şəkildə
Ömrün ötən anını.
Əziz bir xatirətək
İlişib saçımızda
Qalıb bir parça külək.
Bu şəkilə baxanlar
Ancaq görürlər bizi.
Başdan-başa süzürlər
Bizim hər ikimizi.
Bu şəkilin içində
Kağıza həkk olmamış,
Üzü bura düşməmiş,
Özü bura düşməmiş
Üçüncü bir adam var.
(Gözə görünməyəndə
Unudulur adamlar).
Üçüncü bir adam var,
Mənə gülümsə dedi.
Sənə gülümsə dedi.
Bizdən gülüş istədi.
Bizi göstərmək üçün

Bu şəkildə gizlənilib
Əllərinin əməyi.
Bəlkə unutmuşam da
Bu şəkili alanda
Ona "sağ ol" deməyi.
Baxırıq özümüzə,
Onu salmırıq yada.
Amma çətin olardı
Fədai üçüncülər
Olmasaydı dünyada.

MƏN KİMƏM

I

Mən ayaq açıb anamın yanından
məzarıma kimi gedən bir yolçuyam.
Atamın məsləkinə, anamın laylalarına
qarovulçuyam.

II

Məni yandırır-yaxan
ən böyük hicranımın səbəbi
görüşlərimdir.
Böyük, kiçik, yaxşı, pis
bütün əməllərim
yolüstü gördüyüm
işlərimdir.

1965

ŞAİR ÖLÜMÜNƏ MƏN İNANMIRAM

*Bir durna təkləndi, bir şam qaraldı,
Bir dalğa qıy çəkib itdi dənizdə.
Şeir rübabından bir tel qırıldı,
Bir səs çatışmayır xoş nəğməmizdə.*

Keçib fırtınadan, tufan içindən,
İşıqlı sahili haqlamışdı o.
Keçib tarixinin keşməkeşindən,
Bir şair üreyi saxlamışdı o.

Əyilib güllərə salam deyirdi,
Deyirdi sabahın hüsnü özgədir.
“Heç yana, heç yerə tələsməyirdi”.
Nə bilsin karvanı yığıb gedir.

Hər misra yazanda o, bir yaş artdı,
Düşündü hamını – tanışı, yadı.
Neçə qəhrəmanı yazdı, yaşatdı,
Özü yaşamağa vaxtı qalmadı.

Bilirdi həyatın üzü soyuqdur,
Dünyaya “namərd sən” deməmişdi o.
Qanundur, oyanı, buyanı yoxdur,
Gələnlər getməlidir; gəldi-getdi o.

Ölüm də qanundur yaşamaq kimi,
Odur ki, artıqdır göz yaşları, qəm.
Deyib qurtarmamış hələ fikrini
Şair necə ölür, başa düşmürəm!

Qəlbində deməli min nəğmə, min sirr,
Ruhunda yaratmaq, yazmaq həvəsi, –
Torpağın qoynuna qoyulsa şair
Alışıb yanmazmı bu yer kürəsi?

Ölüm doğulmaq tək ötərgi andır,
Hər beşik axırda bir məzar olub.
Ölüm bu dünyada doğulanındır,
Şair sənə dünyadan əvvəl doğulub.

Hələ yaranmamış bu yer kürəsi,
Küləklər min nəğmə bəstələmişdi.
Çoxdan yaranmışdı şerin nəfəsi,
Hər ulduz şirin bir layla demişdi.

Ölüm də, olum da, bunlar bir yana,
Bu adi qanunu mən də danmıram.
Şair nəğmə kimi gəlir cahana,
Nəğmə ölümünə mən inanmıram.

1965

SƏHƏR

Hər gün səhər ayaqlarım yola düşür.
Yolda dünənki izlərimlə də görüşür.
Oyandığım çağ,
Düşdüyüm dayanacaq,
Qalxdığım pillələr,
Gördüyüm üzlər,
Verdiyim salamlar,
Dediyim sözlər,
 əzbər, əzbər.
Gördüyüm iş
 vərdiş.
Otaqda nəzakət,
dəhlizdə gülüş,
 vərdiş.
Az sonra yenə Zəhra xanımın tanış səsi,
şüşə kimi sınır
 zərif hövsələsi.
Ay aman, tüstüdə boğdunuz məni,
Açın qapımı, pəncərəni!
Sən demə papiros çəkirikmiş.
Eh vərdiş, vərdiş...
Deyirəm heç olmasa
 hər səhər işə gələndə
 mənə yalan deyəydin –
İnanmağı mənə.
İnanım, ya kədərlənim,
 ya da sevinim.
Sonra yalan olduğunu
 bilim.

Yenə də ya kədərlənim,
 ya da sevinim...

Təhqirdir vərdişlə görülən iş,
 verilən salam!
Vərdişlə işləyənləri
 idarəyə buraxmayaq,
 vəssalam!

1966

AĞRI

Qatarı yola salmaq,
Səkidə təkcə qalmaq,
Ötən ömür, gün kimi
Gedənlərin dalınca
Gözlərin qaralınca
Baxmaq, yaman ağırdır.
Gözüm yaşarmasa da,
Ürəyimi ağırdır.

Kiçik dayanacaqlar
Görəsən, nə vaxtacan
Belə dayanacaqlar
Şəhərlər arasında?
Nə ordadır, nə burda –
Yolların yarısında.
Qurbağa qurultusu,
Çəyirtkə səsi altda,
Bir də ki, ulduzların
Səssiz nəğməsi altda
Sübhə kimi boğulur.

Gəlib keçən qatarlar
Sinəsinə dağ olur.
Kiçik dayanacaqlar

Qatarına gecikmiş
Sənişinə bənzəyir.
Bir az sənə bənzəyir,
Bir az mənə bənzəyir.
Qatarı yola salmaq,
Səkidə təkə qalmaq

Ağırdır, çox ağırdır,
Ürəyimi ağırdır.

Gedənlərin dalınca
Baxıb göz qaralınca
Şüşə kimi sınıram.
Qatar pəncərəsindən
Atılmış kağız kimi
Arxada çırpınıram.

Qatarı yola salmaq,
Səkidə təkə qalmaq
Ağırdır, çox ağırdır.
Gözüm yaşarmasa da
Ürəyimi ağırdır.

1966

* * *

Axşam bütün yollar
 bizim evə sarı gedir,
 səhər bizim idarəyə.
Düşmüşəm belə bir dairəyə,
 yaşayıram.
Ömrümü maşınlarla yükləyib,
 səhər idarəyə,
 axşam evə daşıyıram.
Bir gün gələr
 göz yumub torpağa, yollara, insana

burularam yana.
Sinəmin üstündə bir topa çiçək,
yuxarıda mavi səma,
arxamda yetim qalan
xatirələr.
Xatırlayarlar, deyörlər...

1966

GÖZÜNÜZƏ SU VERİN

Dünya xəritəsinə,
Dünyanın altı qitəsinə,
 yəni
 bir vərəq kağıza
Büküb bir fəhlə öz nahar yeməyini.
Dürməkdə bir əlcə çörək,
Yanında ona münasib yavanlığı.
Bir də bu çörəyi qoyan qadının
Səhər öz ərinə göstərdiyi mehribanlığı.
 Dünyaya bax ortaya qoyulub,
 bir fəhlə süfrəsi olub.
Şerimi də qoyub yarıda
Bura tamaşaya çağırıram
 dünyanı da, insanları da...

1962

İNSANAM

Ömrümün sonuna doğrudur atdığım hər
 addım.
Hələ üstəlik,
Atom bombası, böhtan, nüvə silahı, tənə
Bunları da özümü öldürmək üçün yaratdım.

1966

MƏNİMDİR

Öldü varlı ata,
qaldı varisi.
Dedi ki: mənimdir
torpaq, xaniman.
Bu vaxt eşidildi
torpağın səsi.
– Görək kim kimindir,
ey cavan oğlan!

1959

* * *

Dünən biri mənə yalan deyirdi,
Onu utandırmamaq üçün aldandım.
Ürəyində o məni avam saydı.
Dedim nə olar, bu da belə bir
adamdı.

1963

ARVAD SÖZÜNƏ BAXAN

Qınamayın məni,
Uşaqılıqda qadın laylasına yatmışam.
Çox sevirəm ənənəni.

1963

XƏSTƏ VƏ HƏKİM

– Bir az ömür istəyirəm,
bir az da, bir az da...
Bir əsr də azdır, beş əsr də,
On əsr də azdır.

Həkim heyrətlə
xəstənin nəbzindən
çəkdi əlini.
Bəs nə qədər?
– Beş gün də olsa,
bilməyim qədərini.

1966

* * *

Evim – avtobuslar, vaqonlar, təyyarələr.
Kəndlər, şəhərlər, səyyarələr –
dayanacağım.
Milyon kilometrərlə ömür
yaşamışam.
Kim bilir,
harada dayanacağam.

1962

ÖZÜNÜZƏ KÖMƏK EDİN

Vicdan – həya deməkdir.
Vicdan – ürəkdə təkdi
Həmin ürəkdəki əclafılıqlara qarşı.
Arabir öz işinizə də qarışın.
Öz vicdanınıza da
Öz köməyiniz görəkdi.

1963

KAMÇATKA VULKANLARI

Yandım, susuzam, istəyirəm vulkan içim mən.
Şimşək kimi hərdən alışır göz bəbəyimdə
Ruhumdakı üsyan eləyən vulkan içimdən.
Hər anda yanan gözləri gördükcə deyirsən
İnsan doğulub lap elə bil vulkan içindən.

Kamçatka, 1964

QORXMURAM VƏ QORXURAM

Qorxmuram ölməkdən,
Qorxuram ki, mən,
Ölmək lazım gəlsə
Ölə bilməyəm.

1963

* * *

Həç açmıyaq bu sirri
Kasıbların cibi çoxdur,
Dövlətlinin qazanc yeri.

1963

YER KÜRƏSİ FIRLANIR

Sərhədlər çalın-çarpaz, silahlar yığın-yığın,
Güya budur pənahı dünyada yaşamağın.
Elə silahlar gəzir hava ilə, su ilə

 26

Silər qalaktikadan yer kürəsi sözünü.
Həç bir şeydən xəbərsiz yaşamaq arzusuyla
Yer kürəsi fırlanıb günə verir özünü.

1964

SƏKİLƏR

Çalın-çarpaz küçələr,
düyün-düyün səkilər.
Sinənidə quş kimi
döyündüyüm səkilər.
Çox da öyünməyin siz,
dağılardı səkiniz,
Küçələrdən keçsəydi
qəlbimizdən keçənlər.

1964

İNFARKT

Ürək doğuldu,
böyüdü, yaşa doldu,
İnfarkt oldu.
Yüz yana yozdular səbəbini,
Axtardılar çarəsini də.
Əsl səbəbi
ani intizar idi
“hə” ilə “yox” arasında.

1966

 27

* * *

Baxıb uzaqdakı xatirələrə,
Dağ boyda dərdimi, qəmimi hərdən
Gizlətdim kədərli gülüşümdə mən.
Eh... nahaq yerə...

1963

* * *

Xəncər kəsmir qınını
Kəsərdi,
Onu qoymur
Mərdliyin sərt qanunu.

1963

QANUNDAN KƏNAR

Qanundan kənar iki addım atırıq dünyada
Biri dünyaya gələndə, o biri də,
hə də...

1963

ULDUZLARA DOĞRU YÜRÜŞ

Hər ulduz bir evin pəncərəsinə bənzəyir.
Sevincli, qəmli, işıqlı, insan həyatlı.
Onunçün göylərin qapısını döyürük
zaman piyada olub, biz atlı.

1963

GEÇƏ YAMAN UZUNDUR

Gözümün işığına
hər kirpik bir yük olur.
Gecə yaman uzundur.
Bəzən bir ömürdən də
bir gecə böyük olur.
Gecə yaman uzundur.
Xəyallar şirin-şirin,
Xəyallar acı-acı,
Gecə yaman uzundur.
Qəlb vüsalın möhtacı,
Göz yuxunun möhtacı,
Gecə yaman uzundur.
İndi yəqin yuxuda
Xumar-xumar gülürsən,
Eh... sən hardan bilirsən
Gecə yaman uzundur.

1963

BU GÜN XOŞBƏXTƏM

Bu gün xoşbəxtliyimə
qoy qibtə etsin hamı.
Dartıb cırıb yaxamı,
Sərilmişəm göydəki
ulduzların üstünə.
Kədər dolu gözümdə
şam yandırır arzular.
Ürək arzusuz olsa
Ürək olmaz, buz olar.
Bahardan da xoşbəxtəm.
Ruhum musiqi dolu,
Könlüm lələli dərə.
Bu gecədən vuruldum
Mən bütün gecələrə,

Hələ gündüzlərə də.
Qəlbim dənizə bənzər,
 Sevincim – fırtınası.
Bu boyda sevinc olmaz
 yanasıyam, yanası.
Heç yata da bilmirəm,
Sevincimə bax mənim,
 mat qalmışam özümə.
Səbəbi də heç nədir, –
 Bir qız gülüb üzümə.
Qərribə insanlarıq.

1962

GEÇƏNİN NƏĞMƏSİ

Mənim də öz səsim var,
 sözüm var.
Səsimdir bu laylalar,
 laylalar.
Qaranlıq saçlarımı
Bu dünyaya sərmişəm.
Mən yuxu götürmüşəm,
 gəlmişəm.
Dəyişsə də fəsillər,
Dəyişsələr də illər
Mən hər axşam gəlirəm,
 gəlirəm.
“Xoş gəlmisən” demirlər,
 deyirlər.
Mən onsuz da gəlirəm,
 gəlirəm.
Mən bir anayam, ana.
Gəlirəm ki, cahana
Yatın, bir az dincəlin.
Adlayıram çayları,

Adlayıram selləri,
Tikanlı məftilləri,
 çölləri.
Elə bir şey yoxdur ki,
O mənim səddim olsun.
Azəri deyiləm ki,
Araz sərhədim olsun.
Mənim də öz səsim var,
 sözüm var.
Səsimdir bu laylalar,
 laylalar.

1963

QUZU

Bax gözlərimə mənim,
Ulduzdur, dan ulduzu.
Ulduzlar da vurğundur
O mavi səmələrə.
Mən hara, səmə hara?
Mən bir quzuyam, quzu –
Bacarıqsız, qanadsız.
Yeməyim yerə bağlı,
Heç bir əlim də yoxdu
Amma ki, dörd ayaqlı.

Ürəyimin yerində
Bir pələng ürəyi var,
Məni odlara salar.

Çöllər aşmaq istəyir
Düzlər keçmək istəyir.
Aslanlarla görüşmək
Pəncələşmək istəyir.

Nərə çəkmək istəyir
Başqa pələnglər kimi.

Rahat olmur sinəmdə
Dəli küləklər kimi.
Neyləyim? Bəs neyləyim?
Dərdimi kimə deyim?
Ələ düşsəm kəsərlər,
Çölə düşsəm qurd yeyər.

Dünyada ən bədbəxti
Xəbər alsalar əgər
Siz nişan verin barı.
Pələng ürəyi ilə
Quzu doğulanları.

1963

HARDASA, NƏ VAXT

Hardaydı, bilmirəm, gəldik üz-üzə,
Gözlər yana baxdı, ürək alışdı.
Buludlar dayanıb baxdılar bizə,
Lalələr titrəşib nəsə danışdı.

Ayrıldıq görəksiz saxta vüqarla,
Biz dönüb baxmadıq geriye ancaq.
O vaxtdan gedirəm mən bu yollarla
Ürəyim deyir ki, dön bir, geri bax.

“Geri bax” söyləyir saçımda külək,
Arxada qalıbdı könlümün gözü.
Nəyə lazım imiş üz-üzə gəlmək,
Yollar başqa səmtə çəkirsə bizi.

O vaxtdan gedirəm bu yollarla mən.
Deyirəm dayansın üz-üzə gələn

Göydə təyyarələr, yerdə qatarlar
Orda görüşməmiş ayrılanlar var.

Tələsmə üz-üzə gəlib ötməyə,
Bircə an dayanın, dinin, danışın.
Küləklər üstündən ötüşür deyər,
Bilməyir sirrini minillik daşın.

Siz ar bilməyiniz ürək açmağı,
Dayanın, ötsəniz, boylanın geri!
Zaman da tələsmir ömrün bu çağı,
Dayanın gözləyir görüşənləri.

Görüşdük nə vaxtsa, bir yol hardasa,
Dinmədin, ürəyim, əzabındı çək.
Bəlkə bir də yollar görüşdürəcək
Bizi qocalanda, əlimdə əsa.

Dayan! Dur! – deyərəm mən də o vaxtı
Deyərəm: “Qulaq as, qəlbim nə çəkdi...”
Buludlar göylərdə qaralacaqdı,
Lalələr kədərlə deyəcəkdı.

1960

QARA GEYİNMƏ

Ağ incidən xal düzürsən üzünə
Göz yaşların yanağına axanda.
Sən yazırsan gözlərinlə gözümə
Dərd-qəmini, mənə sarı baxanda.

Kövrəlməyin ürəyimi əsdirir,
Gedəcəksən bu hal ilə hara, yar?
Ölüm gündə min qapını kəsdirir,
Gəl geyinmə sən əyninə qara, yar!

Çox ağlama, gülünc olmayaq yada,
Fikir çəkmə, gül yanağın solmasın.
Sevdiyim qız, görmüsənmi dünyada
İnsan olsun, dərdi-səri olmasın!

Haqqın yoxdur belə hökmü verməyə,
Çaylaq olsun, çayın daşı olmasın?
Heç olarmı göz yaransın görməyə,
Ağlamağa gözün yaşı olmasın?

Bu halına nə deyim mən, nə bilim?
Qara geysəm, sən mənə nə deyərsən?
Əgər sənin vəfan varsa, sevgilim,
Çıxart onu, mən öləndə geyərsən.

1957

QARA DƏNİZ

Qəzəbindən ağarıb,
Qara dənizim, rəngin.
Dalğaların,
qəzəbli pəncəsi kimi pələngin,
sahili cırmaqlayır.
Elə bil sahil qaçmaq istəyir,
dalğalar tutur, saxlayır.
Sahildə yaralı göyərçinə dönürsən.
Lal adam xəbər gətirən kimi
çırpınıb, döyünürsən.
Baxışlarımla tumarlayıram səni,
ay sirlərin bağlı sandığı,
Qara dənizim!
Balıqların duzlu vətəni,
Gəmilərin mavi qəbiristanlığı,
Qara dənizim!

1962

GÜNAH YOLDADIR

Soyuq baxışlarından,
Könülsüz söhbətindən
Üşünürəm, danışma.
Onsuz da eşitmirəm,
Düşünürəm, danışma.

Yol zəhirmar, elə bil,
Dolaşıb ayağına.
Ayağını açmağa
Sənə kömək eləyir
Bu sözlərin yığını.

Görüşməyəydik gərək...
Görüşmüşük, neyləyək?
Söhbətin xeyri yoxdur...
Heç olmasa danışma –
Üşüyürəm, soyuqdur...

1966

DƏNİZDƏ AY ÇİMƏNDƏ

İşıqlı pəncərələr
Göz yumub qaralanda,
Ay işığı sərilib
Damlar üstə qalanda
Dəniz nağıl danışır
Elə bil ulduzlara.

Mən yatıram, unudub
Düşüncəmi, fikrimi.
Soyunub yorğunluğu
Öz iş paltarım kimi, –

Özüm də heç bilmirəm
Tullayıram mən hara.

Bəzən axır yuxuma
Bir cır xoruzun banı.
Hürküdür kirpiyimdə
Mürgüləyən zamanı.
Durub ayaq izimi
Düzürəm mən yollara.

1966

BALIQÇIYAM

Balıqçıyam, balıqçı,
Bir dənizim var mənim.
Dalğa qırıqlarında,
Qayıq izim var mənim.
Tordan dəniz süzmüşəm,
Tordan zaman süzmüşəm.
Əksi sulara düşmüş,
Bir asıman süzmüşəm.
Tora günəş düşmüşdür;
Balıq yoxsa da nə qəm.
Amma qarnım acanda.
Mən günəş istəmirəm,
Mən balıq istəyirəm.
Odur ki, soruşana
Balıqçıyam deyirəm.
Balıqçıyam, balıqçı.
Ayağımın altında
Batır günəş, doğur ay.
Dəniz mavi bir örpək,
Ulduzlu bir kələğay,
Titrəşən ulduzlara.
Yelkənim dəyir keçir,

Çilənən dalğalardan,
Ruhum sərnlük içir.
Baxsan bu gözəlliyə,
Gözlərin sərxoş olar.
Amma tək ona baxsan
Evə qayıdan zaman,
Əllərin də boş olar.

Onda nə fayda bizə,
Tor atıram dənizə
Balıqçıyam, balıqçı.

MƏNİM MƏSLƏKİM

Gözümdəki işıqdır, sinəmdəki ürəkdir.
Başım üstə günəşdir, süfrəm üstə çörəkdir.
Mənim məsləkim.

Dodağındakı nəğmə, damarındakı qandır.
Hələ mən doğulmamış taleyimi doğandır.
Mənim məsləkim.

Körpəmin gələcəyi, anamın sevincidir.
Qılınc kimi kəsərdir, könül kimi incədir.
Mənim məsləkim.

Ömrümün yol yoldaşı, arzumun silahısan,
Sən gözümün nurusan, ömrümün sabahısan,
Mənim məsləkim.

PAYIZ

Günəşə bənzəməkçin yarpaqlar saraldılar
Yerə şölə salmayıb, yenə kölgə saldılar.

YAŞAMAQ EŞQİNƏ, HƏYAT EŞQİNƏ

Qədim tarixləri aç varaq-varaq,
Acizə əyilən qəhrəmana bax.
Alim qoyun güdüb, əlində çomaq,
Yaşamaq eşqinə, həyat eşqinə.

Dostunu düşməyə əzdirən də var,
Özü öz canını üzdürən də var.
Ölümü qoynunda gəzdirən də var;
Yaşamaq eşqinə, həyat eşqinə.

Yaşamaq hər kəsə gəlməsin asan,
Ya gənc, ya qoca ol, daim yoldasan.
Uzaq ulduzları gözəçək insan,
Yaşamaq eşqinə, həyat eşqinə.

DİLİN BƏLƏSİ

Dedim şoferə: tez sür! Məni çatdır yarıma,
Çatım arzularıma.
Şofer üzümə baxdı, tez saxladı maşını.
Dedi: dönəsi olduq burdan geriyyə birbaş.
Yamanca yerdə saldın yarı yadıma, qardaş.

KÖMƏK

Deyin, od olmasa, ocaq yanarmı?
Körüksüz bir kürə alovlanarmı?
Deyirlər torpağa düşsə də gövhər,
Yenə qiymətini itirmir, ancaq
Onu da əyilib götürməsələr,
Ayaqlar altında tapdalanacaq.
Qınsız pas atmazmı iti bir tiyə.
Buludsuz, de haçan boran, qar olub?

Allahın özünü görünməzliyə
Yəqin ki, ilk dəfə qaldıran olub.
Suya, ağaclara, insanlara bax,
Həyat olardımı, günəş olmasa?..
Qıçları taqətdən düşmüş qocaya
Deyin əl tutmurmu adi bir əsa.
Heç kəs yaxasını çəkməsin yana,
Hamı bir-birinə gərəkdir, gərəkdir.
Dar gündə insana əl tutmayana,
Yaxşısı budur ki, insan deməyəkdir.

XƏZƏR

Bu axşam Xəzərə qonaqdır səma
Bu axşam sözü də verək rəssama.
Qoy o da gələndə lap asta gəlsin,
Qoy səma sulara bir az dincəlsin.

Xəzər dalğalandı, su yırgalandı,
Dedim ki, ulduzlar ürküşər indi.
Sahil işıqları Xəzərdə yandı,
Dedim dalğalara od düşər indi.

Külək dalğaları gətirdi dilə,
Külək mizrab çalır, sulara tel-tel.
Qaçan dalğaların köpüklərilə
Fikrim də, ruhum da qaçdı elə bil.

Xəyalım çırpındı boz dalğalarda
Suya qanad çalan qağayılar tək.
Qoşa uçuşdular, kim bilir, harda,
Qağayı da ürkək, xəyal da ürkək.

Çırpındı dalğalar, açıldı dən-dən
Çiləndi şirmayı incilər, tellər.
İstədim Xəzərə atılım birdən,
Qorxdum ki, görənlər "dəli" deyərlər.

Bərq vuran rəngləri dəyişir hər an,
Bilmirsən daş-qaşdır, ya adi sumu?
İstədim dənizdə alışıb yanan
Aydan alışdırım papirosumu.

Bəzən deyirəm ki, suyu da baldır,
Axı, o, canımdan mənə əzizdir.
Mən nə danışırım, bu nə xəyaldır,
Xəzər suyu duzlu, adi dənizdir!

BİR VAXT

Gələcəyik üz-üzə küçələrin birində,
Sənin üzündə qırış, mənim saçlarımda dən.
Bir soruşan da olmaz donub qalmışığı nədən.
Adamlar gələr, gedər, kimi vədə gözləyər...
Gözləyəne nə var ki, lap küçədə gözləyər.
Bizim rəngimiz qaçar gözlənilməz görüşdən.
Ayaqlar öz işində, onlar bənzər zamana.
Çəkib aparar bizim hərəmizi bir yana.
Sənin üzündə qırış, mənim saçlarımda dən.

VALS

Otaq fırlanır,
Tavan fırlanır,
Zaman fırlanır,
Yaman fırlanır.
Damarlarımda
Al qan fırlanır.
Ayaq yorulmaz
Vals... vals...
Mənim başımda
Dəli fikir tək,

Yerin başına
Fırlanır külək.
Fırlanıram mən,
Bu yer fırlanır.
Ürəyimdə bir
Şeir fırlanır
Deyir: mənə yaz.
Deyirəm: olmaz!
Fırlanıram, vals
Vals... vals...
Əldə piyaləm,
Musiqi xoşdur.
Yer də sərxoşdur.
Göy də sərxoşdur.
Fırlanır aləm
Sərxoş olub qəm.
Fırlanıram mən.
Ha bir də, bir də,
Vals olan yerdə

Başsız da keçər
Ayaqsız olmaz,
Fırlanıram, vals...
Vals... vals...

ÇİÇƏKLƏR

Elə zərifdir ki, güllər, çiçəklər,
Sərt bir baxışdan da solar – deyirəm.
Qəzəbli danışsam mən səhər-səhər,
Nərgizin gözləri dolar – deyirəm.
Bu gün ilk qar yağır, qəşəng, ağ, incə,
– Zərif çiçəklərin, zərif ölümü.
Gülciyəz soyuqdan hey titrədikcə,
Yavaşca üstünə tutdum əlimi.
Dedim ki, ovcumda qızınsın bir az.

Qızını yatdımı, boynunu bükdü.
Zərif çiçəklərə yuxu da yüküdür.
Deyəsən, yatıbdır, oyatmaq olmaz.
Çiçəklər soluxub, baş qoydu yerə.
Havadan, günəşdən gözünü çəkdi.
Mən indi bildim ki, bu çiçəklərə,
İsti görək deyil, bahar görəkdi.

1959

QIZIMA

Pəncərə arxasına qara rəng çəkir axşam.
Fikirlər göylər boyda.
Sanki başıma enir.
Mən ikiqat olmuşam
Gözəl balam, ay balam,
Görəm nə boydasan sən...
Körpəm, nə boydasan sən...
Dərsdə, yolda, otaqda
Səni xatırlayıram.
Bağçada, bağda
Səni xatırlayıram.
Gah dönürəm küləyə
həzin-həzin əsirəm.
Qapınızi kəsirəm.
Xurmayı saçlarını
Astaca oxşayıram.
Sən mənə oxşayırsan,
Yox! Sənə oxşayıram.
Kövrəlirəm, ay bala,
Sığınırım sinənə;
Sığınırım mən sənə.
Titrəyir dodaqlarım
Yenə həyəcanımdan.
Həsrotimin ağrısı
Çıxır, çıxır canımdan

Kirpiyimdə yaş olur.
Eh... sən bir taleyə bax...
Ayılıram xəyaldan.
Bir mənəm, bir boş otaq.

Papirosun tüstüsü
Bir də mehriban xəyal.
Mən də lal, xəyal da lal.
Burda yaman qış olur.
Qar olur, yağış olur.
Başlamışam, ay qızım,
İsti paltar geyməyə;
Adına ürəyimdə
soyuq döyməsin deyə.

PAPİROS ÇƏKİRƏM

Zəhərdir papiros, zəhər.
Çörəkdən qabaq səhər-səhər
Zəhər çəkirəm.
Çəkirəm kədərdən, sevincdən,
Sevilməsəm, sevilsem.
Elə ki, keyfim nə o yandır,
nə bu yandır.
Deyirəm: bekarçılıqdır,
papirosunu yandır.
Ziyandır.
Çəkirəm.
Deyirəm bu zəhrimardır,
Yeni dürgək eşə-eşə
Mən, ilan kimi, dişlərimdə
tutmuşam zəhərimi həmişə.
Keyfim istəyəndə
Tən ortadan üzərəm.
Keyfim istəyəndə əzərəm.
Yandıraram, söndürərəm.
Yandırıb külə döndürərəm.

Acıdır zəhər təkı.
Yazığım iliyini soruram.
Yanır, közərir, qaralır.
Özünə külü qalır.
Ağzıma bal vermiyəcəkmi?
O məndən acizdir.
Sevincdən ucuzdur.
Ömürdən gödəkdir.

Zəhərdır,
Zərərdır,
Gərəkdir
çəkirəm.

ÜMİD

Bir yol gördüm, görəni kimi itirdim,
Bəxtim kimi məndən döndü baxışlar.
A “bəlkələr” sizə pənah gətirdim,
Axtarıram, bu şəhərdə hanı yar?..

Axtarıram, dincliyim yoxdur, bir an,
Bir cüt gözü gəzirəm bir ölkədə.
Ayaq deyir: yorulmuşam, bir dayan,
Ürək deyir: gəzək, bəlkə, bəlkə də...

* * *

Yaman dili gileyliyəm ömürdən,
Fərqi azmış qırx yaşın da, yüzün də.
Ürək cavan, saçlarıma düşüb də,
Gözüm qalıb gözəllərin üzündə.

Baxışıyla özlərini öyərlər,
Gözlərinlə qadasını alarsan.

Dindirərsən birdən “dayı” deyərlər,
Dindirməzsən yana-yana qalarsan.

Qocalsaq da çiçəkləri sevirik,
Bir də eşqin nə tərsi, nə avandı.
Gözəlləri, göyçəkləri sevirik
Neyləyək ki, onlar bizdən cavandı.

QURBAĞA VƏ MƏN

Gəldim ki, dərdimi suya danışım,
Suyun da dibindən sən çıxdın üzə.
Qurbağa, ay dostum, köhnə tanışım,
Niyə biz lal kimi durduq üz-üzə.

Yox, nəşə deyirdin arvaddan, ancaq
Ağzına su doldu sən quruldadım.
Yaman oxşayırsan mənə, a qorxaq,
Nə olar qurbağa olanda adın.

* * *

Hünərin var, bala böyüt,
Dərd-sərini vecə alma.
Hünərin var, bala böyüt,
O böyüsün, sən qocalma.

Bu dəcəllər böyüdükcə
Şöhrətimiz ucalacaq.
Onlar görəni ağ günlərdən
Bizə ağ saçlar qalacaq.

Dəcəl olur, şirin olur,
Gözəl olur, axmaq olur,
Nə sözümdən çıxmaq olur,
Nə sözüne baxmaq olur.

DƏNİZDƏ SUSUZ

Susuzluqdan alışıb
Dodağım–dilim yanır.
Ayağımın altında
Nəhəng dəniz dayanır.
Dalğa başımdan aşır,
Susuzluğum yatmayır.
Dənizin nə günahı,
Dənizin hər şeyi var
Cəmi bircə stəkan
Şirin suyu çatmayır.

TƏVAZÖKAR

Uşaq vaxtı döyüləndə
susurdu o.
Böyüdükcə xətrinə dəyiləndə
susurdu o.
Təvazökar deyiləndə qımışardı,
danlananda, söyüləndə
susurdu o.
Kiçiklərin qarşısında
qaya kimi lal durardı,
Müdirinə əyiləndə
susurdu o.
Danışsaydı nadanlığı
bilinərdi.
Danışsaydı saf-çürüyü
ələnərdi.
Yuxusunda görseydi ki,
o danışır
Qorxub dərhal oyanardı
yuxusundan.
Danışmağın qorxusundan,

Öləndə heç vəsiyyətdə elomədi
Məzarımın başı üstə
hamı ona
Əlvida, ey təvazökar
insan, dedi.

QARAÇI QIZ

Qaraçı qız sinəsini verib qabağa
Kırpiyəndən, dodağından məhəbbət axır.
İri ala gözlərindən od yağa-yağa,
Elə bil ki, gəndən durub özünə baxır.

Bir baxışla kimi desən salar min dərdə,
Daşı öpsə, çiçək açar daşın üzündə.
Görənlər də yazıq olur, görməyənlər də,
Bir dənizin tufanı var ala gözündə.

Hardan düşüb yol yanına bu nadir inci,
Yerdən çıxıb, göydən düşüb, dalğa gətirib?
Ay gözəllik Allahının bircə sevinci,
Necə olub Allah səni burda itirib?

Qaraçı qız, qaraçı qız, bu necə sirdi
Səni gördüm qaraçıya döndüm özüm də.
Odlar yurdu bir oğlunu bu gün itirdi
Bir qaraçı artırmısan bu yer üzündə.

* * *

Günortadan sonra duran
Kişilərə bax, kişilərə,
Arvad kimi qeybət qıran
Kişilərə bax, kişilərə.

Böyüklərə olar kiçik,
Olar tazi, olar küçük,
Biz yanından necə keçək –
Kiçiyi ilan tək vuran
Kişilərə bax, kişilərə.

Şöhrət gəzər axşam, sabah,
Mərd ağzına olar qapaq,
Lopa bıqlı, şələpapaq
Quyu qazan, tələ quran
Kişilərə bax, kişilərə.

Çörəyini şəstlə yeyər,
Şəninə min sağlıq deyər,
Balaca büdrəsən əgər
Yerə sinib xəlvət qıran
Kişilərə bax, kişilərə.

RƏQQASƏ

Heç inanmıram ki, mən
Sən də uşaq olmusan,
Adi adamlar kimi
Anadan doğulmusan.
Gəzirsən aram-aram
Qarşında heç olmuşam,
Özümü axtarıram.
Tanıyıram mən səni
Sən əsrlər keçmişən
Elə həmin gözəlsən,
Adını dəyişmişən,
Nizaminin Rənası,
Füzulinin Leylası,
Gözəlliyin anası
Sən deyilmisənmi, din.
Ömürlük şairliyə

Katulu məhkum etdin.
Onların hayıfını
Səndən alacağam, qız,
Qoşun çəkib üstünə,
Təslim olacağam, qız.

HEÇ AĞLIMA GƏLMƏYİB

Sənə şirin söz demək,
Üzümə xoş baxmasan.
Səndən küsmək, incimək
Heç ağıma gəlməyib.

Gülüm, səni izləmək,
Səni izlədiyimi
Dostlarımdan gizləmək
Heç ağıma gəlməyib.

Gözlərin nə gözəlmiş,
Boy-buxunun elə bil
Arzulardan düzəlmiş –
Heç ağıma gəlməyib.

Qonşum nazlı yar imiş,
Hələ tay-tuşlarımdan
Rəqibim də var imiş –
Heç ağıma gəlməyib.

* * *

Ölüm-dirim arası –
Günün ağı, qarası.
Ömrün ən xoş anları,
Ən acı macərəsi
Cəmi ikicə addım.

Mən hara, ölüm hara,
Ömür səpdim yollara.
Çətin yollar keçmişəm –
Beşiyimdən məzara.
Cəmi ikicə addım.

Dərə aşdım, dağ aşdım,
Yer üzünü dolaşdım.
Ömrümü girov qoyub
İnsanlara yol açdım –
Cəmi ikicə addım.

KUBA LEYSANLARINDA

Tökülən seldən-sudan
Bir addım yol görünməz.
Hünərin varsa çıx, göz
Kuba leysanlarında.

Külək hay-küy qoparan
Buludlardan incimir.
Meşələr, dağlar çimir
Kuba leysanlarında.

Yağış nizələrindən
Şəhid düşür kəpənək.
Yollar üzür balıqtək
Kuba leysanlarında.

Bir gözəlin yanında
Yağışdan daldalandım,
Baxışlarında yandım
Kuba leysanlarında.

HAVANA GECƏLƏRİ

Bütün pəncərələrdə
Ulduzların əksidi.
Bağların çilçırağı
Göylərin də bəsidir.
Subay oğlanlar üçün
Gözəllər sərgisidi
Havana gecələri.

Musiqi bolluğundan
Rəqs edir palmlar da.
Sahilə dırmaşırlar
Az qala dalğalar da.
Ayrıca bir fəsildi
Qışda, yayda, baharda
Havana gecələri.

Qızların kirpiyi ilə
Ürək didim-didimdi.
Yazıq qonaq nə təhər
Getsin yatsın bəs indi?
Burda şair olmağa
Təkcə elə bəsindi
Havana gecələri.

KÖNLÜMƏ DÜŞDÜN

Uzaq Havanada könlümə düşdün,
Gör bir aramızda neçə dəniz var!
Bu gecə yuxuma necə gəlmişdin,
Necə qısalmışdı bu gecə yollar.
Heç Günay qızımız yerimir hələ
Necə də dənizlər keçib, gəlibdi.
Ata yuxusunun qanadlarında

Körpə mələk kimi uçub gəlibdi.
Bu gecə fikrimdə qarışıb aləm –
Kubanı döndərdim öz kəndimizə.
Sənin hünərinə mat qalmışam mən,
Gəlib oturmusan burda üz-üzə.
Ağıla gələrmə, düşərmə yada,
Durub baxır mənə o gülə-gülə.
Uzaq Havanada, mehmanxanada
Mənə dovğa çalmaq istəyir hələ.
Dedim: “Nə qaçmısan ürəyi dolu,
Qoyaydın körpəni yataydı barı,
Axtı, nə düşmüşdü, bu uzun yolu
Durub tək gəlmisən bu gecəyarı”.
Yuxudan ayıldım, gördüm səhərdi,
İspanca danışır burda dəniz də.
Günəş qəzəbini yerə əndərdi,
İndi qaç, özünü istidən gizlə.
Elə istidir ki, eh... buralarda
Adam balıqlara həsəd aparır.
Səmada ləhləyən ağ buludlar da
Qaçıb gizlənməyə kölgə axtarır.
Belə vurhavurda könlümə düşdün,
Elə bil ruhuma qar ələndi, qar.
Bu gecə yuxuma necə gəlmişdin,
Necə qısalmışdı bu gecə yollar...

ƏRƏB QIZINA

Elədir baxışların –
Baxsan gözlərim dolar.
Qoy sənin kirpiklərin
Gözlərimə dağ olsun,
Günüm ağlamaq olsun.
Sən mənim ol, nə olar,
Desənə: amin, amin...

Gözlərin zil qaranlıq,
Gəl, bir aylı gecədir.
Gəl, bu ayrı gecədir;
Gəl şirin arzulartək
Verək burda baş-başa,
Ay eləsin tamaşa,
Söyləsin: amin, amin...

Bir cüt əyri qılıncək
Çəkilsin çatma qaşın,
Qəlbimin nəşəsindən
Xumarlınsın baxışın –
bihuş kimi.
Arzu dolu nəğməmiz
Çırpınsın bir quş kimi
Nilin o sahilində,
Nilin bu sahilində,
Ləpələr öz dilində,
Yarpaqlar öz dilində
Qoy desin: amin, amin...

Ürəyin yuxalaydı,
Qısalaydı yollarım.
Hicranım yox olaydı
Bu uzun gecələrim
Dönəydi bir gündüzə
Belə, sözün qıyası
Gəlin gələydin bizə.
Ay qohumlar, qonşular,
Siz deyın: amin, amin.

DƏDƏ QORQUD

Dədəm Qorqud udda çalan dünyadı,
Yarı doğru, yarı yalan dünyadı.
Heç kəs bilmir kimə qalan dünyadı,
Bir Karvandı Sarvanını görən yox.

Dədəm Qorqud nəğməmizin yaşadı,
Dilin, könlün, sözün məhək daşdı.
Ölüb gedən, olub gedən yaxşıdı,
Ömrün gözəl zamanını görən yox.

Yenə həmin ruzigarlar əsirlər,
Bəxti köhnə qəliblərlə kəsirlər.
Bir-birindən tutub gedir nəsillər,
Günün yaxşı yamanını görən yox.

YOXDUR

Daş olarmış nadan səsi,
Sındı könlümün şüşəsi.
Qanmaz başlara düşəsi
Allahın bir daşı yoxdu.

"Dərd əlindən çıxdım dağa"
Dərdim var dağ dağlamağa.
Görürəm, gəl ağlamağa
Gözlərimin yaşı yoxdu.

Bu günlərdən ötən yazıq,
Yetməyən vay! yetən yazıq.
Neyləsin bu vətən yazıq
Başçımızın başı yoxdu.

YARIMÇIQ İŞ

Yarımçıq iş
Nişanlı qalan oğuldu, qızdı.
Yarımçıq iş
Barsız gələn payızdı.
Yarımçıq iş
Körpüsü tikilməyən yoldu.
Yolu olmayan eldi.
Sözü olmayan dildi.
Yarımçıq iş
Məqsədsiz işdi,
Mətləbsiz söyüşdü,
Məhəbbətsiz öpüşdü.
Yarımçıq iş
Tavansız damdı.
Göydən düşən
Evinə damdı.
Qardaş, xülasə
Yarımçıq iş
Yarımçıq adamdı.

ÜRƏKLƏ

Narazı deyiləm ömürdən-gündən
Hamını dost gördüm bu yer üzündə.
Kişinin düşməni əzəl gündəndən
Ya evində olur, ya da özündə.

Düşmən evindəsə çarə tapılar,
Başını götürüb evdən qaçarsan.
Əgər kilidlənsə dəmir qapılar
Bacadan çıxarsan, damdan uçarsan.

Səni oda salan öz ürəyinsə
Ürəkdən ayrılıb qaçmaq da olmur.

Səndən qisas alan öz ürəyinse,
Özgəyə bu sirri açmaq da olmur.

İçimi yandırır özümün ahım
Yanıb kül oluram mən gülə-gülə.
Şairin dünyada kimi var axı
Bir ürəyi olur, oda ki, belə.

YAPIŞMAZ

Çox şey uydurmaq olar,
Qırx gün çəkməz ağ olar.
Nə damışsa yağılar,
Sevən yara yapışmaz.

Çox ev yıxar uzun dil,
Özün haqda özün bil,
Qışdan qalan zir-zibil,
İlk bahara yapışmaz.

Eşqin, qəlbin düz olsun,
Ürəyin təmiz olsun.
İstəməyən yüz olsun,
Günə qara yapışmaz.

Səma kimi açığam,
Gün olam, hər gün çıxam.
Mən dostu xain çıxam?
Hardan-hara, yapışmaz.

Doğrunun doğru adı,
Hər meyvənin öz dadı,
Oğruya var qalmadı,
Buz buxara yapışmaz.

Körpəni aldatmayın,
Haqqa yalan qatmayın.
Düzə böhtan atmayın,
Qoz divara yapışmaz.

QARA RƏNG

Ağlama qara rəng
Ağlayarsan qaran yuyular
Ağararsan.
Bu lap ağ olar
Qara rəngsiz yaşamaq olar?
Başıma gəlib
Yağdıqca yağışlar
Yuyulub ağarıb,
Qara saçlar,
Qara qaşlar.
Qalıb nuru yuyulmuş baxışlar,
Ağlama qara rəng,
Onsuz da
yağış var.

ÜZÜ O YANA

Düzlər keçdim, dağlar aşdım,
Gün altında yana-yana.
Bir uçurumda dayanmışdım,
Üzü o yana, o yana.

Bilmirdim bahardı, qışdı,
Əlimdən əllər yapışdı.
Üzümə bir kölgə düşdü,
Dedim ay ana... ay ana.

Yox əyri bitmir hər sına,
Tutdum ömrün yaxasından.
Əbədiyyət yuxusundan,
Zorla oyana-oyana.

Qışım döndü ilk bahara,
Salam verdim dosta, yara.
Yenə üz qoydum yollara,
Nura boyana-boyana.

XOŞ GÖRDÜK, İNSAN

Müdiridi o balaca bir idarədə,
Heç bilmədim nə barədə
İşim düşdü,
Biz görüşdük.
Salamımı elə aldı,
Şirin dillə gülə-gülə.
Heç işim də düzəlmədi,
İncimədim bircə gülə.
Bircə anlıq söhbətindən
Yüngülləşdim.
Yorğun idim elə bil ki,
Dərman içdim.
Baxdım gülər üzünə mən,
Güldü üzüm.
Dodağında şirinləşdi
Acı sözüm.
Yola çıxdım,
Yol açıqdı,
Dünya geniş!
Səma mavi, sular gümüş,
Ləpələrin dodağında,
Par-par yanır sevinc, gülüş!

Gözəl rəftar gözəllikdə
İlk bahara bənzəyirmiş.
Bir insanın yaxşılığı
Bir şəhəri bəzəyirmiş.

SƏNİ GÖRDÜM BİR BAYATI ÇAĞIRDIM

Bizim bağın barı mən,
Arzularam yarı mən.
Eşq özü də bir candı,
Yarı sənən, yarı mən.

Dağdan qarı xəbərsiz,
Bağdan barı xəbərsiz.
Yar çəkdi rən dərdlərdən,
Qoca Tanrı xəbərsiz.

Axar su ləkə bilməz,
Dərdi gül çəkə bilməz.
Yar sındıran könülü,
El-oba tikə bilməz.

İNSAN

İnsan özündən kiçiyə acıqlanmaz.
İnsan özündən böyüyə arxalanmaz.
İnsan buz kimi soyuq olmaz,
İnsan hədə yerə yanmaz.
İnsan döyməz,
İnsan döyülməz,
İnsan neylər bəs?
Bunların heç birini eləməsə,
İnsana insan deyilməz.

GƏLİN

Əzizdi bala nəfəsi,
Evə hopub sözü – səsi.
Bu evin əziz “körpəsi”.
Başqa evdə gəlindi ha...

Hər evin öz qibləsi var,
Öz sözü var, öz səsi var.
Gəlində yad nəfəsi var,
Evə təzə gələndi ha...

Qızın hər işi görünər,
Sözü, gülüşü görünər.
Qaynana baxıb deyir,
Gəlin yaman güləndi ha...

Bu qız dönüb olmadı, dev,
Elə bil öz balandı, sev!
Gəlin saxlaya bilən ev,
Bala qədri biləndi ha...

BAŞA DÜŞDÜM

Dedilər; “Səbr elə” səbrə and içdim,
Dedilər; “Səbr edən böyükdü, haqdı”.
Səbr edib, səbr edib mən başa düşdüm
Ən böyük səbirli uzunqulaqdı.

KÖKDƏN DÜŞMƏ

Səni götürmüşəm dilə,
Oxu, mələ, zarı, inlə,
Nə eləyirsənsə elə
Barı kökdən düşmə, könül.

Mənzil yaxın, vaxtım azdı,
Dörd günümdən biri yazdı.
Ürəyim bir sözlü sazı,
Barı kökdən düşmə, könül.

Namərd başı ucalmasın,
Səni naşı əl çalmasın,
Sözüm yarımçıq qalmasın
Barı kökdən düşmə, könül.

Sən yoldan dönen deyilsən,
Uçmusan, enən deyilsən,
Bir də köklənən deyilsən,
Barı kökdən düşmə, könül.

Alıb səndə çaldım dərdi,
Çaldıqca dərdim əridi,
Sənsiz ömür-gün hədərdi,
Barı kökdən düşmə könül.

Ruhu olmayanlar qanmaz
Könül çalınar, çalınmaz,
Dillən başı bələli saz,
Barı kökdən düşmə, könül.

Ürəyim aşiq Qəribdi,
Gül əkibdi, qəm dəribdi,
Aşıqlər hamısı qəribdi,
Barı kökdən düşmə, könül.

QARANLIQ ADAM

Günün günorta vaxtı,
Elə qaranlıq sözlər danışdın,
Elə çaşdım,
Durub lampa yandırdım, baxdım,

Bəlkə aydınlaşa mətəbin.
Harda qurtarmısan,
Bu mətəbsizlik məktəbin.
Biz bir yana,
Özün də öz sözünü
Yüz yerə yoza bilərsən.
Elə qaranlıqsan,
Özün də öz içində aza bilərsən.
Özünü vurub salırsan dərin quyuya.
Sonra çapalayıb
Çıxmağa çalışırsan.
Məncə danışmağa sözün yoxdu.
Dayana bilmirsən
Onun üçün danışırısan.
Bizə nə var.
Birtəhər dözərik
Zarafatla, yandırdığımız işıqla...
Ömrün cəhənnəm əzabı olacaq.
Bu danışığıla...

XOŞ GÖRMÜŞÜK

Dünya səni xoş görmüşük,
Həyat, hər anın gözəldi.
Canım-gözüm nə bəxt, nə püşk,
Hər bir dövrənin gözəldi.
Dağların yaşıl səmənim,
Bulaqların dili şirin.
Sənin sazın, sənin şerin,
Sinəmdəki bu ürəkdi.
İlk sevgim də sənsən mənim,
Bu yer, bu göy nə göyçəkdi,
Dünya, səni xoş görmüşük.

İşığını doldur, içim!
Bu dağlardan, bu düzlərdən,

Ayaqyalın gəlim keçim.
Dolular döysün arzumu,
Günə yansın könlüm, gözüm.
Gözümdə sənin şəklini,
Dilimdə şirin adını.
Ürək adlı bu bələdə,
Yanan sənin eşq odundu.
Dünya, səni xoş görmüşük.

Ana südü kimi ağsan,
Ətəyini öpsün fələk.
Sənin nurunda yuyunsa,
İnsan dönüb olar mələk.
Dünyada ən xoşbəxt anım,
Səni gördüyüm ilk andı.
Zülmətin də işıqlıdı,

Zindanın da mehribandı.
Gəlsin əlini öpməyə,
Ən qiymətli arzu, dilək,
Qədrini məntək bilməyə.
Ölüb diriləsen gərək,
Dünya, səni xoş görmüşük.

ÖMRÜN YÜKÜ

Ağlın əzabı,
Təsədüfən boynuna düşən
Müvəqqəti bir yüküdü.
Ağılsızlığın əzabı
Ömürlükdü.

SATIRAM

Səsi zornan çıxır,
İkiqat yeriyir.
Müştəri çağırır.
Baxırsan başdan ayağa
Azar-bezardı.
Bu nə alverdi, nə bazardı.
Bunun nəyi vardı
Nə sata.
Adam deyil
Sümükdən hörülmüş
Suvağı tökülən divardı.
Bunun nəyi vardı
Nə sata...
Başa düşmək də olmur, nə deyirsə
Saxlayıb gərək
Adam kimi dedizdirəsən.
Satdığı əgər cana xeyirlidirsə
Gərək alıb özünə yedizdirəsən.
Bir az dirçələ,
Gedə evinə çata.
Adam kimi yorğan-döşəyində uzana.
Yox bu hələ istəyir sata
Hələ istəyir
Satanda aldada, qazana.
Açgözlük nə zalım qüvvədi.
Adamı hər cəfaya dözdürür.
Ölünü də yerindən qaldırır,
Küçələrdə gəzdirir.
Vallah, müəmmadı
Bu taleyin işləri.
Küçədən zarıltı gəlir,
Satıram, ay müştəri...

SÜKUT... SƏS SALMA

Yorulub üzə dayanmışam,
Sahildə uzanmışam.
Dincə qoyulmuş torpaq kimiyəm,
Barı yığılmış bağ kimiyəm.
Canımdan ağrı buxarlanır,
Yorğunluğum əriyir.
Nə yaxşı ki, yer kürəsi fırlanır,
Onu kim fırlayır?
Bəlkə tale yorğun balasın yürüyür.

ƏRKÖYÜN

Bu küləyi Bakı niyə saxlayıb
Yatır, durur, çapalayır, döyünür.
Dalğalarla dalğalanır, ağlayır,
Qayalıqda gileylənir, deyindir.

Daş-divara sürtür soyuq üzünü,
Qapımızı döymək ona peşədi.
Pəncərəyə elə çırpır özünü,
Anlamır ki, sına bilər, şüşədi.

Sanki şeytan kirayəyə tutubdu
Sübhə kimi küçələrdə "işləyir"
Nə götürüb, hara goldı atır o,
Təpikləyir, sürütləyir, dişləyir.

MİN illərdi bu şəhərdə dolanır,
Şuluqluğun səbəbini bilən yox.
Ağa kimi küçələrdə dolanır,
Ərköyündü, öhdəsindən gələn yox.

Bunu belə şəhər ilə donizdi,
Qızıqdırıb üstümüzo göndərən.
Baxmaram ki, ərköyündü, əzizdi,
Çıxıb yolda dayanaram köndölən.

QÛRBƏTDƏKİ HƏMVƏTƏNLƏRİMƏ

Qərblərin yorğun gözləri,
Bir çimir vətən yuxusu istəyir.
Balıq yeyiləndən sonra da
Su istəyir.

AĞLAMA

Ağlamağı bacarırsan bilirəm,
Gözlərinin yaşını bir silsənə.
Bir yol de ki, ağlamıram gülürəm,
Bata bilməz tufan sənə, sel sənə.

Yazıqları heç kəs saya salmayıb,
Özü deyil, göz yaşdı görünən.
Yazıq olub heç kəs haqqın almayıb
Haqqı deyil, paydı ona verilən.

Yazıqlarda nə yaxşı var, nə də pis.
Yazıq gəlmək - qiymət deyil insana.
Onlar üçün çox yansa da qəlbimiz
Mərhəmətdi – hörmət deyil insana.

Ağlayanda görək bərkdən güləsən...
Bunu yaxşı bilirəm mən özüm də,
Çox çətindi bu dünyanı görəsən,
Göz yaşları görünməyə gözündə.

TƏPƏR İSTƏYİR

Özgə laylasına yatma,
Özün-özünü aldatma
Qazanın qaynasın deyə
Özgəsini oda atma.
Baxma burnunun ucuna
Hər günündən sabaha bax.
Mərd doğulub, mərd yaşamaq
Özü də hünər istəyir.

“Mənəm, mənəm” – deyəndə qorx,
“Hər şey mənim” – deyəndə qorx
Özünü qurtarmaq üçün
Özgəsini döyəndə qorx.
Ədalətdir güclü yaraq
Hər günündən sabaha bax.
Mərd doğulub, mərd yaşamaq
Özü də bir ər istəyir.

Uşaqılıqdan qoru adı
Düşmən kimi qovma yadı.
Bu dünyanın min üzü var
Bu gün sənsən, sabah odu,
Heç vaxt ağıl gətirməyib
Axmaq başa, baha papaq,
Mərd doğulub, mərd yaşamaq
Özü də təpər istəyir.

RİSK

Əlimdə lüğət,
Dilimi çevirirəm
O yan – bu yana.
Risk -- bu bir sözdü, –
İki başlı,

Bir üzvlü, iki tirö,
Dilimizdə yoxdu;
Varsa, hamı?
Yox, var buna bənzər, –
Deyirlər bəzən
Ya apara,
Ya da gətirə.
Görünür ki, bunu da deyib,
İlk dəfə
Əlləri əsə-əsə kəşf eləyib,
Qumarbazın biri.
Yoxsa belə deməzlər axı.
Görünür ki, riski müsəlmana
Elə qumardan ötrü
verib Allahı.
Risk, o hər nədirsə
Biz hələ onu eyləməmişik.
Biz hələ zamanı eyləməmişik.
Tutmamışıq sorğu-suala:
Hara gedirsən, bala?
Hara sürüyürsən ipləyib başımı.
Dəqiqələrin ağacdələ kimi didir,
Ömrümü, yaşımı.
Bəlkə boynu kəndirsiz olmaq olar

Bəlkə yana burulmaq olar.
Sözün ucundan tutub
Getdim ucuzluğuna,
O riskdi – nədi,
Qayıdaq ona.
Hələ bilməyəndə ki,
Atamız-anamız kim olacaq
Risk eləyib doğulduq...
Ancaq
Sonra halı olduq
Atamız, anamız kimdir
deyirlər.

Ayaqqabını ayağa geyirlər,
Qan da qırmızıdı,
Qan içən də var.
Amma ayrı şeydi çıxır...
Və ilaxır, və ilaxır...
Dövr risk axtarır ki,
Alıb qələminə tarix edə.
Bəzən adi bir riskdən doğulur
Yeni bir ölkə də, onun tarixi də.
Biz boyda xalqın yolunu kəşib
Araz kimi balaca bir çay,
Ay dədə vay...
Dözürük çox şükür deyə-deyə.
Sən Arazın soyuq suyunda
Qaynar riskə bax,
Od övladındakı soyuq mütiliyə...
Düşünürəm...
Heç soyuq da deyil
Elə öz fikirlərimdən uşənirəm.

EHEY DAYAN!

Ehey! Keçmə belə sürətlə,
Dayan!
Yenə düşəcək fürsət ələ,
Sürət ələ,
Dayan!
Zamanın o başında
Göydən süd yağmır,
Çayda bal axmır.
Göbələk kimi yerdən
Kömbələr qalxmır. –
Sən də əl-ayağını uzadıb
Yeyib-içəsən xımır-xımır.
Dayan,
Boylan,

Burdadı tay-tuşun,
Qohum-qonşun.
Onların sevinci, dərdi...
Sevinc də, dərd də
İnsan kimi gəldi-gedərdi.
Burda sevinc vardı, –
Sənsiz qalib odu soyumuşdu.
Burda çiçək vardı, –
Sənsiz rəngi soldu,
Ətri uçdu.
Burda əllər üstə tabut gedirdi. –
Sənin əlinin yeri boşdu.
Ehey! Dayan!
Hövsələni bas!
İnsan doğulub
İnsan əlindən qaçmaq olmaz!
Qaçma
Özünü öldürmə, yaxşı!
Yoxdur zamanın o başı;
Heç vaxt göydən yağmayacaq
Süd yağışı –
Südü inəyin əmcəyindən sağırırlar;
Çörəyi
Əkib, biçib yığırlar,
Qəhrəman – yer ayrılıb, yerdən çıxmır
Oğulu –
Zəhmət çəkib doğurlar.
Ehey! Dayan!
Qaçma yollarımın palçığından,
Yazımın yağışından,
Yapış yükün o başından.
Belə qaçacaqsan haçana kimi,
Qaçma
Dələ dairədə qaçan kimi...

YAXŞI Kİ, GƏLƏCƏK VAR

Yaxşı ki, insanlar ölüb gedirlər,
Yaxşı ki, doğulub gəlir insanlar.
Dünya tək bir nəslin olsaydı əgər,
Çox gödək olardı dünyada yollar.

Əzəldən qış qışdır, bahar da bahar,
Zaman dairə içrə ömrə başlayıb.
İnsanın ayağı altda bəliqlər,
Başının üstündə quşlar yaşayıb.

Üstdən hava hörür, altdan su görür
Torpağı dirildib verir zamana.
Bilmirsən insandır – torpağa dönür,
Yoxsa ki, torpaqdır – dönür insana.

Bunu bilməyin də nə mənası var.
Həyat verdiyinin hamsını alır
Torpaq üstə qalan – insandan qalır.
Onu da insanlar dağıtmasalar.

Keçmiş də keçmişdən təsəlli alıb,
Zaman dövr eyləyir, uzanır yollar.
Gələcək həmişə işıqlı olub
Yaxşı ki, dünyanın gələcəyi var.

XALQ

Min cür xoşbəxtlik var,
Min bir cür dərd var dünyada.
Amma bir böyük
Həqiqət var dünyada.
Nə qədər yaşasa da,
Nə qədər pisdise də,

Yaxşısa da,
Bütün doğulanlar axırda ölür.
Xalq ona görə böyükdür ki,
Çalır- oynayır, deyir-gülür.

AĞLAMA

Bağırma, əzizim,
Adam körpə olanda,
Güc gəlməz boğazına.
Əlacımız yoxdu, dözüyük nazına.
Sənin də qanacağın olsun,
Bir susan çağın olsun.
Görüm böyüyəsən səni,
Özünə oxşayan çağın olsun.
Vallah, yalan deyiblər sənə,
Dünya lap gözəldi, aqlama,
Bir də harda gəldi aqlama...
Bir də nə görmüsən hələ,
Dişin yox,
Ağrısını biləsən.
İşin yox, öhdəsindən gələsən.
Məcbur olmamısan ki,
Aqlamalılı yerdə güləsən.
Nə görmüsən hələ sən.
Aqlama göz yaşın qurtarar,
Böyüyəndə həsrət qalarsan,
Bir gilə göz yaşına.
Gəzərsən ortalıqda,
Gülə-gülə öz başına.

ACGÖZ ARVAD

Acgöz arvadın,
Allahı pul olur.
Əri qul olur,
Özü də axırda dul olur.

AĞLAYAR

İçimdə bir xərabə var,
Dindirsen daşı ağlayar.
Bir yol küçəsindən keçsə,
Dərd qanmaz naşı ağlayar.

Kim verdi qəlbimə yası?
Mərd hansıdı, namərd hansı?
Ömrümün güney səması
Quzeydən yaxşı ağlayar.

Bu haqsızlıq haqdan damar,
Göyü, yeri, günü danar.
Göz görüb heyrətdən donar.
Göz üstə qaşı ağlayar.

Qədim od oğlu – Azərəm,
Əllərdə oynanan zərəm.
Aqlamaram, mən dözərəm,
Könlümün başı ağlayar.

QUQ-QUQ QUŞU

Quq-quq quşu
Nə öz eli, obası var,
Nə də doğma yuvası var.
Öyünür ki, nəğməkaram,
Ancaq onun dilində bir havası var.
“Mən baharam,
Mən qədiməm,
Mən vüqaram”.
– Harda gəldi deyir –
Quq-quq,
“mən də varam!
Bu məşənin sahibiyəm,
O çəmənin sahibiyəm.

Düzdə duman mənimkidi,
Dağda çənin sahibiyəm”.
Gedir xəlvət yumurtlayır
Başqa quşun yuvasında.
Balası da yumurtadan çıxan kimi
Ana mənimkidir deyir.
Yuva mənimkidir deyir!!!
Quşun əsl balaların,
Didir, döyür,
Yuvasından atır yana...
Avam ana, bədbəxt ana,
Quq-quqa bala yemləyir.
Bala bir gün qanad açıb quq-quq deyir.
Neçə-neçə yuvalardan
Səsinə səs verən olur:
Quq-quq, quq-quq.

Neçə quşun yuvaları viran olur:
Quq-quq, quq-quq,
Quq-quqların öz tikdiyi yuva yoxdu.
Hər yuvada balası var.
Hər meşədə bu quş bir gün quq-quq deyir.
Quq-quq dedi
Bil ki, onun xata-balası var!

DÖZÜM VER

Mənə haqsız söz dedilər,
Qaldım udquna-udquna.
Niyə? Bilmirəm, bilmirəm.
Yevə bilmirəm, bilmirəm.
Cavab dilimin ucunda
Deyə bilmirəm, bilmirəm,
Allah, bizə dözümlü ver.

Sağım, solum nadan, yağı,
Qaldım çırpına-çırpına.

Qopdu ürəyimin tağı,
Soldum çırpına-çırpına.
Gördüyüm hamısı göz dağı,
Öldüm çırpına-çırpına,
Allah, bizə dözümlü ver.

Üstümüze çaqqal hürür,
Gözüm elə şeylər görür,
Ya rəbb, gözə dözümlü ver.
Ağac olubdu sarmaşiq,
Tanrı sözə dözümlü ver.
Danışib lal olmaq olar,
Alışib kül olmaq olar,
Allah, bizə dözümlü ver.

* * *

Şaxta kəsir, qar çırpılır üzümə
Nəfəsimlə isidirəm əlimi.
Ümid verib “döz” deyirəm özümə
Xəyalımda dəyişirəm aləmi.

Şaxta kəsir, mən baharı anıram,
Açılması güllər düşür yadıma.
Dayanmışam qar altında, donuram,
Gül otirli güllər düşür yadıma.

Ürəyimin içinə də qar düşür
İndi mənim yaxam, başım bağlanır.
Cavanlar var kəlçə kimi yer eşir,
Qar altında samovar tək buğlanır.

Təki olsun, mən demirəm “ay aman,
Məni yaman günə qoydun, ey fələk”!
Mən də elə cavan idim bir zaman,
İndi belə üşüyürəm, necə ləyək?

Canım yoxdu, xəyalım var nə yaxşı,
Ümidimin istisinə qızındım.
Yoxsa yaza çıxmaz idim bu qışı,
Özüm satdım, özüm aldım, qazandım.

Bilirəm ki, ömür, tale, yazı var,
Hava dolmuş yüngül şardı xəyalım.
Nə yaxşı ki, hər qışın bir yazı var,
Yoxsa nədən yapışardı xəyalım.

* * *

Görüşə gülənlərə,
Gül görüb gülənlərə,
Gül qədri bilənlərə
Evdə bir gül də yazdı.

Mən qurban çiçəyinə
Bu çöllər göyçəyinə.
Bircə gül ləçəyinə
Bülbül eşqini yazdı.

Dayanaram göz-gözə,
Gül oxşar gözəl sözə.
Ətri bir ayrı mözə,
Tikanı ayrı nazdı.

Şövqü saçılan gülə,
Bu cəngi çalan gülə,
Qışda açılan gülə,
Baharım desəm azdı.

NEYLƏSİN

Deyirsən ki: “Mən neyləyim?
O Məcnundu, mən Leyliyəm”!
Yazıq Kərəm gözündə qəm
Odda bişəndə neyləsin?

Düşünməmiş vermə sual,
Dərd var görsən olarsan lal.
Bəxti götürməyən maral
Pələng dişində neyləsin?

Qorx ki, haqq-nahaq yazıla,
İşin tərsinə yozula.
Haqqı axtaran yazıqla
Şər görüşəndə neyləsin?

Tüstüsüz qalmış bacalar,
Qardaşı itkin bacılar,
Yuxusu qaçmış qocalar
Axşam düşəndə neyləsin?

HƏMİŞƏ CAVANLARA

Şairlər cavan qalmağın
sirrini bilir.
Şairlər çox gec qocalır,
Ya da heç qocalmır –
– cavan ölür.

GÖZƏL DƏRD

Məhəbbətdə taleyin öz nuru var,
Gözəl arzu, saf niyyətdi məhəbbət,
Var-dövləti neyləyirsən, bəxtəvər,
Tükənməyən var-dövlətdi məhəbbət.

Vurulursan, adın çıxır yadından,
Həzz alırsan alovundan, odundan.
Doymaq olmur ağrısının dadından,
Şirin-acı həqiqətdir məhəbbət!

Sevirsənsə bilinəcək, gizləmə,
Heç kəsdən də kömək, vəfa gözləmə.
Sən alçalma, kölgə olub izləmə
Öz-özünə sədaqətdi məhəbbət.

Yanırsan yan, tüstülənmə, alışma,
Öz sevgini kimə gəldi danışma.
Bu bələdan sağalmağa çalışma,
Haqdan gələn gözəl dərdi məhəbbət.

GÜLLƏRİN NƏ GÜNAHI

Bir yol görəni, min yol dönüb baxardı,
Bu güllərin vaxtı vardı, əzizim.
Güllər bizi yandırardı, yaxardı,
Deyərdik ki, səma bizim, yer bizim.

Gül qönçəyə sığmayırdı elə bil,
Ruhum, canım sığmayırdı içimə.
Eşidirdim nə deyirsə gülə-gül,
Yüklənirdim küləklərin köçünə.

Səhər-səhər bu güllərin yanından,
Yollarımız asimana gedirdi.

Alışdırdım əlvan ipək donundan,
Məşəl kimi yana-yana gedirdik.

Bu güllərin vaxtı vardı, əzizim...
Eh güllərə niyə böhtan atırıq.
Gül görməyə vaxt vardı mı, əzizim.
Qaçacaq la işə ancaq çatırıq.

QOŞMA

Mən özüm də bir yazıyam,
Taleyin yazdığı yazı.
Mən baxtımdan çox razıyam,
Ömrün nə çoxu, nə azı.

Olan olub, keçən keçib,
Əkən əkib, biçən biçib.
Mənim köçüm çoxdan köçüb
Daraqla darama dazı.

Tanrı başı qəlib verib.
İçini də gülüb verib.
Tale özü bölüb verib
Kimə zuyu, kimə sazı.

Sən axmaqsan öyənün var,
Kürəyinə döyənün var,
“Vur, gəlirəm” – deyənün var,
Pazla çıxarırlar pazı.

TƏSLİM OLDUM

Əsir düşməyəcəyəm gözəlliyinə,
Öpüşlərin dadına...
Get məndən şikayət elə
Məni yaradana...
Sən yaradana
Məndən çox yaxınsan.
Yaxın yox
Elə bu gözəlliklə
Sən Allahınsan.
Yoxsa bu gözləri, bu qaşları,
Bu boy, buxunu,
Bu baxışları
Yerişindəki qəməzəni,
Səsindəki naxışları,
Tanrı qızına verərdi...
Bizim kimi yazıqlara
Niyə göndərib axı.
Sənin kimi gözəl dərdi.
Yox sənin boyda dərdi.
Mən çəkə bilmərəm,
Sən mənim ola-ola
Mən yer şumlaya bilmərəm.
Ağac əkə bilmərəm,
Ev tikə bilmərəm.
Güldü zalımın qızı
Özündən razı-razı
Dedi:
– Nə Tanrı, nə mələk,
Evlənəndən sonra
Arvadıq, ərik.
Yer də şumlayarıq,
Ev də tikərik,
Uşaq da becərərik!
Təslim olub dedim ki,
Yəni bacarıq?!

QALX AYAĞA

Gözlərini yumub
Gizlənmə özündən.
Özündən aşağıda özünson.
Əlinin altında üzündü,
Üzünün altında
Gizlətmək istədiyini üzündü.
İçində öz gözün görür səni,
Sənə üsyan öz içindəndi,
Öz içində qışqırır bu sual.
Əllərini yanına sal.
Öz əllərinə cavab ver.
Öz gözlərinə, üzünə,
Əməllərinə cavab ver.
Ya istəyirsən yolun ortasında
Günün günorta vaxtı cavab ver.
Ya da istəyirsən tək-tənha
Qaranlıq bir otaqda cavab ver.
Fərqi yoxdu, cavab ver!
İlan qabıq qoyan kimi
Dərindən çıxsan da
Dərdindən çıxma bilməyəcəksən.
Gözlərini geniş açıb
Özün-özünü görəsən görək.
Özün-özünə
Cavab verəsən görək.
Özün-özünü qovasan,
İzləyəsən görək.
Ürəyinin astarını
Yuyub təmizləyəsən görək.
Gərək çalışsan ömrün boyunca.
Gərək ölməyə də ixtiyarın olmasın
Yaşayıb günahını yuyunca...
Qalx ayağa
Üzünü gizlədib sızıldama, əzizlənmə,
Gözlərini yumub
Özündən gizlənmə,
Qalx ayağa!

YÜKÜMÜ ÇƏKİRƏM

Mən səhra keçən
Dəvəyə oxşayıram.
Olan-olmazını belinə yığıb köçən
Dəvəyə oxşayıram.
Yolun çoxunu gəlmişəm
Belimdəkilər böyüyüb.
Mən kiçilmişəm.
Belimdəkilərin yeri
Rahatdı, yumşaqdı.
Arvaddı, uşaqdı.
Qohumdan, qardaşdan
Minəni var, sallananı var.
Ətəyimdən tutub sürünəni var.
Hamımızın bir olan
Bircə dünəni var.
Bu gün mən dəvəyəm
Bunlar sənişindi,
Sənişinlər də bir-biri ilə
Didişəndi...
Minəndi, düşəndi.
Yorğunluqdan gözlərim qapanır,
Dizim bükülür,
Köhnə araba kimi,
Canım sökülür, tökülür.
Tay-tuşlarım
Yıxılır ölür.
Mənim özümə yox
Belimdəkilərə yazığım gəlir.
İndi ki, dəvə olmuşam
Çəkirəm yükümü
Qeyrətə dolmuşam
Çəkirəm yükümü.

ENƏN DEYİLƏM

Səndən, özümdən də daha bezmişəm,
Özümün cəzamdı özüm dözmüşəm.
Yayından ayrılmış oxam, süzmüşəm.
Mən bir də geriyyə dönən deyiləm.

Huşunu ayıldııb taleyin daşı,
Təzədən gözündə olmuşam yaxşı.
Leysana dönsə də gözünün yaşı,
Sevinən deyiləm, sənən deyiləm.

Çarxım çevrilsə də, yatsa da baxtım,
Səllər aparsa da demərəm: "axdım"!
Görsəm ki, ucalıb göylərə qalxdın,
Sən qalxan zirvəyə enən deyiləm.

QURTARSIN

Yüz acı eyham var hər bir sözündə
Saçları buluddu günəş üzündə.
İldırım gizlədib qara gözündə,
Bu şimşək biryolluq çaxsın qurtarsın.

Gözümdən qubarı yarım sildirsən,
Baxsın qərarını açıq bildirsən.
Ya məni öldürsün, ya da güldürsün,
Canımı odlara yaxsın qurtarsın.

Gözləri həsrətin gözüdür, baxır.
Araz ayrılıqda axır, hey axır.
Suyu od oğlunu yandırır-yaxır,
Mən də gözləyirəm axsın qurtarsın.

QADIN

Həmişə arzudu, bahardı qadın.
Qadın gözəlliyi daşqındı, daşar.
Bir nəğmədi qadın, küləkdi qadın,
Baharda hər bəndi-bərəni aşar.

Gözəl ruhumuza salıb yanğını,
Dinc dura bilmirəm bu yaşımnda mən.
Subay oğlanların azadlığını,
Qızlar bir baxışla alır əlindən.

Boylanın dünyaya, baxın yollara,
Açarı sizdədi göylərin, yerin.
Sizə and verirəm gözəl bahara,
Qadınlar, bizə də azadlıq verin.

BUDUR

Çağır bir gün gəlim sizə,
Gəlim oturaq üz-üzə.
Tutuşduraq sözü-sözə,
Doğru budur, yalan budur.

Niyə durum gəndən baxım,
Sözün olub sinə dağım.
Mən bağbanam, bu da bağım,
Açılan bu, solan budur.

Ağır olub daşım, sözüüm,
Sən inanma canım-gözüm.
Məndən soruş, deyim özüm,
Olmayan bu, olan budur.

* * *

Biz göldük üz-üzə, qərara göldük
Hay-küysüz evləndik bir yaz səhəri.
Ən çətin günlərə kədərlə güldük
Qoşa qarşıladiq gələnlər günləri.
Var-dövlət yerinə, sərvət yerinə
Qayğılar qalmışdı atamdan mənə.
O da cvlərindən cəhiz yerinə
Qayğı gətirmişdi əri evinə.
Buna da çox şükür dedik biz yenə
Mən çörək qazandım, o uşaq doğdu.
Sevirəm deməyə tapmadım macal
Neçə yol yaxamdan yapışdı əcəl
O da öz sözünü dilində boğdu.
Həkimlər özünü verdi qabağa.
Ölümdən qaçmışam mən ömrüm boyu
Qara saçlarıma qar yağa-yağa.
Uşaq qamış kimi uzanır, qalxır
Zaman da bir ucdan axır su kimi.
O indi üzümə kədərlə baxır
Qəlbimin soyuyan arzusu kimi.
Qəmli gülüş oldu sözüüm, gileyim
Ər-arvad başımız elə qarışdı
Nə mən bir vaxt tapdım “sevirəm” deyim
Nə də arvad mənə qəlbini açdı.
Bizim elə belə ömrümüz keçdi
İndi də yanaşı durub susuruq
Daha nə deyəsən? Ayıbdı, gecdi.

DÖZÜRÜK

Bu gün səni gördüm
Bütün dünya dəyişdi.
Saçlarında dəni gördüm,
Saçlarıma dən düşdü.

Bizimki də ömür deyil,
Elə bil ki, döyüşdü.
Özümüzlə döyüşürük
Özümüzü üzürük.
Ayrılığı yaradırıq,
Əzabına dözüürük.

Adamların arasında
Görüşürük yad kimi.
Adın yanır ürəyimdə
Alov kimi, od kimi.
Oğrun-oğrun baxışların
Yandırır fəryad kimi
İki şamıq bir atəşə
Yana-yana gəzirik.
Ayrılığı yaradırıq,
Əzabına dözüürük.

Anlar keçib günə dönür,
Günlər ilə dönürlər.
Qönçələr də pardaqlanır
Qızılgülə dönürlər.
Bizim kimi yaxın olan
Dağlar, daşlar dinirlər.

Biz bir toyda iki yasıq
Vay-şüvənək, hüznük.
Ayrılığı yaradırıq
Əzabına dözüürük.

XƏBƏRİN YOXDU

Könlümün ən gizli sirri,
Nəğmələrimin sehri.
Məhəbbətin
Ürəyimdə yanıq yeri –

Göynəyir səhər, axşam.
Köynəyin kimi,
Bədəninə sarınmışam,
Əriyib
Ürəyinə dolmuşam.
Qurbanın olmuşam,
Xəbərin yoxdur.
Baxışlarım hopub
Baxışlarına,
Kırpiklərinə,
Qaşlarına.
Saçlarının
Qara yağışlarına
Heyranam.
Salamat keçərsən
Odlardan, alovlardan,
Şaxtadan, borandan,
Qardan. –
Məhəbbətim qoruyur səni
Bələlərdən.
Bəlkə elə
Mənim məhəbbətim olub
Səni yaradan?
Mənə gəlib bütün
Ağrı, bəlan,
Qadan, –
Xəbərin yoxdu.
Mən həmişə sənin yanında olacağam.
Nəfəsində,
Ruhunda, qanında olacağam.
Əllərin olub
Sığallayacağam
Boyun-boğazımı,
Yanağını.
Bil ki, ürəyində
Darıxan mənəm,
Mənəm canına salan

Yağımı. –
Xəbər in yoxdu.
Xəbər in olmayacaq
Ürəyim gülöyşə nar kimi
Partlayıb, parçalananda,
Sinəmdə ürəyim
Daha dəf çal mayanda.
Sinəmlə
Ayaqlarının arasına
torpaq döşənəcək, –
Xəbər in olmayacaq.
Amma nədənsə
Kədərli-kədərli
 düşünəcəksən.
Tez-tez üşünəcəksən.
Sönəcək canındakı ocaq.
Dünya ögey olacaq,
Adamlar biganə;
Yarpaqlar pıçıldayacaq sənə:
Bilmirsən,
 havalar niyə soyuqdur?..
Xəbər in yoxdur?..

DAYANDI

Yenə gözlərimə nur ələnibdir,
Yenə bu təbiət təzələnibdir.
Yenə səni görüb qürrələnibdi, –
Günəş dağ başına qalxdı, dayandı.

Bu gecə taledən pay gəlibdir, pay,
Bu gecə ulduzlar qopardı haray.
Sildi pəncərəni bir buludlu ay,
Pəncərədən bizə baxdı, dayandı.

Xoş anlar ömürdən mənə əzəldi,
Yaz sevgi paylayan məhrəban əldi.
Fələyin özü də insafa gəldi,
Hicranın evini yıxdı, dayandı.

Dünyada yaşarıq hərə bir haqla,
Yığışib köçərək bir təmtəraqla.
Zamana dedim ki, karvanı saxla!
Dağlar dövə kimi xıxdı, dayandı.

Tale qoyun kimi bizi güdüdü,
Ürək baş götürüb daha gedirdi.
Fələk yolum üstə səni gətirdi,
Fikrətin əlacı yoxdu, dayandı.

GÖRƏNDƏ... GÖRMƏYƏNDƏ...

Səni görməyəydim mən fağır, tək, –
Səni görən yazıq, görməyən yazıq.
Görməyən dünyada nə görübdür ki,
Görən nə çəkmişəm bilir mən yazıq.

Desəm ki, mənim ol, el mənə gülər,
Deyərlər, get otur qafiyə tap yaz.
Bütün yer üzündə qalan dəvələr
O qızın nazını çəkib aparmaz.

Əl göydən üzülüb, ayaq da yerdən,
Görüb öz başıma iş açmışam, iş.
“Kaş ki, görməyəydim” desəm də hərdən,
Onu görməyincə mən heç nəyəmmiş...

SƏNSİZ

Sənsiz üşüyürəm türyan istidə,
Sənsiz söhbətlərdə yersiz sözəm mən.
Bəzən haylı-küylü bir məclisdə də
Qəribəm, tənhayam, kimsəsizəm mən.

Mənə bir ömürdür bir anlığın da
Çağırısan qəbirdə dayanmaram mən.
Uyusam gözünün qaranlığında
Yeddi günəş yansa oyanmaram mən.

Bilsəm ki, sevirsen, sonsuz səhrada,
Ulduzsuz gecədə, mən tək deyiləm,
Sənsiz biganəyəm, tanısa, yada,
Sənsiz özümə də gərək deyiləm.

Dostlar qayğısıyla neyləsin buna,
Kollektiv neyləsin, yalqızam, yalqız.
Mənim ürəyimin tənhalığına
Neyləsin həmkarlar təşkilatımız.

GİLEYLİ

Qara gözlər gileyli...
Barı bir yol güloydi.
Nə istəyir bilmirəm,
Mən Məcnunam, o Leyli.

Özü nədir, ətri nə,
Dəyməyin gül xətrinə.
Yarım bənzər ahuya,
Nəfəsi gül ətrinə.

Yuxu gördüm, kim yoza?
Bir söz dedim o qıza.

Sözüm dəydi xətrinə,
Dünya düşdü payıza.

Demə yoldan ötəndir,
Ağlı başdan itəndir.
Belə-belə işlərin
Sonu toyla bitəndir.

MƏHƏBBƏT

Sevginin
Məqsədi yoxdu,
Ona görə də
Gözü toxdu.
Sevəndə bilmirsən
İstidi, soyuqdu,
Yaxşısı, pisdi.
Nə düzdü, nə tərsdi,
Nə pəsdı.
Nə çoxdu, nə azdı,
Nə bəsdı.
Uşaq üçün böyükdü --
Doğruçu at kimi,
Qocaya yüküdü --
Bir çuval
Qızıl manat kimi,
Cavana köməkdi
Qızıl qanad kimi.

GİZLİ SEVGİ

Sevgimdən qaçmışam uzaq şəhərə,
Burda da həsrətin gəlib dayanıb.
Ətrin səpilibdir bütün güllərə,
Gözünün rənginə göylər boyanıb.

Səninçün dünyada bəlkə yoxam mən,
Səni sevdiyimi heç bilməyirsən.
Gündüz xəyalımdan, gecə yuxumdan,
Bir an da, bir an da çökilməyirsən.

Ürəyim, daşa dön, bu sirri saxla!
Bu sevgi, bu bəla hardan enibdi.
Bizim taleyimiz evlə, uşaqla
Hərəsi bir yana zəncirlənibdi...

Öluncə eşqinlə olacağam mən,
Mən sənin ruhunda, qanında varam.
Üstünü kül örtmüş bir ocağam mən,
Balaca bir mehdən qaynayar yaram.

SƏNİN HÖKMÜN

O gözlər hökmündən mən necə çıxım,
Göylərdən genişdir səmavi gözü.
Qorxuram kövrəlib ağlayar birdən,
Yağışa qərq olar bütün yer üzü.
Dönər bu dünyaya, o, elə baxar,
Kövrələr qayalar, daşlar əriyər.
Elə qəzəblənər, yandırar, yaxar, –
Dağlar dik atılar, qalxar, yerişər.

UNUTDUM

Çoxdan unutmuşam, çoxdan,
Canımdan
Gəncliyim kimi çıxdım.
Nə fəryad qopardım,
Nə yalvarıb
Çığır-bağır saldım.
Nə də yalvarıb qadanı aldım.

Çox adicə:
Sən getdin,
Mən də qaldım.
Qaldım ümidimin
İşığında,
Söykənib vüqarıma
Qaldım.
Səninlə özümün aramda
Çəkilib tarıma
Qaldım.
Toxudum özümü
Hamının işinə,
Atdım özümü
Dostların görüşünə.
Büründüm gözəllərin
Baxışına,
Gülüşünə,
Üzdüm məclislərin
Tüstüsündə, meyində,
Kefləndirdim
Ürəyimin səndən
Gileyini də,
Sonra sərdim özümü
Çarpayıya, qurutdum.
Səhərə kimi
Özümü,
Səni,
Dünyanı unuttum.
Üzümü yuxulara tutdum.
Yuxular da yanına qayıtdı.
Köhnə yaraları oyatdı.
Yenə adamın
Başını yaxşı qatır iş.
Ömrü başa vurmaq da
Asan deyilmiş.
Sənə şeir qoşummu?
Sənin haqqında

Nizamidən bəri
Hər şey deyilmiş...
Axır ki,
Çoxdan unutmuşam,
Çoxdan
Canımdan gəncliyim kimi çıxdın!

İNSAN QIZI

Üstünə gəlirəm,
Ayaqyalın,
Gözlərimdən
Od yağa-yağa;
Üstünə gəlirəm,
Yatmış dəvə karvanı kimi
Dağları qaldırıb ayağa.
Üstünə gəlirəm,
Fələklər qaçıb
Canımı qurtarmağa tələsir.
Gəlirəm,
Ulduzlar görüb
Göydə tir-tir əsir.
Yüzillik pəlidlar
Qanad çala-çala
Arxamca uçur.
Torpaq,
Mən soruşmamışdan
Qorxub
Sırrını açır.
Ovcumda balıq kimi
Çapalayır dənizlər,
Qorxusundan tərləyir
Ayağımın altında
Səhra adlı düzlər.
Kainata səs düşüb
Gəlir bir nəhəng.

İnsan-adlı,
İnsan-familli,
Əməli – insan əməli,
Dili – insan dili.
Üstünə gəlirəm,
İnsan qızı.
Kainatın ulduzlu saçını
Yolmağa
Gəlirəm.
Sənin hayıfını
Səndən almağa
Gəlirəm.
Qarşında
Diz çöküb
Təslim olmağa
Gəlirəm,
İnsan qızı...

YADIMA SƏN DÜŞƏN ZAMAN

Dağlar ayağıma enir,
Gözlərimə nur ələnir,
Arzularım pöhrələnir
Yadıma sən düşən zaman.

Qış dönüb lələzar olur,
Buzlu çöllər bahar olur,
Düşməni də dönüb yar olur,
Yadıma sən düşən zaman.

Mənim eşqim, mənim nəğməm,
Həm sevincsən, həm də ki, qəm.
Ölü olsam, dirilərəm
Yadıma sən düşən zaman.

SƏN DEYƏN OLSUN

Ətəyindən tök daşı,
Küsmə hər addımbaşı.
Ay canım, yaxşı, yaxşı,
Yaxşı, sən deyən olsun.

Gəl mənimlə əyinmə,
Alovdan don geyinmə.
Öz-özünə deyinmə,
Yaxşı, sən deyən olsun.

Adam yarı danlamaz,
Sevməyən, söz anlamaz.
Sevənlər cığallamaz,
Yaxşı, sən deyən olsun.

Mən bir yarpaq, sən çiçək,
Mən bir ocaq, sən külək.
Can deyək, can eşidək,
Deyək: sən deyən olsun.

DÜNYANI SEVİNDİR

Ala gözlüm, aç gözünü,
Göyün üzü gülsün bir az.
Göstərginən gül üzünü,
Günün gözü gülsün bir az.

Yeriş öyrət küləklərə,
Gülüş öyrət çiçəklərə.
Zərifliyi – ipəklərə,
Şirinliyi – bala öyrət.

Saçlarını dağıtma, yar,
Dünya düşər qaranlığa.

Qar ələyən göylərə bax,
Bəlkə göydən nərgiz yağa.

Sən mehriban danış, gülüm,
Sərt qayalar muma dönər.
Elə yumma gözlərini,
Gün inciylər, günəş söner.

İNANMA

Yalvarma, keçən deyiləm, inanmırsan, inanma,
Mən ki and içən deyiləm, inanmırsan, inanma.

Dəyanətdə, etibarda mən dağlardan möhkəməm,
Axı mənəm, sən deyiləm, inanmırsan, inanma.

Nə Məcnunam, nə Korəm, mən də eşqin oğluyam,
Dərdindən öləm deyiləm, inanmırsan, inanma.

Mən sənə olardım arxa, olsaydı etibarın,
Arxanca gələm deyiləm, inanmırsan, inanma.

Öz eşqimi mən danmıram, alçalmıram mən sənə,
Alçalsan gülən deyiləm, inanmırsan, inanma.

Sənin təmiz çağlarını səndən yaxşı saxlaram,
Qəlbimdən silən deyiləm, inanmırsan, inanma.

Qoca Fikrət səni görüb dönmə bilməz gəncliyə,
İndi mən də mən deyiləm, inanmırsan, inanma...

QINAMA

Kimlərə od qoydun bu gözlərlə sən
Nə qədər adamlar yanıb-yaxılıb.
Sən elə gözəlsən, elə gözəlsən,
Sənə vurulanın evi yığılıb.

Xəzəl altda su tək gizlin axmağım,
Kölgənə sızmağım doğrudur, haqdır.
Mənim oğrun-oğrun sənə baxmağım
Payızda baharı xatırlamaqdır...

ƏGƏR OLMASAYDIN

Dünyaya gəlməsəydin
Yenə tapardım səni.
Gündən, sudan, torpaqdan
Yoğurub-yapardım səni.
Gözlərinin nurunu
Al günəşdən sağardım,
Nəfəsinin ətrini
Çiçəklərdən yığardım.
Bulaqlardan yığardım
Sözlərinin tamamı.
Gözünə rəng edərdim
Bizim geniş çöllərin
Ən qərrib axşamını.
Səni yaratmaq üçün
Ölüm lazım olsaydı,
Deyərdim yüz yol ölüm.
Dünyaya gəlməsəydin,
Sənsiz dünyada nə var,
Mən də gəlməzdim, gülüm.

İLK BAHAR

Noğmə sərgisidi bahar bayramı,
Sevinclə, sevgiyə boyanıb üzlər.
Elə bil söz qoyub bu bahar hamı
“Evdə oturmayaq gərək gündüzlər”.

Gözəl kölgələri geyinir yollar,
Mehriban baxışdan uzanır, qalır.
Gecəni sübhəcən öyünür yollar
Göydə ulduz yolu sozalır, qalır.

Torpağın nəfəsi dəyir üzümə,
Yarpaq tumurcuqdan qışqırır, baxır.
Elə ki sataşır gözün gözümə
Ürək əsgər kimi salama qalxır.

Dodaqlarda alov, gözlərdə ocaq,
Bu yağan yağışdı, güldü, çiçəkdi?
Daşa sığal çəksən, daş oxuyacaq,
Dağa salam versən, kövrələcəkdi.

Elə mehribandı təbiət, həyat,
Buz utana bilər, buz gülə bilər.
Bu torpaq altında bu gün, bu saat,
Min ilin ölüsü dirilə bilər.

Havalı başımda bu sevgi hardan?
Ürəyimdə ağrı, gözlərimdə qəm.
Subay çıxsa bilsəm bir bu bahardan,
Sonra ömrüm boyu mən evlənərəm.

Bahar özü ilə nələr gətirdi,
Rəngi səsə dönür gülün, gülzarın.
Havası nəğmədi, suyu ətirdi,
Nəfəsi sevgidi bu ilk baharın.

TORPAĞIN NƏĞMƏSİ

Baharın ilk günləriydi,
Torpaq nəğmə deyirdi.
Sözlər onun gülləriydi,
Torpaq nəğmə deyirdi.

Gül ötriydi, quş səsiydi,
Sularının xoş səsiydi,
Bilmirəm yağış səsiydi,
Torpaq nəğmə deyirdi.

Yaşıl zəmi nazlanırdı,
Tumurcuqlar sözlənirdi,
Bənövşələr gizlənirdi,
Torpaq nəğmə deyirdi.

Uşaq öpürdü quzunu,
Bir qız yuyurdu üzünü,
Dumandı, şumlar üzünü
Torpaq nəğmə deyirdi.

GƏL BİR NƏĞMƏ OXUYAQQ

Gəl bir nəğmə oxuyaq –
bir sözünü sən de
bir sözünü mən.
İkimiz də birdən oxuduq,
İkimiz də birdən dedik:
Vətən, Vətən.
Gəl bir nəğmə oxuyaq –
bir sözünü sən de, bir sözünü mən.
Olmasın sözümüz təkrar.
İkimiz də birdən dilləndik,
İkimiz də birdən dedik:
Yar, yar.

Gəl bir nəğmə oxuyaq –
bir sözünü sən de, bir sözünü mən –
Hər kəs üroyindən gələn
Sözü desin, yana-yana
İkimiz də birdən zarıdıq:
Vay ana, vay ana.
Gəl bir nəğmə oxuyaq –
bir sözünü sən de, bir sözünü mən.
İkimiz də susduq birdən.

VƏRDİŞ

Elə ki hər işin vərdişə dönür,
Yaşamaq özü də bir işə dönür,
Ömür gündən-günə adlamaq olur,
qışda titrəyirsən, yayda yanırısan.
Gecə qara olur, gündüz ağ olur,
Hərdən yadından da çıxıb bilər ki,
bu da bir dünyadı, dünyada varsan.
Hər şeyin şəklinə baxır gözlərin
yeyirsən, yatırısan, durub yeyirsən.
İstisi, soyuğu olmur sözlərin.
vərdiş elədiyinin yolları, işi
soyunub yatırısan, durub geyirsən.
Yadından çıxır ki, yer kürəsi var,
insanlar yaşayır qaralı, ağılı.
Bu yer kürəsində olan hər şeyin
bir avand üzü var, bir də tərsi var.
Haqq var, ədalət var, hökmü rəvandı,
Onlar da ömürdü əriyib axır,
bir şamsan yanırısan günorta vaxtı.
Yadından çıxıbdı yol enir, qalxır,
Adamın gətirməz, gətirər baxtı.
Yadından çıxıb ki, ölüm-İtimdi,
beşikdən məzara gedən yoldu bu.
Sənin ömür yolun ikicə tindi,

birdən niyə görə ömür oldu bu –
vərdişi, vərdişi, ilhamsız işdi –
Bu gündən sabaha keçmək vərdişi.
Çörək çeynəməkdə qarnın doyunca
Üstündən bir az su içmək vərdişi.

KEÇİB GEDƏCƏK

Keçib gedəcəkdə
bu ağrı-acı,
bir vaxt olmayacağı
xoş gün tamarzısı,
kömək möhtacı.

Mən sürət götürmüş
bir qatar kimi
gecədən, gündüzdən keçib gedərəm.
Tale üşütsə də
Məni qar kimi,
ömrü şorbət kimi içib gedərəm.

Rəls qurtaran yerdə
hələ aşa-aşa
gedərəm bir az.
Özüm öz əl-ayağıma
dolaşa-dolaşa gedərəm bir az.

Sonra süküt adlı bir uçurumda
nə havadan tutar,
nə də qanad çalar,
süzər xəyalım,
Sərilər zamanın axarı üstə
özü istəmədən üzər xəyalım.

Adım geyilməkdən,
sözüm yeyilməkdən,

qarım döyülməkdən qurtaracaqdı.
Keçib gedəcəkdə
bu ağrı-acı.
Qoluma girəcək xatirələrim.

EHTİYAC

Qarnım toxdu,
Könlüm, ruhum çoxdan ac idi.
Rahatlıqdan, evdən qaçmaq ehtiyac idi.
Balıq tutmaq bəhanəsi keçdi əlimə,
Gecə Kürün sahilinə verdim özümü.
Mən o gecə düşdüm tamam başqa aləmə,
Gözəl dövrən, mən sənə də yumdum gözümlü.
Sükut vardı beynimdəki küyü yuyurdu -
İlbizlərin səsi idi sükut deyəsən.
Mənim idi ilk insanın ocağı, yurdu.
Həyif deyil, sükut geyib, dinclik yeyəsən.
Elə sakit, elə rahat uzanmışdım ki,
Ulduzlar da pıçıldaşa, mən eşidərdim.
Mən bu gecə elə bir şey qazanmışdım ki,
Əritmişdi ürəyimdə kədəri, dərdi.
Kür sahili, sükut, bir də bu aylı gecə
Uzun ömrün çirkabını, tozunu yudu,
Ömrümdəki gecələrdən bu ayrı gecə
Bir ömrün söhbətini, sözünü yudu.
Dan sökülür, açılır bir həyalı səhər,
Yazıq Fikrət, ürəyini indi günə sər,
Bütün gecə yuyulubdu, indi qurusun.
Ömür boyu sözdən, tozdan, nə bilim nədən
Adam görərkən ürəyini özü qorusun.

BALALARIMA

Ağlama, balam, ağlama,
Bu dünya düzələndeyil.
Ağlama, balam, ağlama
Gedənləri gələndeyil.

Demə ki “var”, deynən “vardı”.
Ömür köç gedən yollardı.
Getdi borcunu qaytardı,
Öldü bir də ölən deyil,
Ağlama, balam, ağlama.

Heç bura da gəlmə hər gün,
Sağ ol, yada salıb gəldin.
Sən ağladın, ya da güldün,
Atan burda bilən deyil,
Ağlama, balam, ağlama.

Vüqarlı göz bundan belə,
İnsanlarla ver əl-ələ,
Heç bir ölü dirilərlə
Qalxıb dərd-sər bölən deyil,
Ağlama, balam, ağlama.

BİZ GEDƏRİK, YAŞIDLARIM

Ömür keçir, saç ağarır, göz nurdan düşür,
Qamət sınır, boy kiçilir, qürurdan düşür,
Dost seyrəlir, cərgəmizə daha dən düşür,
Yalan yaşar, amma meydan yalana qalmaz.
Biz gedərik, dünya burda qalana qalmaz.

Ömür də bir yol deyil ki, eniş-yoxuşu,
Yazdı, yaydı, bir də gördün, payızdı, qışdı,
Mən rahatlıq tapanacan cavanlıq uçdu,

Gözəllik də ondan ilham alana qalmaz.
Biz gedərik, dünya burda qalana qalmaz.

Nə uduzduq, nə də udduq, bu bir oyundu,
Bizi özü yoğunlatdı, özü də yondu.
Lilim çökdü, suyum uçdu, odunum yandı,
Torpaq heç vaxt özü torpaq olana qalmaz.
Biz gedərik, dünya burda qalana qalmaz.

Güloşənlər, yıxılanlar, yıxanlar gedir,
Fit verənlər, əl çalanlar, baxanlar gedir,
Qulluq üçün dərisindən çıxanlar gedir,
Bu “sur” ki var, qiyamətdə çalana qalmaz.
Biz gedərik, dünya burda qalana qalmaz.

Dünya üzü üzlər görüb min yol düzlənib,
Uralanıb, malalanıb, südü üzlenib,
Dünyamızı yaradan da qaçıb gizlənib,
“Mənəm-mənəm” – deyib taxt-tac salana qalmaz,
Biz gedərik, dünya burda qalana qalmaz.

Yer yananda ona göylər yanır, ağlayır,
Yer kürəmiz qocalıbdı, oxu laxlayır,
Yaddaşında yaxşılardan ancaq saxlayır,
At oynadı burda qılınc çalana qalmaz.
Biz gedərik, dünya burda qalana qalmaz.

YAŞAYACAQDIR

Uçub getdik bu dünyanın başının üstəndən,
Bir ömür də keçməyibdi yaşının üstəndən,
Heç qırıq da düşməyibdi qaşının üstəndən
Hələ bir ot göyərtməyib daşının üstəndən.
Görə-görə, duya-duya yaşayacaqdı,
Cavan dünya, gözəl dünya yaşayacaqdı.

Yollar ilan dili kimi haçalansa da,
Əsrin səbri cır nar kimi parçalansa da,
İnsan didib bir-birini parçalasa da,
Yer üzündə yenə səhər açılısıdı,
Əl-üzünü yuya-yuya yaşayacaqdı,
Cavan dünya, gözəl dünya yaşayacaqdı.

Hər kəs gəlib ocağını çatıb gedəcək,
Gedənlərin tozanağı yatıb gedəcək,
Bu dövrandə tərsliyini atıb gedəcək,
Bu səbirli tutduğundan tutub gedəcək,
Günəş əmib doya-doya yaşayacaqdı,
Cavan dünya, gözəl dünya yaşayacaqdı.

İnsan hələ milçəyə də verməyib canı,
Amma insan canlı qırıb ulduzlar sanı,
Kim qəfəsə salacaqdı tutub zamanı,
Torpaq yenə yaradacaq otu, insanı
Yenə həyat dönüb toya yaşayacaqdı,
Cavan dünya, gözəl dünya yaşayacaqdı.

Yazan yazır, yozanlar da min yana yozar,
Dəlləlləri çox görübdü bu böyük bazar.
Gələnlərə yer tapılar, gedənə mozar
Varaq yansa tarix yazan torpağa yazar.
Boylanmayıb səsə, soya yaşayacaqdı,
Cavan dünya, gözəl dünya yaşayacaqdı.

Qatil ömrü-günü heç vaxt ağ olan deyil,
Yerə insan əkmək ilə bağ olan deyil,
Davalarda həqiqətlər doğulan deyil,
Yer kürəsi göz yaşında boğulan deyil,
Döndərəcək duzlu suya yaşayacaqdı,
Cavan dünya, gözəl dünya yaşayacaqdı.

NƏ VAXT?

Yoruldu, sərildim yer kürəsinə
Gecəni yorğan tək üzümə çəkdim.
Qulağımı söykədim vaxtın səsino
Göyün mavi səbri gözümə çökdü.

Ayağımdan ağrımı dənizlər yudu,
Yorğun barmaqlarım yerə kök atdı.
Ürəyimin yangısı bir az soyudu,
Yer də sürətini bir az azaltdı.

Böyük kainatın belə boş vaxtı
Məni bu torpağa axı kim əkdı.
Əlimdən pöhrələr ucalacaqdı,
Kökümdən insanlar göyərəcəkdı.

Cavan pöhrələrin gülüşlərinin
İşığı bir nəğmə çalacaq səhər.
Göyün milyon-milyon günəşlərinin
Gözləri bərələ qalacaq səhər.

Kainat olacaq insan yolları,
İnsan lal səmanı danışdıracaq.
Körpü tək uzanıb insan qolları
Neçə səyyarələr barışdıracaq.

A DÜNYA!

Öz urvam var, öz unum var,
Ələyimi ələyirəm.
Seyrəldikcə dost-tanışlar
Mən yır-yığış ələyirəm,
A dünya, sənə yaxşı yol.

Qaralır köz, sönür ocaq,
Gözü örtür göz üstə qaş.
Mən düşəsi dayanacaq.
Yaxınlaşır yavaş-yavaş,
A dünya, sənə yaxşı yol.

Mənim çox az görüşüm var,
Salam verəm, ya verməyəm,
Yolüstü bir az işim var,
Vaxt ola görə, görməyəm,
A dünya, sənə yaxşı yol.

Qılıncımı qına qoyub,
Kəhərimdən mən düşmüşəm.
Çox şeylərdən gözüüm doyub
Yerişimi dəyişmişəm.
A dünya, sənə yaxşı yol.

Son baxışım səni öpər,
Sənə duadır son sözüm.
Nəğməmi özünlə apar,
Uğur olsun canım, gözüüm,
A dünya, sənə yaxşı yol.

QARA QARAYEVİN ƏZİZ XATİRƏSİNƏ

Bu susan
bir musiqinin son nidasıdır.
Lalələr şərəfli Qara ömrünün
qırmızı əlvidasıdır.
Musiqini oxuyur
Öz rəngiylə güllər.

Bu gecə
ıldırımli yollar keçib
bir zənci gələr
tabutunun ayağına,

Gözlərinin ağı
Lalə kimi yana-yana.
Haqqımız yoxdu
deyək bu ömür azdı,
deyək çoxdu.

İnsan əvvəl-axır
torpaqdı.
Abşeron qayalarında
Xəzərin duzlu göz yaşı axdı.
Qara Qarayev
ömrünü musiqiyə, səsə döndərüb.
Səs ömrünün ölçüsü yoxdu.
Azərbaycan yola salacaq onu
Qaradağlı, Qarayazılı, Qarabağlı
Yeddi gözəl gələcək bu gün
Qara duvaqlı.
Qara bir axşam gələcək

Qara geyinib Qarasız qalmış
bir ilham gələcək.
Bu qara torpağın yaşı qədər
xalqımız səni salacaq yada...
İndi... Əlvida,
Əzizimiz, əlvida...

CAVİD GƏLİB, AÇ QOYNUNU

Tale, nə gözəl gündü bu, sən
insafa gəldin.
Qırx ildi gəlirdin, gəl, a Cavid,
səfa gəldin.
İllər külək oldu,
yollar çiçək oldu,
insan mələk oldu,
gördün – vəfa gəldin.

Torpaq, gözün aydın,
onu al bağına, torpaq!
İtkin düşən oğlun gəlir,
Yoldan gəlir, yorğun gəlir,
Ey ulu torpaq, ana torpaq,
Cavid gəlib, aç qoynunu, bas bağına torpaq,
Onu kövrəlt, onu qızdır,
O qədər həsrət olub ki,
Ona yurdun qışı yazdır.
Həsrət -- onu mərd yıxdı ki,
O insafa gəldi...
Ey ayrılıq oğlu, bu Araz sahilinə
sən səfa gəldin!

BİLMƏRƏM

Gəzdirərəm ürəyimdə bürkünü,
Dağlar geyib yaşıl yarpaq kürkünü.
Mən ömürdən burda keçən hər günü,
Ömür saydım, hədər saya bilmərəm.

Namərd olub öz dərdimə gülməsəm,
Sağlıq olsun, görüşərik ölməsəm,
Əgər bir vaxt Lənkərana gəlməsəm,
Qəza sayın, qədər saya bilmərəm.

Ürəyimi döyündürün, döyməyin,
Sərhəd üstə geydim həsrət köynəyin,
Mənə burda "kədərlənmə" deməyin,
Mən bu dərdi kədər saya bilmərəm.

KEÇİB GEDƏCƏK

Dünyanın işləri keçib gedəcək,
Hər şeyi sahmana salacaq həyat.
Yerin allahları köçüb gedəcək,
Qalacaq insanlar, qalacaq həyat.

Xatirə çalacaq qaynar sazında,
Buludlar göylərdə göllənəcəklər.
Ağaclar torpaqla göy arasında
Yaşıl tellər kimi dillənəcəklər.

Ölən gözəlliklər, ölənlər gözlər
Təzədən yaranar, sevilər yenə.
İnsanlar yenə də vüsal gəzərlər,
Həsrət aparalar mənzillərinə.

Bulaqlar qaynayar qədim illərdən,
Uzaq əsrlərdən küləklər əsər.
Min ilin tanışı rastlaşar hərdən,
Hərəsi bir yana yenə tələsər.

Yenə gülüşərlər – "görək kim haqdı",
Torpağa qoyular asılan, asan.
Yenə də xoşbəxtlik axtaracaqdı
Dünyanın ən xoşbəxt canlısı insan.

* * *

Gülün gözəlliyi öz qatildi
Bülbülün qəfəsi şirin dilidi.

HƏMSÖHBƏT

Ürəyim darıxanda,
abırlı bir yerə getmək istəyəndə,
abırlı bir söhbət etmək istəyəndə
çıxıram sahilə,
altıma qoyuram daşı,
atıram qarmağı,
Dənizdən yaxşı yer,
Balıqdan yaxşı söhbət yoldaşı...

YAZIQ MUSA

Qorxa-qorxa yaşadı ömrünü yazıq Musa,
Birdən aldadarlar ha, birdən aldanaram ha...
Getmədi xeyri-şərə, getmədi toya-yasa
Birdən aldadarlar ha, birdən aldanaram ha...

Öz evi, öz yatağı, vətəniydi, eliydi,
Fikri vahiməliydi, gözü vahiməliydi.
Onun ən qorxduğu şey insanların əliydi, –
Birdən aldadarlar ha, birdən aldanaram ha...

Quzey o yana dursun, güneydən nəm çəkərdi,
Tütün almaqdan qorxub, oturub qəm çəkərdi,
Yeməyi öz qabına durub özü çəkərdi –
Birdən aldadarlar ha, birdən aldanaram ha...

Bir qərara gəlincə ölərdi, dirilərdi,
Yazıq Musa kişinin yaman ağırdı dərdi.
“Hə” ilə “yox” sözünü eyni anda deyərdi –
Birdən aldadarlar ha, birdən aldanaram ha...

Zaman keçdi, yaş ötdü, Musa nazik öyirdi,
Yıxılmaqdan qorxub o daha iməkləyirdi,
Vida vaxtı çatanda yazıq bir il can verdi –
Birdən aldadarlar ha, birdən aldanaram ha...

ŞAHMAT

Dünyada şahların
bir ağı, bir qarası qalib.
Cəmi iki avarası qalib
bir şahmat taxtası üstündə
İkisi də pis gündə.
Adları şahdı,
özləri oyuncaqdı.
Şah paltarında iki uşaqdı,
nə çalsan, ona oynayacaqdı.
İkisinin də yanındadı
atı, topu, qoşunu.
İkisinin də yadından çıxıb
yer əkəni, ev tikəni, nəgmə qoşanı.
Qırılan əsgərlər də bilmir,
Günah bu şahların hansındadı.
Yazıqların heç ağına da gəlmir
Şahlarının da başı
bir oyunçunun iki barmağının arasındadır.

BƏSDİR

Bəsdir, göz yaşardıb zarıma zar-zar,
Səndən, dünyandan da böyükdür dərdim.
Bilsəydim göz yaşını yara sağaldar,
Dünyanı sularda qərq eləyərdim.

Bəzən yaşamaqdan adam yorulur,
Kişi yorğunluğu kişini yıxmaz.
Adamın qeyrəti gözündə olur,
Kişinin qeyrəti əriyib axmaz.

Əriyib yox olur ağlayanda qar,
Şam da ağladıqca dünyadan köçür.
Alçalır, kiçilir ağlayan xalqlar,
Torpağı əllərdən əllərə keçir.

Göz ağı-qaradan seçmək üçündü.
Uşaq ağlayar dil açana kimi.
Can vətən yolunda keçmək üçündü,
Adam uşaq olar haçana kimi.

Səsin adamları qoy bezdirməsin,
Oxuyursan oxu, yazırsansa yaz.
Qoy şeİR gözündə nəm gəzdirməsin,
Göz üstə damlanı saxlamaq olmaz.

XOŞ GÖRDÜK

Səni gördüm, üzüm güldü, xoş gördük,
Səni gördüm, xoşbəxt oldum bu axşam.
Yüngülləşdi çiynimdəki ağır yük
Sönüb getmiş gözlərimdə yandı şam.

Bayram oldu ürəyimdə, evimdə
Səni gördüm, yollar əlvan geyindi.
Nağıllardan qaçıb gəlmiş divin də
Qarşısında çəkinməyəm mən indi.

Səni gördüm, dünya tamam dəyişdi
Ədalət var, səxavət var dünyada.
Səni gördüm, ürəyimə od düşdü
Məhəbbət var, məhəbbət var dünyada.

Səni gördüm, göyə baxdım, güldü göy,
Çölə baxdım, çiçək açdı dağ, dərə.
Doğmam mənim, sənin üçün mən ögey
Hərdən görün, zülm eləmə çöllərə.

Səni gördüm bahar gəldi cahana
Səni gördüm dünya əlvan boyandı.
Əfsanələr dirildi, gəldi cana
Leyli-Məcnun yuxusundan oyandı.

Leyli gördüm mən bu gün bu ölkədə
Yaxa çırdım, sinə gərdim bu dağa.
Mən Məcnundan bərk sevirəm bəlkə də
Vaxtım yoxdu mənim dəli olmağa.

İŞ BELƏ DÜŞDÜ

Yaxşılı-yamanlı gözəldir hamı,
Hərə bir taleli, hərə bir adlı.
Hər kəsin dünyada var öz əyyamı,
Sevincli, kədərli, insan həyatlı.

Kimi gec doğulur, kimi bir az tez,
Kimi də dünyaya vaxtında gəlir.
Odur ki, araya düşür bu söz-sov.
Biz çoxuq, amma ki, dünya birdi, bir.

Əvvəldən çəşmişdiq macəramızda
Biz öz başımızda od qalamışdıq.
Müqəddəs vətəni öz aramızda
Məhəllə-məhəllə parçalamışdıq.

Hər kəsə baxanda bir düşün ki, sən
Hər kimsə insandır, bir gərək olar.
Pisə "yaxşı" deyib, yaxşı edərsən,
Yaxşıya pis deyib öldürmək olar.

Bir vaxtda doğulduq, iş belə düşdü,
Dünyanın işindən biz ki halıyıq.
Didişmək, boğuşmaq havayı işdi,
Öluncə bir yerdə yaşamalırıq.

* * *

Yarpaqlar quşlara qoşulub gedib,
Kür boyu meşələr tək qalıbdılar.
Yaşılıq elə bil quş olub gedib,
Ağaclar nə yaman qocalıbdılar.

Hirsindən partlayıb meşədə cır nar,
Yovşan yetim kimi görünür mənə.
Donunu soyunmuş cavan ağaclar
Höyadan qısılib biri-birinə.

Kürdə də kürlükdən əsər qalmayıb,
Dilini qarnına qoyub yatıbdı.
Heç kəs cığırlara ləpir salmayıb,
Torpaq da su içib, doyub yatıbdı.

Həzin payızı var bizim yerlərin,
Susursan, danışib-gülmək olmayır.
İnsansan, olsa da min dərdin, sərin,
Meşəni tək qoyub gəlmək olmayır.

BALTA SƏSİ

Qışda balta səsi yaman olur.
Kəsilon ağac yalan olur;
yaxındakı ağaclar
tir-tir əsir.
Bəlkə kişi quru bir
ağacı kəsir?
Bəlkə də həmin adam
meşəni qoruyur?
Amma o bir ağacı kəsincə
On cavan ağac
qorxusundan quruyur.

AĞLAYIRMI GÖRƏSƏN

Görəsən ağaclar ağlayırmı
budağını yarpaqlar, quşlar
tərk edəndə.
Kölgəsindən
insanlar da gedəndə.
Qışın sərt küləyi
qırmanclayanda budaqları,
çılpaq qolları tir-tir əsəndə
ağaclar ağlayırmı,
ürəyini boşaldırmı, barı?
Yorulanda şaxta, ayaz,
gələndə yaz,
budağına qayıdanda
quşlar, yarpaqlar,
yanına yığışanda biz,
kölgəsi ayağına yığılanda
səssiz, səmirsiz...
Heç olmasa bu günündə gərək
özünə yazığın gələ, hönkürəsən.
Ağaclar ağlayırmı görəsən?..
Ağaclar qürurunu saxlayır,
vüqarını qoruyur.
Gecələri üzünə tutub ağlayır,
ağaclar ağlamaqdan
quruyur.

GÖZLƏRİM

Bu gözəl dünyaya, gözəl aləmə
Kədərlə boylanma, kədərlə baxma.
Gözlərim, dünyanı boyama qəmə,
Payız sularıtək kədərli axma.
Xəzəllər saralmış arzular deyil,
Yarpaqlar öləndə gözəl olur ki,

Gözəl qarşılansın yenə gələn il.
Bir cür gözəl olur, həm qürub, həm dan,
Günəş də dünyadan gözəl gedir ki,
Görənlər bezməsin gözəl dünyadan.
İnsantək yaşasaq dünyada əgər,
Bir ömür insanın gen-bol bəsidir.
Böyüklər dünyaya “gözəlsən” deyər,
Kədər acizlərin bəhanəsidir!

AĞAQLAR

Töküldü ağaqların
görən gözləri,
eşidən qulaqları,
yaşıl yarpaqları.
Ağaqlar oldu kor-kar,
budaqlarıyla küləyin
saçından yapışdı,
kökləri ilə yerdən yapışdı
ağaqlar.
Quru barmaqları ilə
çörəkdən yapışan kimi aqlar.
Yer yerə çəkdi,
küləklər göyə.
Yerlə göy arasında
ağaqlar əsəblər kimi
tarıma çəkildi
bütün qışı inildəyə-inildəyə.
Yaxşı ki, qışda
kor-kar olur ağaqlar.
Yoxsa insanların,
ulduzların biganəliyini görüb
yaşamaqdan yorularlar.

ƏSGƏR MƏKTUBU

Yazırsan: oğlum olub...
Yazırsan: evimizdə
Təzə günəş doğulub...
Bir az ehtiyatlı ol,
Od kimi şeydir oğul,
Böyüyüb yanğın olar.
Can isitmək yerinə,
Sonra canın qovrular.

Durmuşam qazamatın
Qapısında keşikdə.
Bala görməyə gələn
Ana durub eşikdə.
Səbri kirpiklərindən
Süzülür aram-aram.
Öz doğma anam ola –
Görüşə buraxmaram.

Başlarının üstündə
Gəzirəm sola, sağa,
Baxıram hər dustağa...
Birisi rüşvət alıb,
Birisi ev yarıbdır.
Birisi xalq malını
Zəli kimi sorubdur.
Biri də bıçaq çəkib
Üstünə bir cavanın;
Gözünü yolda qoyub
Mehriban bir ananın.

Dayanmışam keşikdə,
Ürəyimin başından
Asılıb avtomatım,
Qardaşım qaçsa burdan,
Mənim borcumdur atım.

Ana yalvarır mənə,
Yalvarır məftillərə.
Ömrü az qalıbsa da
O yalvarır illərə, –
Tez gəlib keçin, – deyir,
Ana görüşə gəlib,
Ana görüş istəyir.
Tikanlı məftillərin
Arxasında illərin
Ağırlığı gizlənib.
Burda baxan yoxdur ki,
Kim dəyməduşər olub,
Bəslənib, əzizlənib...
Sən də ana olmusan,
Bir az ehtiyatlı ol.
Od kimi şeydir oğul,
Böyüyüb, boya yetib
Könül qırmasın deyər,
Körpə qəzəbi ilə
Qab sındıranda qoyma.
Sonra silah götürüb
İnsan vurmasın deyər,
Əlinə daş götürüb
Cücə vuranda qoyma.

1961

MÖCÜZƏ

Soruşma nə üçün sevirəm səni
Sən də möcüzəsən, mən də möcüzə.
Niyə eyni vaxtda dünyaya gəldik?
Bu boyda dünyada gəldik üz-üzə?

Hər addım başında min möcüzə var.
Möcüzə küləkdi, oddur, bulaqdır.

Kiçik bir budaq da hoqqa çıxardır,
Yarpağı yaşıldı, çiçəyi ağdı.

Sükut səssizlikdən yaranır, ancaq
Sükutun səmindən qulağım batır.
Hər şeydə, hər yanda min möcüzə var,
Daşda, qayada da möcüzə yatır.

Hardandır gecədə işıqlı yuxu?
Zülmət yer altında işıqlı sular?
Ölüm ayağında həyata ümid?
Zindanın küncündə gözəl arzular?

Min-min səyyarəni yaşatmaq üçün
Günəşə nə gəlib alışıb yanır.
Kiçik bir daş atsan havada durmaz
Bəs bu yer kürəsi necə dayanır?

Mavi göz aləmi mavi görməyir,
Ala göz də ala, qara göz qara.
Bir vaxt mən ölsəm də, bu ölüm deyil
Təslim olmağımı bu suallara.

Soruşma nə üçün sevirəm səni
Sən də möcüzəsən, mən də möcüzə.
Niyə eyni vaxtda dünyaya gəldik?
Bu boyda dünyada gəldik üz-üzə?

SƏNİ SEVƏNDƏN

Eşqin bəzəyibdir yaşıl çölləri,
Hələ ki, sevirəm həyat gözəldi.
Bütün bu dünyanın gözəllikləri
Sənin eşqin ilə dünyaya gəldi.

Güllərin rəngiylə gülür çöl, çəmən,
Elə bil dağlar da o dağlar deyil.

Mən səni sevəndən, səni sevəndən
Dönüb nəğmə olub dəniz elə bil.

Mən səni sevəndən, səni sevəndən
Qəlbimdə sevincim aşıb daşıbdır.
Üzlərdən çökilib qozəb, duman, çən,
Adamlar hamısı vaxsılasıbdı.

SƏRHƏD BOYUNCA

Dağların dağ dərdi var –
Qar altında üşüyər,
Gün altında yanarlar.
Danışmaq qadağandır,
Üz-üzə dayanarlar.
Sakitcə boylanarlar
Dağlar sərhəd boyunca,
Gözlərində bulaqlar
Ağlar sərhəd boyunca.

İki cərgə düzülüb
Sərhəd boyu təpələr,
Təpələr dağ övladı –
Allı-güllü körpələr.
Dayanıblar döş-döşə
Danışmaq olar dəsən
Təpələr qışqıracaq:
“Bənövşə, bəndə düşə,
Bizdən sizə kim düşə”.
Təpələr dağa baxır,
Dağların dağ dərdi var –
Sakitcə boylanırlar
Dağlar sərhəd boyunca.
Gözlərində bulaqlar
Ağlar sərhəd boyunca.

Dünyanın işinə bax,
Dərdli babalarımı
Aldı, apardı torpaq,
Bu dərdə yer dözmədi,

Şişdi, şişdi oldu dağ,
Qorxuram dərdimizlə
Bu dünyanı partladaq,
Nə qədər ki, boylanır
Dağlar sərhəd boyunca.
Gözlərində bulaqlar
Ağlar sərhəd boyunca.

YAXŞI Kİ...

Yaxşı ki, dünyada yaşayıram mən,
Bir insan adını geyib əynimə,
Bir insan ömrünü alıb çiynimə,
Günlərdən-günlərə daşıyıram mən.

Heç mən olmasam da dünya olardı,
İnsanlar, qayğılar yenə vardılar.
Dünya bir ürəklik kasıblayardı,
Dostlar bir dost boyu qısalardı.

Heç mən olmasam da, boş qalmaz yerim,
Min Fikrət tapılar tanışa, yada.
Mənim öz sevincim, mənim kədərim
Yetim qalacaqdı gözəl dünyada.

Mənim məhəbbətim bahar kimidir,
Nifrətim ən qəddar şaxta, ayazdı.
Bütün qapıları döyərdi bir-bir
Gecələr yatmağa sizi qoymazdı.

UŞAQ OLMAQ İSTƏMİRƏM

Bir də uşaq olmaq istəmirəm,
aldadırlar adamı hər addımbaş
Böyüklər qəribə olur
uşağa qarşı.
Canı yanan, doğma atan-anan
rezin əmzik verir sənə,
yemək yerinə.
İçi boş şar,
Yalançı qılınc,
Yalançı mişar,
Yalançı maşın.
Balaca bir yalan dünyasında
qarışır başın.
Bir adam da demədi, bala, inanma.
Ağlım kösməsəydi
yalan işlərdi qanıma.
Ömrümün əvvəli
yalanlar arasında
itdi, batdı.
Sonra böyüdümsə də
uşaqlıq vərmişim üzündən
məni hər yalançı aldatdı.

BU GÜN

Məhəbbət süzülür
torpağa-daşa
Çaylar süd rənginə
Boyanıb gedir.
Bu ay işığından,
Bu məhəbbətdən
Dağlar ağır-ağır
ayağa qalxır.
Bulağın sevgisi

Gözündən axır.
Zirvələr az qalır göyə dırmaşa
Ürəyim partlayır məhəbbətimdən
bu yaz gecəsində,
ay işığında,
Yolun ortasında,
Göz qabağında
az qalır ağactək,
pöhrəliyim mən.

* * *

Salam, Rəsul Rza!
Yenə də özümlə söhbətim səndən düşdü,
Salam, şair,
bilirəm, şair ömrü uzun işdi.
Həmişə ürəyin ovcunda
ürəyinə yağır
qar, yağış,
söz, baxış,
tərif, tənə.
Gələnlə salamsız, kələmsiz
birbaşə daxil olur ürəyinə,
Papaqlı, ayaqqabılı, paltolu,
Gedən ürəyindən gedir,
Şair ürəyi el yoludur,

el yolu,

Həmişə yüklü, dolu.
Nə qədər illər,
Nə qədər dostlar
gedib bu yolla,
Yetim qalmış xatirələri
ürəyində xəlvət-xəlvət
sızlayanda.
Ürəyinin könlünü alırsan
validolla

həmişə yolda olan
vaxt adlı uzunqulaq da.
Sən ki bir kişi ağlatdın,
Yağış yağacaq.
Evimin döşəməsində quru taxta
göyərüb yarpaqlayınca ayağım altda.
Yağış yağacaq,
saçlarımın
qarasını yuyunca.
Dünyada
məhəbbət əlindən ağlayanlar olunca
Yağış yağacaq.

* * *

Çılğın baxışların dönərdi oda,
Üzümə baxardın, mən qaynayırdım.
Əgər əmr etsəydin, gözəl, onda
Dağı dağ üstünə alıb qoyardım.

Əgər çatılısaydı qaşın kamanı,
Kainat xətrinə dəyseydi əgər,
Elə silkələrdim mən asımanı
Ulduzlar tut kimi tökülərdilər.

ÖZÜMLƏ MÜBAHİSƏ

Neyləyirəm yoxmu, varmı o dünya?
Əgər yoxsa, var deməklə
var olarmı o dünya?
Bir də qoca dünyada
Hər bir şeyin tərs üzü var.
Gecələrin gündüzü var,
axşamların səhəri.
Qurd özünü dəfn eləyir

baramanın içində.
Sonra nədir
baramanı deşib çıxan
Kəpənəyin səfəri?
Tutaq ki, heç olmayacaq
Ömrümüzün tərs üzü.
Qurdalaya-qurdalaya
söz etməyə hər sözü.
Heç ölürmi insan adı?
Heç ölürmi insan səsi?
Ölənlərin xatirəsi
Sinəmdəki bir dünyada yaşadı.
Bir də belə lap açığı
“Öldü” demək istəmirəm,
“Getdi” demək yaxşıdır.

QIZLAR DAYANARLAR YOLLAR YANINDA

Bizim könd yerinə gələndə bahar
qırmızı geyinib qızlar dayanar
yollar yanında.
Lalələrə qarışar,
alışar, yanar

yollar yanında.
Hər gələn maşınla min ümid gələr,
Hər gedən maşınla min arzu gedər,
yolunu köndlərdə səhənglər qədər
qızlar dayanarlar yollar yanında.

Oğrun baxışları qonar maşına,
gəlin maşınını demirəm hələ.
Ay gəlin,
sağ əlin
olsun başına,
subay qızların.

Bizim kənd yerinə gələndə bahar
geyinib əyninə məhəbbətini,
əyilib bulaqda axıdar onlar
qara gözlərinin şikayətini.
Ayna bulaqlara əyilər onlar
Saçın tumarlayar, qaşın düzəldər;
gözəl kölgələri çöllərə axar,
odur ki, bu yerdə güllər gözəldir.

Qızlar dayanarlar yollar yanında,
Bir kəndin bəzəyi, bir el qeyroti
görəndə adamın tutulur dili.

Yollara çəkəndə qaranlıq pərdə
qızlar qayıdarlar mənzillərinə,
Qızlar işıq olar pəncərələrdə.
yollar yuxulardan gəlib keçərlər.
Qızlar yuxularda ağ maşınlarla
uzaq şəhərlərə gəlin köçərlər...

Səhər dağ başında gün oyananda
geyinib əyninə məhəbbətini
qızlar dayanarlar yollar yanında.

YOL VERİN!

Yol verin, yana durun,
hamilə qadın gedir.
Bir az o yana durun,
hamilə qadın gedir.
Ayağının altında
yumşaq olun, a daşlar,
Köntöy söz danışmayın
ay bacılar, qardaşlar,
hamilə qadın gedir.
Əgər dərdir, sərdir var

Mənzilində gizlə, çıx,
yola gülər üzle çıx!
Qəzəbini, kinini
gizlə ayıbın kimi,
yola şirin sözlə çıx,
hamilə qadın gedir.

Dodaqlar boyanmasın
Qara giley-güzara,
Həyatı dəllal kimi
siz çəkməyin bazara,
dünyanı, sizi, bizi
hələ görməyən var, ha?!
Onu dünyaya çəkən
bu sudur, bu torpaqdır.
Taleyi, adı, baxtı,
onun çiçək payı da,
onun işıq payı da,
hələ doğulacaqdır.
Yol verin, yana durun

hamilə qadın gedir.

Bir az o yana durun

hamilə qadın gedir.

Onun qaş çatılsa
Tutular göyün üzü,
Onun bircə naləsi
dağıdar evimizi,
siz allah gülümsəyin,
gülümsər görsün bizi,
hamımızın tanışsı,
hamımızın əzizi

hamilə qadın gedir.

Bir layladır, beşikdir
yeridicə yürünür.
Çiyinlərində tale,
üzündə, gözündə nur,
hamilə qadın gedir.
Sevdiyim qız, yana dur,
hamilə qadın gedir.

DÜNYA MƏNƏ TANIŞ GƏLİR

Məni qınamayın,
Dünya mənə tanış gəlir,
Elə bil bir dəfə
 olmuşam buralarda.
Onda da belə dəniz vardı,
 sahil vardı.
Min il, yüz min il,
 nə bilim
 nə qədər əvvəl olardı.
Onda da balıqlar suda,
 quşlar səmada yaşayırdı,
Onda da insan ömrünə
 lap körpəlikdən
 başlayırdı.
Çoxdan gördüyüm
 qarışıq bir yuxu kimi
 yadıma düşdü.
Bir balığı səmaya tullamışdım ki,
 qanadın var, uç!
 Ölmüşdü.
Bir quşu suya basmışdım ki,
 qanadın var, üz!
 Ölmüşdü.
Kim hava ilə suyu
 onların arasında ölüm
 sərhədiylə bölmüşdü...
Onda bilmirdim,
İndi də bilmirəm,
Nə də bilmək istəyirəm.
İşdən indicə gəlmişəm
Oturmuşam, balıq yeyirəm.

SABAH BAYRAMDIR

Sabah bayramdır.
Bu gündən qara qayd alıb canımı,
bu gündən çəkiqlər
 sabahın əncamını.
Alınan alınıb,
düzələn düzəlib.
Stollar açılıb,
 stullar düzülüb.
Ortada şimilər,
 şərbətlər,
 meyvələr,
çiçəklər təzə-tər.
Kənarda
 qədəhlər,
 qədəhlər,
 qədəhlər.
Sabah bayramdı,
 mən isə tək qalmaq istəyirəm.
Bir qara səhrətək kar olmaq,
bir qara daş kimi
 təklidən qaralmaq istəyirəm.
Sabah şirin zarafatlar,
 baxışlar, eyhamlar, gülüşlər...
Açılmış ağızlar
 qırmanmış dodaqlar
 dişlər,
 dişlər,
 dişlər...
Sabah bayramdı,
 mən də tək qalmaq istəyirəm.
Belə-belə işlər...

* * *

Ölülər qorxmur
Nə vəzifəsinin enməyindən,
Nə də vəzifəlilərin
ondan üzü dönməyindən.
Nə “dost” kələyindən,
Nə də solaxay Bakı küləyindən.
Pah atonnan!
Biz də ölürükmüş
aldığımız hər nəfəslə,
aldığımız hər addımla,
zərrə-zərrə,
damla-damla,
xırda-xırda.
Təntiyib eləməyin,
bir az da dözü
Hamımız dincələcəyik
axırda!

* * *

Bu da belə bir nağıldı.
Taxtadan adam yondum,
adımı qoydum Ağılı;
geyindirdim şux.
Kişilər həsəd apardı,
qızlar, gəlinlər oldu aşıq.
Məclislərdə susdu,
iclaslarda susdu,
toylarda susdu,
yaslarda susdu.
Nə bir dəfə qımsandı,
Nə də əhvalı pozuldu.
Susduqca da hörmət qazandı –
Axı deyiblər:

“Susmaq qızıldı”.
Axırda vurub özüm sındırdım.
Dedilər: “Ağıllıların düşmənidir”.
Nağıl burda qurtardı.
Nağıl dəbinə görə görə
Göydən üç alma düşəydi
Biri də düşmədi.

* * *

Dodaqların Füzulinin
iki şirin misrasıdır.
Özün tap oxu,
hansıdır.
Gözlərin yazılmayıb hələ,
nazın çəkilməyib hələ.
Eh...
işimiz varmış indən belə.

* * *

Məni oda tullasalar,
Od olaram, yaşaram.
Məni suya tullasalar,
balıq olub üzərəm.
Məni didərgin salsalar
dağlar-düzlər aşaram.
Küləklərə qoşularam
bu dünyanı gözərəm.
Məni yerə basdırsalar,
Cücərəm lələk,
Öz rəngimlə bu dünyaya
boylanaram, gülərəm.
Mənə məhəl qoymasalar,
Yaşamaram, ölərəm!

YATMAĞA QORXURAM

Yuxum gözümdən tökülür
yatmaq istəmirəm.
Səhər üzündə
gecə ölür
yatmaq istəmirəm.
Bilirəm, yatsam,
yenə yuxuma girəcəksən
gözlərimdə yaş,
Yaxınlaşacaqsan
yavaş-yavaş.
Uşaq oyuncaq istəyən kimi
Mən səni istəyirəm, –
deyib hönkürəcəksən,
Yuxunu da mənə çox görəcəksən.
Təki mən oyuncaq olaydım –
Nə sən göz yaşları tökəydin,
Nə də mən bu əzabları çəkəydim.

YAŞ O YAŞ DEYİL Kİ...

Sən mənim ən əziz sırım, istəyim,
Sən mənim ən acı həqiqətimdən.
İtmiş gəncliyimdən soraq gətirən,
Sən mənim ikinci məhəbbətimdən.

Yaş o yaş deyil ki, yolunu kəsdim,
Yaş o yaş deyil ki, açım qəlbimi.
Təzədən başlayım barışım, küsüm
On yeddi yaşında cavanlar kimi.

Yaş o yaş deyil ki, səni izləyim,
Özümü odlara toxuyum yenə.
Durub saatlarla vədə gözləyim,
Görənlər, bilənlər nə deyər mənə.

Səni hər görəndə çaşırım düzü,
Hamı mənə baxıb gülür elə bil.
Dilimi dişləyib demirəm sözü,
Yaş o yaş deyil ki... hayıf ki, deyil.

İKİNCİ GÖRÜŞ

Oturduq yanaşı, susduq yanaşı,
Dən düşmüş saçına baxdım arada.
Sən də mənə dedin ağarır başın,
Görməyə nə var ki, ağı qarada.

Gecikmiş məhəbbət son bahar kimi,
Həm kədərli olur, həm də ki, şirin.
Anamın çaldığı laylalar kimi,
Arzuyla doludur ala gözlərin.

Qalmışq biz odla su arasında,
Gənclik məhəbbəti, müdrilik yaşı.
Ömrün bu qəribə macərasında,
Oturduq yanaşı, susduq yanaşı.

Birdən fikrimizi elə bil gördük,
Qəmli gülümsündük bir-birimizə.
Elə bil bununla açıq deyirdik, –
Bu yaşda məhəbbət yaşaymır bizə.
Ürək necə olub unudub yaşı...
Oturduq yanaşı, susduq yanaşı.

* * *

Vaxtında gəlibsən görüşə hər gün,
Deyirəm: – Necəsən?
– Niyə, yaxşıyam.
Sədəf ulduzlarla göy düyün-düyün,

Başımız üstündən asılır axşam.
Külək də son qoyur dəcəl oyuna,
Sahilə yıxılır yorğun dalğalar.
Mərmər hovuzların sərin qoynuna
Söyüd budağından sallanır bahar.
Vaxtında gəlibsən görüşə hər gün,
“Vaxtında?”

vaxtında görüşsəydik biz,
İndi yollanmazdıq səssiz-səmirsiz
İtən cavanlığı axtarmaq üçün.

DÜNYADA XOŞBƏXTLİK YAŞAYIR

Dünyada xoşbəxtlik gəzir, dolanır,
Döyür qapıları, evlərə girir.
Qonur yanaqlara, gözlərdə yanır,
Hardasa bir qızın saçını hörür.
Xoşbəxtlik yaşayır bu yer üzündə,
Baharda çöllərə xoşbəxtlik yağır,
Xoşbəxtlik yaşadır güllər özündə,
Uşaqlar çöllərdən xoşbəxtlik yığır.
Xoşbəxtlik baxmayır fəsilə, vaxta,
Qışda qara dönər, ələnər, yaşar.
Bir evə körpəylə gələr qucaqda,
Bir ölçə qundaqda bələnər, yaşar.
Dünyada xoşbəxtlik yaşayır, bəli,
Qonşuluq eləyir kədərle, qəmlə,
Bəlkə də hamıya çatmayır əli.
Xoşbəxt olmağa da tələsmirəm mən,
Nə bilim, bəlkə də o, bilə-bilə
Xoşbəxt eləməyir hamını birdən.

* * *

Təki ürəyimdə bayramım olsun
Ruhum havalanar qarda, yağışda.
Təki ürəyimdə bayramım olsun
Bahara çevrilər, payız da, qış da.
Günəşi nar kimi alıb sıxaram
Doğma torpağımın, daşımın üstə.
Gecə ürəyimi alıb sinəmdən
Məşəl tək tutaram başımın üstə,
Təki ürəyimdə bayramım olsun
Göylərə baxaram gözümdə bayram,
Ağ çiçəyə dönər buludlarda qar.
Çılpaq ağaclara elə baxaram
Ağaclar bir anda yarpaqlayarlər –
Təki ürəyimdə bayramım olsun.

OĞLUMA LAYLA ÇALIRAM

Gecələr günəş kimi yatan,
Gündüzlər ay kimi xumar,
ömrüm-günüm,
qəşəngim,
Hələ nə adın,
nə də taleyin var.
Hələ süd rəngli
yuxular içində üzürsən.
Gah üzünə yuxu kimi isti
bir təbəssüm qonur,
Gah da dodaqlarını
büzürsən.
Dünyadan xəbərin yox,
Bilmirsən –
Havalar olur gah isti,
gah da soyuq.

Bilmirsən –
Ölümün də səninlə
 əkiz gəlib cahana.
Qoşa böyüyürsünüz
Bir beşikdə
 yan-yana.
Sən də böyüyürsən,
 sevincin də, dərдин də,
Neçə dostun
 böyüyür hər tində...
Bax, oğlum, sənə
Verdiyim hədiyyədir –
Qıçlarını yorası yollar, küçələr.
Gözlərinin nurunu oğurlayası
 yığın-yığın
 yuxusuz gecələr.
Saçlarını ağardası – gündüzlər.
Əllərinə qabar salası – çöllər,
 düzlər...
Çöldə – yağış,
Otaq – isti.
Çöl torəfdən pəncərəmizin
 şüşəsi ağlayır...
Çöldə səni gözləyir
 qəhrəmanlığın,
 təbiətlə vuruşlar.
Səni döyüş meydanlarında,
 küləklər gözləyir.
Çöldə çiçəklər, göydə quşlar.
Hələ yat, gücün artsın,
 bala, yat,
Süd rəngli bir yuxuya
 bənzəmir həyat!

QATAR

Qaçır qatar,
Uçur qatar,
Taraq-taraq,
Düşür qalır
Polad izi.
Yollar ilə
 daraq-daraq
 yerin üzü.
Qaçır qatar,
Uçur qatar
Elə bil ki,
Uçur külək.
Bir şəhər insan dənizi
Atıb onu
Sahilindən
 bir dalğatək.
Qaçır,
Uçur
Vaqon-vaqon
Ürək,
Arzu,
Ümid,
Nicat.
Qatara çat,
Qatarı tut,
Qatarı qoyma
 qaçmağa.
Elə yeri,
Qalma geri.
Qoy qatar olsun
 başmağın.
Qaçır qatar,
Uçur qatar
Bu nəğməni
 çarxlar çalır:

“Mən zamanam,
 çatın mənə,
Tutun məni...
Çatan çatır!
Qalan qalır!”

TƏYYARƏDƏ

Buludlar üstündə biz,
 buludlar altında yer...
Fikrimdən neçə misra
 buludlara səpilir.
Bu axşam şimşək çaxar,
 çöllərə yağar şeir,
Sözlərim damcı-damcı
 hara düşər, kim bilir...
Sözlərim damcı-damcı
 yağacaqdır torpağa
Neçə-neçə eyvana,
 neçə bağçaya, bağa.
Baxışlara yağacaq,
 kirpiklərə düşəcək,
Azərbaycan şerində
 çiməcək min-min çiçək.
Keçirəm diyarları
Ürəyimdə vətənim
 şirin bir nəgmə kimi.
Sibirin üfüqlərinə
 yağdırıram fikrimi.
Eşidirsənmi: – Tayqa,
 Anqara, qulaq as bir,
Ürəyimdə göyləri
 gəzməyə çıxıbdır Kür.
Araz da mənimlədir,
 nənəmin arzusu da,
Gözlərim də Xəzərdən
 ikicə damla sudur.

Buludlar üstündə biz,
 buludlar altında yer...
Səhər şair ürəkli
 bir rus baxıb şehlərə
Deyəcək: yarpaqlara
 şeir yağıbdir, şeir.

RÜŞVƏTXORLAR

Hardasa iki namərd
 oturub üz-üzə indi;
Biri rüşvət alandı,
 biri rüşvət verəndi.
İlan kimi qıvrılıb
 xəyanət yatır
 pullar altında.
Onlar qeyrət satıb,
 vətən satıb
 pullar altında;
Bəlkə düşünülər vətən nədir –
Bir az qara torpaqdı,
 bir az da sudur.
Cahil, vətən – Koroğlu qeyrətidi,
 Həcər namusudur.
Rüşvətxora hər cür rüşvət görəkdi.
 Rüşvət də rəng-rəngdi.
Böyüklər qarşısında
 əyilib-düzəlmək
 rüşvəti var.
Yaltaqlığı da rüşvət alan olur,
Rüşvət həqiqətə bənzər
 yalan olur,
Rüşvət puluna
uşağına “Əlifba” kitabı alan olur
Rüşvət – xəyanət ocağıdır,
Rüşvət – kürəyimizə sancılan xain
 bıçağıdır.

Elə bu rüşvətxorlar idi
Babəki qızıla satanlar –
Yadların ayağına atanlar.
Onlar Gəncədə Məhsətimi
daşqalaq elədi,
Susduq ki, neyləyək, taleyi belədi.
Bakıda Sabiri qoçular söydürdülər,
Fitva verib
Hələbdə Nəsimini soydurdular.
İndi də qaranlıq bir evdə, tində,
dalanda
Onlar rüşvət verəndə, rüşvət alanda
Yenə biz oluruq müqəssir.
Babək yenidən düşür əsir,
Məhsəti təzədən daşqalaq olur.
Nəsimi təzədən soyulur.
Axtarın!
Hardasa iki namərd oturub
üz-üzə indi;
Biri rüşvət alandı,
biri də rüşvət verəndi.

QURU ÇINARIN NƏĞMƏSİ

Çinar ömrü yaşamışam,
Quru bir çinaram mən.
Əyilməkdən keçib daha –
Əysəniz sınaram mən.
Qəddim bir az bükülübü,
Yarpaqlarım tökülübü,
Nə şirin nəğməliyəm,
Heç çinar da deyiləm mən,
Bir çinar heykəliyəm.
Dik dayanmış bir odunam
Ağacların sırasında.
Bir leylək yuva tikib
Qollarım arasında.

Mən bir ağac ölüsüyəm
Gərək yıxılam, yanam.
Amma leylək yuvası var
Qollarımın üstündə,
Yuva dağılmasın deyə
Gərək dözəm, dayanam.

* * *

Titrəmək yaraşmır insan səsinə
Zəfərlə yaşayaq, zəfərlə ölək.
Mənim məzarım da yer kürəsinə,
Düşəcək bir nida işarəsi tək.

Namərdəm məsləksiz gözlərim gülsə,
Düşmənom acizin fəryad səsinə.
Məsləkim uğrunda bina tikilsə
Qoy məni hörsünlər bünövrəsinə.

YALANÇI MƏHƏMMƏD

Bir Məhəmməd kişi vardı,
Ömrü boyu
yalan danışardı.
Ağır xəstəyə deyərdi ki,
ch... küyçü olma,
Səndə heç nə yoxdu!
Birinə
pay versəydi,
deyərdi qoyun deyil,
toyuqdur.
Hər axşam deyərdi:
səhər günəş
başqa cür doğacaq –
Təzə, parlaq.
Malı itənə

deyərdi: “tapılacaq”,
 Oğlu davaya gedənə
 deyərdi: “qayıdacaq!”
 Elə ürəklə deyərdi ki,
 Sözüənə özü də inanardı,
 Qəribə xəsiyyəti vardı.
 Bir vaxt mənə:
 adamlar ölmür,
 ulduzlar arasına
 köçür demişdi,
 Məhəmməd kişinin
 özü də köçdü.
 İndi də kefim pozulanda
 Çəkiliyəm bir yana
 Baxıram asimana:
 ulduzlar çiçək-çiçək.
 Ulduzlar arasından
 Məhəmməd kişinin
 səsini eşidirəm:
 – Darıxma, düzələcək,
 tapılacaq,
 gələcək.
 Yaxşı ki, ölmürmüş insanlar,
 Yaxşı ki, dünyada
 Məhəmməd kişi varmış.

MƏN QANIM, YA QANMAYIM

Qansam əgər bəlkə başım daşdan-daşa dəyəcək,
 Qanmaz olsam, dərd çəkmərəm, bunu gərək danmayım –
 Bu da var ki, onda məndən çiçəklər inciyəcək
 İndi düzü mat qalmışam, mən qanım, ya qanmayım.

Qansam gərək həmdəm olam hər tanışa, hər yada
 Necə qanım, nadanların halına mən yanmayım.
 Mən qanmasam, bir qanmaz da artacaqdır dünyada,
 İndi düzü mat qalmışam, mən qanım, ya qanmayım.

ƏRKƏC

Sallaqhanada bir ərəkəc vardı,
 Ələ öyrəşmişdi;
 Yediyi kişmişdi.
 Dağ kəli kimi
 Buynuzları buruq-buruq,
 Özü də buruq,
 Zətıqırıq
 bir ərəkəc vardı.
 Sallaqhanada tilsimli bir dünya idi
 sağ qalan qoyunlar üçün.
 Neçə qoyun sürüsü girərdi
 ora hər gün.
 Dəstə çəkəndə həmin ərəkəc,
 Sürü qayıtmazdı, ərəkəc qayıdardı.
 Deyərdi:
 təzə yol öyrənmişəm,
 Bu dəfə dağ yamacına
 çıxdıq bəlkə.
 “Bəlkə” də bir zərrə ümid.
 “Bəlkə” altında ləkə,
 üstündə ləkə.
 “Bəlkə”nin əvvəlində buynuzuna,
 görkəminə sürü inandığı
 ərəkəc.
 Sürünü çəkdi sallaqhanaya
 Qoyunlar elə bildi ki,
 birinci həlak oldu buruq.
 Sürü mələşdi:
 Ərkəc tək deyil, arxasında biz varıq.
 Qoyunlar nə qorxdı,
 nə də qayıdıb qaçdı,
 Ərkəc xəlvət qapıdan qaçıb
 Sürüyə görə
 bir ovuc kişmiş almışdı.

UZAQ ŞƏRQİN ÜFÜQLƏRİNDƏ CAVİDİ XATIRLADIM

Təyyarədəyəm, göyləri fəth etmədə sürət,
Çərxi-fələyin sürətini ötmədə sürət.
Yay idimi, yer ox kimi atdı bizi ərşə,
Qaçqın günəşə çatmağa yerdən üzü ərşə.
Cavid, göy üfüqlərdə çiməndə səni andım.
Yandım, yenə yandım.
Karvanını çəkmiş yenə səyyarə buludlar,
Ahındımı, arzundumu onlar,
Nəğməndimi qu nəğməsi, son nəğmə, əzizim.
Neyləyim mən, əzizim?
Həsətli baxışlarını allam bu səmadan;
Bəlkə o baxışdan qalan izdir qızaran dan.
Sakit okean bir tərəfindirsə, a şair,
Bir yanda da qəlbini kimi çılgın Xəzərindir.
Tayqa məzarındır.
Ruhundumu, könlündümü vulkan?!Nəğməndimi qu nəğməsi, son nəğmə, əzizim.
Neyləyim mən, əzizim?

QRANİT QAYALARDA

Dağlar göylərlə daban-dabana
Ayaqyalın küləklər zirvələrdə
“Qovma-qaç” oynayır.
Günəşin telləri zirvədə sınır,
Qızıl qırıntısı tək ələdir
dərənin qaranlığına.
Qayalarda zaman izi
qarış-qarış, çöpür-çöpür,
Çovğun qamçılayanda, hər qayadan
min nalə qopur.
Qranit qayalarda haray salır

İnsan gözləri, insan baxışları,
insan əlləri.
Qranit qayalarda əsirdir –
Naməlum qəhrəmanların
hələ yonulmamış heykəlləri.

YAZIĞ ADAM YOXDUR!

Vurun,
çalın-çapın,
talayın.
Vurun, çalın-çarpaz
dağlayın.
Dinmədikcə döyün,
Çırpınmadıqca, döyünmədikcə
döyün.
Susdururamsa ürəyimi
Sinəmin zindanından
çıxart.
Onu bir bahar günəşi kimi
təbiətin qoynuna at.
Qollarımı qaldırmağa
qorxuramsa,
Qollarımı bur,
qır.
Eşidim qırılan
sümüklərimin səsinə.
Mən yerin üstündə
insan kimi yaşamağı
bacarmıramsa,
Çiyinəmə yüklə Yer kürəsini.
O qədər döy ki,
Hıslənəm, qışqırım, vuruşum –
Silkələnsin huşum,
Yazıqlıq dolu gözlərim
dönüb olsun qurğuşun;

öz ölümü, itimi olur.
Hər sənətin erköyünü,
adamlısı, yetimi olur.
Bu da “sənətdi”
Kişilər canına cəfa basır,
daşın da ürəyinə qulaq asır.
Öz evində kişi olsa da adı
ya paçanın arasında,
ya da qoltuğundadı.
Xörəyinə qarışıb
boğazından ötür.
Tükə dönür
qulağının dibində bitir.
Axırı ki, mətləbinə yetir.
Əkir ədavəti,
vurur aranı.
Həmişə kimisə axtarır
heç görmədim onu axtaranı.

DİKTOR

Diktordu səsi ilə,
yemləyir balasını,
Səsi ilə bəsləyir
səs puluna aldığı
Tüfəngi, tulasını.
Yazılanı oxuyur,
Gördüyünü şərh edir.
Bu kişinin dilində
yalan nədir, şəh nədir.
İşi çox ağır işdi,
özü də azarkeşdi
Bizimkilər hər dəfə
futbolda uduzanda,
boksda döyüləndə,

güləşdə yıxılında
yazığın babası yandı.
Bundan ağır dərd olar
rəqib qələbəsini
özün elan edəsən.
Özün də bir kişisən,
uşaqlara dədəsən –
evə necə gedəsən?
Heç vaxt heç kəs bilmir ki
biz uduzan günlərdə
nələr çəkirsə diktör
gecə səhərə kimi
diktora dərman,
diktora doktor...

LEYLİ MƏCNUN RASTLAŞDI

Mən Məcnunam, sən Leylisən,
Məndən bir az gileylisən,
Sən brilyant meyllisən,
Mən maaşla yaşayıram.

Danışıb vermirsən aman,
Söhbətimiz tutur yaman,
Sən “maşın al” deyən zaman
Mən başımı qaşıyıram.

Dilin açır səni hər an
Dayan gülüm, daha dayan!
Mən səni heç almamışdan
Tanımışam, boşayıram.

BAĞIŞLANMAZ

Qadına bağışlanmaz
vüqarsız olmaq,
arsız olmaq.
Onda oğul doğmasın barı,
neyləyir artırıb
dünyada yaltaqları.
Qadına yaraşmaz yalan,
çətin kişi olar
yalançı qadından olan.
Qadın günahı
ağır olur, ağır,
ondan qan iyi gəlir,
bəla yağır.
Qadına bağışlayırlar
iki günahı
bir çox qanmağı,
bir də ərinə inanmağı.

BİR ƏLİ VARDI

Ömrünü qolları üstə götürdü, apardı,
İşıqlı qara gözlərində
uzaq yolların həsrəti getdi.
Arıq əllərinin qırıqlarında
oğullarının həsrəti getdi.
Bir Əli vardı
döndü oldu uç.
Paşa, Azər, Orxan.
İndi üç səmtə uç,
uç Əli.
(məənə fikir verməyin,
Özümə təsəlli verirəm,
təsəlli)

Bir Əli vardı...
Dolu çiyinlərində
ömrü yöndəmsiz yük idi,
fikri özündən ağır idi,
şairliyi özündən böyük idi.
İşlə evin arasında
keçirdi həyatı.
Xəyalında tez-tez
sahmana salardı kainatı.
Bircə dəfə büdrədi atı,
sındı qanadı.
Yıxıldı Göyçaya
üstündə qızılgüllər qanadı.
Bir Əli vardı...
Gözündə həmişə
dosta təsəlli vardı.
Dost əli sıxmağa
Möhkəm əli vardı.
O vaxt inanmadım ölümünə,
inanmıram yenə.
Ölüm oynatmasın atını,
çəkib doluyaram qoluma
torpağın üst qatını
üstü açıq qoyaram
o dünyanın həyatını.
Ürəyim elə yandı
bunu da əsəbiləşib dedim
eləyə bilmərəm,
yalandı.
Bir Əli vardı...
Onu ölüm əlimizdən
çox tez alıb.
Yaşadığım bu dünya
dostumun yazmadığı mövzulardı
Əlidən qalıb.

QOCA ƏRƏBİN ŞƏHƏR NAMAZINDA DUASI

Yarəb, düşmənimin
canını sağ elə,
onu xətadan-boladan
uzaq elə.

Yarəb, düşmənimi alçaltma
alçaqdan düşmən olmaz adama.
Düşmənimi mən yıxınca, yıxma.
Mən qisasımı alınca
onu öldürmə.

Mənə aləmi güldürmə.
Öldürmə düşmənimi, yarəb!
Qisasım yerdə qalar,
yanıb tökülərəm,
çərrəyib ölərəm.

NAZİM HİKMƏTƏ

Vətəmindən didərgin,
sarışın,
qaragün,
Mavigözlü bir div vardı.
Xəyalında bir ev vardı –
evdə Məhməd.
Mavi gözün bəbəyində
Məhməd adlı bir dərd vardı.
Ağlamağa qorxurdu ki,
Məhməd düşər bəbəyindən.
Onu qadın doğmamışdı –
– doğulmuşdu
Türkiyənin göbəyindən.

PAYIZ

Durna köçdü, lələk saldı,
Vida nəğməsinə çaldı.
Yarpaqlar saraldı qaldı
Köçən nəğməli quşlardan.

Bağçalarda gül üşüyür,
Ağzımızda dil üşüyür,
Tənha qalıb göl üşüyür
Soyuq-soyuq yağışlardan.

Çöllər unudur gördüyün,
Yağış yuyur, qurudur gün.
Ağaclar yuyunur bu gün
Milyon-milyon baxışlardan.

Budaqlar baş əyib bara,
Nar içi sığmayıb nara,
Evə qayıdır mal-qara
Enişlərdən, yoxuşlardan.

Bir fəsilən sən hər gündə,
Payız paltarı əynində,
Payız yoxsa ürəyində
Gözlərində yağış hardan.

BEZMƏ GƏL

Aralı gəzmə, gəzmə, gəl!
Özünü üzmə, üzmə, gəl!
Özün fikirləş bir görək
Səni kim sevər mənim tək.
Qədrini kim belə bilər.

Əlini üzmə, üzmə, gəl!
Gözlərindən qov bu kini,
Ömrümün imanı-dini!
Mənim tək sənin dərdini
Səninlə kim bölə bilər.

Sən məndən bezmə, bezmə, gəl!
Bu qaş-gözlə sən ki varsan.
Yüz bəh-bəh deyən taparsan,
Məni tapmaq deyil asan
Səninlə kim ölə bilər.

QAYITMAZ

Getdi haraylı günlərim,
Ulduzlu, aylı günlərim.
Dilimdə bir qızın adı,
Getdi o sevdanın odu
Bir də qayıtmaz, qayıtmaz.

Baharlı, yaylı günlərim
Qayıda geriye dönə.
Cavanlıq düşdü könlümə,
Dəyməz bir ilim bir günə
Ürək yanıtmaz, yanıtmaz.

Başladı ayrı günlərim,
Yanı bu Fikrət odumu?!
Soyuq çəkərlər adım,ı,
Yığsan canımın odunu
Kirpik qurutmaz, qurutmaz.

ŞEYTAN BALASI

Amandı, Allah, amandı,
gözümdə bəbəyim yandı.
Sən bir qabda odsan, susan
dur get şeytan qurğususan,
var get, a şeytan balası.

Demir yazıqdı, insandı.
Dilin şəkər, dilin ağı,
Gözlərin mənə göz dağı,
adam yoldan çıxartmağı
tərgit, a şeytan balası.

Əylənirsən nə zamandı.
Sən yandırdın imanımı.
Ya üz tamam gümanımı,
ya da gəl al bu canımı
ərk et, a şeytan balası.

Hər vədənin ömrü - andı.
Hər an sən girdin bir dona,
Buz olursan yana-yana,
insan dözə bilməz buna
dərək et, a şeytan balası.

Köynəyin oddu, ya qandı
Sinənin iki mələri
dartınırlar üzü bəri,
qıracaqlar düymələri
bərkit, a şeytan balası.

VURULSUN

Gözlərində yüz cəhənnəm odu var,
Dodağında yüz cənnətin dadı var,
Qəməsində yüz cavan fəryadı var,
Bu bəlanı gətirən yol vurulsun!

Bu gözəli görməyən göz kor olar,
Kirpik çalar, qəlbində yüz qor olar,
Yaxın gəlsəm, qoynu mənə gor olar,
Ondan qaçsam ayaqlarım qırılsın.

Bu yoldan heç keçməyəydim keşke mən,
Tale, necə oldu düşdüm püşkə mən.
Cavanlıqda dözməyirdim eşqə mən
Bu yaşında Fikrət necə vurulsun.

HEYFİNİ AL

Gərək subay vaxtı xəstələnəydim,
Biryolluq tapaydım həkimimi mən.
Ömrümün üstünə gül ələnəydi
Sənin nəfəsindən, sənin əlindən.

Gözüm səni gəzib güllər içində,
Heç ağla gələrmə, düşərmə yada.
Səni axtarmışam ellər içində,
Məni gözləmişən xəstəxanada.

Qəlbimdə göynəyir eşqinin yeri,
Mənə nə söyləsən halaldır, halal.
İlləri qaytara bilmərik geri,
Gəl sən iynəni vur, hayfını al.

XOŞBƏXTLİK

Əziz ata, əziz ana,
Göndərməyin məni
Göylə yer qovuşana.
Xoşbəxtliyim ordadırsa
yazıq olmuşam, yazıq.

Bu taleyi alnıma kim yazıb? –
Elə yer yoxdur,
heç harda yerlə göy
qovuşmur.

Onların bir-biri üçün
gözü uçmur

Ordan baxanda bura,
burdan baxanda ora
göylə yer qovuşandı;

hamı oranı axtaran,
oranı soruşandı.

Çıxardın ayağımdan
dəmir çarığı,
Çiyimdən götürün heybəni
Xoşbəxtliyimdən
eləməyin məni.

Əziz ana, əziz ata,
Mənim səadətim
ayağımızın altda,

bu torpaqdadır.
Onu qazıb çıxartmağı bacaraq, –
vaxtıdır,

bahar gəlib,
gedək, əkək, biçək,
becərək...

GÜLƏR, QAN AĞLAR

Payız gələr, yarpaq düşər,
göylər qan ağlar, qan ağlar.
Günəş baxar gözüyaşlı
gülər, qan ağlar, qan ağlar.

Taleyin tarix yazanı
qələm çalar dərdim sanı,
ürəyimin ağrısını
bilər, qan ağlar, qan ağlar.

Hicranın bir nalə başlar. –
Qanad salar göydə quşlar.
Durar qara-qara daşlar
gələr, qan ağlar, qan ağlar.

Ürək, sağalarmı yaran,
səni yarın qoydu viran.
Könlüm ona xoş güzaran
Dilər, qan ağlar, qan ağlar.

Payız da gəldi-gedərdi,
il yaz əkdı, payız dərđi.
Ağaclar mənən bu dərđi
Bölər, qan ağlar, qan ağlar.

İNSAN XASİYYƏTİ

Binalar

qaçıb yığılıb şəhərlərə,
bomboş qalıb
çöl, düz, dağ, dərə.
Binalar qısılıb bir-birinə
məhəllə-məhəllə,

tin-tin, küçə-küçə,
dilim-dilim, qıça-qıça.
Üst-üstə,

yan-yana
ağız-ağıza,
eyvan-eyvana...

Kəndlər koma-koma
yol qırağında tonqal qalayıb,
verib baş-başa evlər

Şəhərə gedən yollara
tamaşa eləyirlər.

İnsan, insan bolluğuna
can atır. –

Gündüz harda olsa dözər,
yatanda

insan qonşuluğunda yatır.
Evlərdə insan xasiyyəti var,
pəncərələr

oxşayır insan gözüne.

Qonşu pəncərə axtarır özünə,
qonşu işıq axtarır baxmağa,
Qonşu bina axtarır,
qoymasın bir-birini darıxmağa.

Pillələr əl-ələ verib

dairə vurur.

Eyvanlar dırmaşıb
bir-birinin çiyində durur,
dünyaya baxır.

Daşlar da bir-birindən
ayrı darıxır.

Daşlara hopmuş
insan xasiyyəti
üzə çıxır.

GİZLƏNPAÇ

Əsl oyundu,
 mən yumdum,
 sən gizlən.
Mən görməzliyə vururam
 sən əzizlən.
Mən yumdum, –
 sən oğurla,
mən görmürəm...
 Sən keyfin istiyən
 kimi böyü, bala
Mən yumdum,
sən işində ol.
Məni təftişində ol
Çal, oyna,
 yan, qayna,
eşil, eşələn, ağna,
baxma bozuna, ağına.
Bərk ayaqda
 mənə de ki,
 sən yum!
Yaxşı, mən yumdum,
mən – sənənin əlində mum!
Ey səmum!
Görək sən
 nə edəcəksən.
Görək sən
 hara gedəcəksən.
Yaxşı, mən yumdum,
Ətəyindən tutub
 gedirəm hara çəksən.
Tutaq ki, mən
 ərəbi ölmüş dövəyəm,
 sahibsiz evəm...
Apar məni
 oğlum, balam, nəvəm.

QOCA AĞACLAR

Yazıq,
 yazıq ağacların
 qocasına.
İldırım axtarır yana,
 külək axtarır sına.
Koğuşunda dovşan yatar,
 ot bitər
belə həyat ölümdən betər.
Qabığı
 saxlayır onu birtəhər.
Yazıq,
 ağacların qocasına yazıq.
Ağac da tapmır
 sığına yazıq.
Gözü görə-görə
 yanına əkildi
 cavan pöhrə –
yeri boş qalmasın deyər.
Məhkumdu ölməyə,
utanır yaşadığına.
Meşəbəyi də
qıymır ona.
İnsan deyil özünü
 qayadan ata,
 ağacdən asa.
Necə olsun
 qurumasa,
 yıxılmasa.
Yazıq ağacların qocasına.
İldırım vura yana,
Tufan qopa sına.
Təki ağaclar arasında
 şam kimi əriməsin,
 qurumasın,
 yıxılmasın, çürüməsin.

Tavandan hürümçək toru
kimi sallanır.
Təklidən evin işığı
gecə-gündüz yanır.
Təklidən evin
pilləkəni sınıb.
Bir dəstə oğul-qız anası nənəm
yaşayır kənddə
təkliyə sığımb.
Səhər – tək,
axşam – tək;
bir gecə
təkliyin qolları üstə
can verəcək...

ÖMRÜN İLLƏRİ

Dünyada sevincdən bol
Olsa, gün işığı olardı.
Sevinc hər yerdə vardı.
Əlimə sapand keçməyi,
qarmağıma
balaca balıq düşməyi,
səhərin açılmağı,
gülün rəngi,
nənəmin kəməri,
babamın tüfəngi vardı;
Günəş, gül
şəlalə, duman, çən...
bir sözlə,
başına sevinc yağdı göyden.
İllər ötüşdü,
güzarım toylara düşdü.
Hər yaz,
hər payız toy.

Elədi bizim də
tayımız toy,
dəyişdik danışığı, yerışı.
Olduq toylarda
bəyin soldışı.
Uşaqlıq bizdən qaçdı,
şit zarafatlar yığışdı.
Sevgi məktubu idi
bütün məktublar,
kağızlar.
Dünyada yalnız toy vardı,
bir də toyu olası
oğlanlar, qızlar...
Keçdi illər...
Ömrümdə neçə dəfə
açıldı güllər,
soldu güllər,
başladı payızın soyuq hökmü.
Nazim demiş
“Başladı nəslimizin
yarpaq tökümü”.
Hər adna
rəhmət oxuyuruq
neçə tanısa, dostun adına.
Get-gedə bəd xəbər
tez-tez çalır zəngimizi.
Öyrəşmişik,
adamın bərkiyir üzü.
Yas yeri nə qədər olarmış,
dünyada nə qədər ölən varmış...
Uşaqlıqda sevinc olan qədər!
Cavanlıqda toy olan qədər!
Qocalıqda ölən qədər...
Yaxşı ki, dünyada çox
doğulur körpələr.

YAŞA HƏYAT

Fırlanmasa
 yer kürəsi,
onu toz basar.
Fırlanmasa,
 ulduzların səsinə
 necə qulaq asar?
Yer kürəsi
 fırlanmasa
 axmazdı sular.
Yer kürəsi
 fırlanmasa,
dirilib, çiyimizdən
 uçmazdı arzular.
Yer kürəsi
 fırlanmasa
dənizlər – dalğasız,
insan – nəfəssiz,
külək – səssiz...
Yer kürəsi
 fırlanmasa,
belə tez
yayıldımı söz?
Yayıldımı: Həvvanı sevir Adəm.
Doğulacaq
 adam balası adam.
Məhəbbətin gücündən
 Adəmin başına dolanıb
 yer kürəsi.
Yer kürəsi fırlanmasa,
 aləmə yayıldımı
bir dənə buğdanın səsi.
Təzə xəbər eşitmək üçün
 dirilib cana gəlib həyat.
İndi dilə tutmayın ki,
 qayıt, yat!

Xeyri yoxdu,
 nə qədər ki,
 yer fırlanır
 dünənki günündən qaçır,
Günəş gözünü
 yumur, açır,
Su axır,
 külək uçur, –
həyat olacaq,
 səsi də yayılacaq.

ADİ İNSAN

Bir içimlik su deyiləm, içiləm:
bir aşırım yol deyiləm,
birməfəsə keçiləm.
Düzdü, adi insanam,
sənin boyda deyiləm ki, kiçiləm.
Adi insan olmaq özü
 böyüklükdür, qardaşım.
Bu adı daşımaq özü
bir insan ömrü üçün
böyük yükdür, qardaşım.
Öz ailəm var,
 öz uşağım,
 öz çörəyim, həyatım.
Öz nəslim,
 öz ocağım,
 öz adım.
Yaxşı qonşum,
 pis qonşum var.
Dostum var, düşmənim var!
(Siyasətə düz gəlsə də, gəlməsə də.)
Mənim var!
Mən ki adi bir insanam,
 nə kiçiyəm, nə böyük.

Adi insan olmaq özü,
ağır yükü, ağır yük.

Dosta açıq öz qapım var,
dosta açıq ürəyim.

Dostlar üçün süfrəmdədir
həmişə
duz-çörəyim.

Mən ölümlə
kişi kimi

görüşməyə hazırım.
Bacardıqca vuruşmağa,
güleşməyə hazırım.

Amma onu zərrə-zərrə,
gilə-gilə
qarşılaya bilmərəm.

Mən düşməni gülə-gülə
qarşılaya bilmərəm.

Mən diplomat deyiləm ki,
adi insanam, adi.

Böyük işdir mən qorusam
axıracan bu adı.

YAĞIŞ

Axşamdan bəri yağış yağır.
İslanıb sinəmdə ürəyim,
ürəyimdə sözlərim.

Yuyulub
kədərsiz, sevincsiz qalıb
gözlərim.

Pəncərəmizin şüşəsi kimi
açıq, soyuq,

“Yox”u yox, “hə”si yox.
Küçələr ölü balıq kimi
ışıldayır.

Dünəndən məlakələr
Məscidlərin günbəzini yuyur.

Axşamdan yağış yağır,
islanıb nənəmin
sandığında gəlinlik paltarı.

Bu yağışda
yuyulub qurtarıb qarı.

Yağışdan gülüşlər
islanıb, soyuyub.

Yağış, dodaqlardan
sözləri yuyub.

Bir yandan da
qapılar taybatay.

Yağış az imiş,
bir yandan da dünəndən nənəm zarıyır,
bala vay, bala vay!

ÜRƏYİMİN HEYRƏTİ

Ürəyim
bomboş boşalıb

sinəmdən
asıla qalıb. –

Uşaqlar
atıb getmiş
yelləncəkdi elə bil.
Heç mənim də deyil,

arzuları
düşüb pərən-pərən,

nəğmələri
uçub diyar-diyar.

Saçlarımda
dən,

baxışımda
qar...

Nə dodağımı dişləmir,

nə də qoparmır
haray.
Qapıları
taybatay,
içində yel vurur,
yelkənlər oynayır.
Nə çıxırmır,
nə də yanından
qovmayır.
Qalıb bu dünyaya
baxa-baxa.
Ürəyim görmək istəmir daha.
görmək istəmir
nə yalanı,
nə də həqiqəti,
ürəyimin qurtarıb heyreti...

QALIB

Sinəmdəki neçə dağım,
öz içimdə qaynamağım,
hərdən odla oynamağım
atəşpərəstlikdən qalıb.

Dodağında alov izi,
qara saçı, yanar üzü,
göz yanığı – qara gözü
atəşpərəstlikdən qalıb.

Ürəyimin darıxmağı,
gözümdə şimşək çaxmağı,
torpağımdan od çıxmağı
atəşpərəstlikdən qalıb.

“Eşq oduna yandım” – demək,
gözlərindən od ələmək,

alov rəngli gül iyləmək
atəşpərəstlikdən qalıb.

Hirsin suynan soyumağı,
od yurdunda suyun dağı,
sərhədimin su olmağı
atəşpərəstlikdən qalıb.

DOSTUM ABBASIN QƏBİR DAŞINA

Çox cavan oldum mən... torpaq yığını
Min-min görüləsi işlərim vardı.
Mənim həyatımın ağırlığını
dünyaya yükləsən, qozbel olardı.

Heç kəsin dərdinə gülməmişəm mən,
Mənə ağlamayın, nə də gülməyin.
Bura öz xoşumla gəlməmişəm mən,
əgər bacarsanız siz də gəlməyin.

GECƏLƏR MƏNİ...

Dünyanın ən ağır yolu gecədir,
dünyanın ən böyük sevinci səhər.
Mənim çətinliyim mən ölünədir,
sonrası?.. Sonrası hər şey düzələr.

Ən yaşlı adam da gecə uşağıdır,
Tənhalar ölümə vuruşur hər an.
Gecələr zülmətə qər qolacaqdır,
Tənhalar getsələr əgər dünyadan.

Tənhalar əvvəldən olub utancaq,
Mən də tənhalardan biriyəm, varam.

Siz məni gecədən qoruyun ancaq
sizi axşamcan mən qoruyaram.

Qoruyun deyəndə, mənə zəng edin,
söyün, hirsələndirin, yata bilməyim.
Yuxumu qaçıdır məni dəng edin, –
ölüm yuxusuna bata bilməyim.

ŞÜKÜRLÜYÜK

Torpaq milyon illər yaşayar, susar,
üstündə hər nə var qoynuna gedər.
Bir budaq üstündə yaşıl yarpaqlar
yaşayar payızdan bahara qədər.

Artıqdır bizim bu həyəcanımız,
yarpağa öz ömrü əzizdir, əziz.
Torpağa baxanda – heyif canımız,
yarpağa baxanda şükürlüyük biz.

GƏMİLƏR

Gəmilər həmişə sahilə gedər,
dözər yollarının çətinliyinə.
Sevinər sahilə çatana qədər,
görər ki, bu sahil o sahil deyil,
başqa bir sahil üz tutar yenə.

Bilməzlər nə qədər yolu qalıbdır,
heyatları sudur, ölümləri su...
Sahildə gəmilər ölü balıqdı,
dənizin dibində gəmi ölüsü.

QOCALIQ

Qocalığın itir
dostları,

taqəti,
gəncliyi.

Nə işi-gücü olmur,
nə də olmur dincliyi.

Hara
nə atılsa
Gəlib qocanın xətrinə deyəcək.
Dilinə nə gəldi deyəcək.

Bir gözün
həmişə üzündə
ola gərək.

Yüz nəvəsi,
nəticəsi olsa da,
qocalıq olur
kövrək, tək.

Dağa qalxa bilməz
dağ arzular.

Gecəli, gündüzlü
səfərdə olmaq
arzular.

Neyləsin adam qocalır,
qocalmır arzular.

Qocalıq –
dar qılıq;

yaxşı yaşamırsansa,
nə olar,
qocalıq üz ağılığıdı.

Qocalıq adamın
ikinci uşaqlığıdı...

ÖKÜZLƏR

Ayaqlarım
bir cüt
yorğun öküzdü.
Qamçılایram, –
yatmayın;
Nə də tələsməyin,
yolu qısaltmayın.
Çəkin mənim
qızıl öküzlərim.
Gileylənməyin,
təkcə siz yorulmamısınız,
yorulub gözlərim,
əllərim, ürəyim.
Yorulub,
əyilib kürəyim.
Çəkin ayaqlarım,
çəkin,
dözəm
gərək.
Yükümüz arzudu,
xatirədi – kövrəkdi.
Çəkin,
yükümüz
axırınçı dayanacağa kimi
gərəkdi.
Sızıldayıb,
gileylənirsiniz arada.
Sızıldayır kürəyim də,
qollarım da,
Sızıldayır
bu köhnə araba da.
Sızıldamaq asandı,
dözmək çətin.
Yaxşı ki, diliniz yoxdu,
çəkin öküzlərim,
çəkin.

MƏN ADƏMƏM

Mən Adəməm.
Məhəbbət acısı,
çörək dərdi,
ağlı-qaralı günlər olmasa,
adam doğulmasa, adam ölməsə,
darıxaram,
rahatlıqdan ölərəm,
İşsizlikdən çürüyüb tökülərəm.
Ütülü, kraxmallı məlakələrin
əsnəyə-əsnəyə oxuduğu nəğmələr,
bülüllərin cənnətin şərəfinə
vurduğu zəngülələr, nalələr
meyvə bolluğundan dadsız olur.
İnsan ölümsüz olanda
həyatsız olur, adsız olur.
Mən Adəməm.
Nə Allaham,
nə də Allahın oyuncağı.
Mənə torpaq
sığınacağı lazımdı,
Prometey odu,
insan ocağı.
Mən əkməliyəm, –
boylu qadınlar kimi
zəmilər yırgalansın.
Əkdiklərim gül açsın,
sümbül açsın,
dil açsın.
mən Adəməm,
cənnət adlı konslagerindən
qov məni;
yoxsa özüm qaçaram.
Mən Adəməm,
özüm bütün kilidlərə açaram.
Şeytan məni aldatmayıb,

Mən şeytani aldatmışam.
Elə iblislər yaratmışam, –
fitnə göyərdər daş içində,
dərya dibində.
Fitnələrin lap son dəbində.
Aləmi elə qarışdırar ki,
di gəl, yaxşıyla, pis şeyi tanı.
Öz fərsizliyindən utanıb
baş götürüb qaçar
Allahın şeytani.
Mən Adəməm,
yarı sevincəm, yarı qəməm, –
bir üzde iki göz kimi,
gecə kimi, gündüz kimi.

BALALARA

Oğlum, mən sənə aşiq olmaqla məşğulam

N.Hikmət

Balam,
uşağın insan olması
uzun işdi.
Bu vuruşdu, döyüşdü.
Lap od içində də
ata-bala fərqlidi;
Biri qurudu, biri höyüşdü,
biri o saat od alır,
biri qovrulur;
ütülür, qaralır.
Ata-ana
özlərinin də bir vaxt
uşaq olduqlarını unudublar
o illəri qoyub qaçıb,
yeyib, udublar.
İndi düşünməmiş
danışa bilmirlər,

Tez coşa bilmir,
daşa bilmirlər.
İndi özlərinə qala olub
öz başları.
Sevinci, kədəri
başlarından aşa bilmir.
Balam
böyük olmayıb heç vaxt.
Danışır talehi-baxt.
Dopdoludur,
ləpələne-ləpələne gəzir.
Gəzmir, qucaqdan-qucağa kimi üzür.
Sevinci fəvvarə kimi
qalxır çilənir evə,
kədəri çiskin kimi
ələnir evə.
Balam,
coş qərribə iş bölgümüz var bizim.
Sənin borcundur cıgallıq eləyəsən,
mənim borcumdur dözüüm.
Çörəyini qazanım gerək,
ayaqların altına
körpü kimi uzanım gerək.
Bəbəyimdədir yerin,
ürəyimin içindədir yerin;
nə qulunam sənin,
nə də əsirin.
Atam da mənim kimi
cani-dildən çalışmış...
Alqış!
Bizi bağlayan məhəbbətə
alqış!
Bu da mənə böyük hörmət imiş...
Sən varsan yer üzündə,
özümü öldürürəm sənin üçün,
heç nə gözləmirəm əvəzində...

Hamı insan balasıdı.
Hərə bir ananın, atanın
özünü övlad üçün oda-suya atanın
gözünün nurudur,
başının bəlasıdır...
Kainatda
balaca bir mənzildir
Yer kürəmiz.
Bilmirəm niyə, ey insanlar
ata-bala məhəbbətiylə
yaşaya bilmirik biz.

YUXUMDA BALIQ OLMUŞDUM

Yuxumda, pulları
ışım-ışım işıldayan,
gözü sudan doyan
balıq olmuşdum.
Zərif-zərif qanadlarım vardı,
üzürdüm
mavilikdə, sərinlikdə.
Qorxudan, qayğıdan
kənarda, dərinlikdə.
Yox idi
adamların “mənəm” deyəni,
adamların adamyeyəni,
heç nə hədələmirdi məni.
Yuxumda balıq olmuşdum,
qorxudan, qayğıdan yuyulmuşdum.
Sən demə,
balıqların da
özünü öyəni var,
Balıqların da balıq yeyəni var.
Balığın düşməni oxşadıb özünü
ağaca, daşa...

Bir də gördüm ağac da balıq yedi,
daş da balıq yedi.
Di gəl yaşa...
Bir yandan da
balıqçı torları...
Torlar gün işığı kimi
sərilib dənizə,
torlar su kimi,
dalğa kimi
sarılacaq bizə...
Sonra da sahil.
Di gəl, balıq olub
salamat qala bil.
Öyrəndim ki,
balıqlar
çox az-az özləri ölür. –
Tutulur,
cavanı cavan,
qocası qoca yeyilir.
Darıxdım...
çapalayıb balıq kimi
yorğan-döşəkdən çıxdım.
Gözümü açıb
ışıqlı dünyaya baxdım.
Çox şükür ki,
balıq deyiləm.
Ürəklə durub
şəhərə getdim
Əşi, balıq deyiləm ki,
yeyiləm.
İnsanam, güclüyəm,
varlıyam.
İnsanam – vüqarlıyam.

DARIXMIŞDIM

Bu gün doğma yerlərdən keçdim,
qar əvəzinə
şoranı ağaran – aran.
Salam!
Salam yovşanım,
yulğunum,
şaxtikanım;
Mənim haysız-küysüz
şöhrətim, şanımlarım.
Sizdən ötəri burnumun
ucu göynəyir,
bəhanə tapıb gəlirəm
Mən sizi görəndə
kövrəlirəm.
Mən də şaxtikanam,
gözəl çiçəyim,
acı tikanım var.
Şoranlı çöllərdə
mənim də şaxtikan adım-sanım var
Sizdən yoğrulub
sümüyümün iliyi.
Yurdumun
dağı var, dərəsi var.
Şələlə hörükləri var,
dağkəli bərəsi var.
Çinarları var, –
buluddan şimşək tutar
budaqları.
Yamaclar var, –
bayatı deyir bulaqları.
Mən gözümlü açıb
yulğun görmüşəm,
Yulğuna oxşayıram
boyda, dözümdə.
Bil ki,

səni də sevən var
bu yer üzündə.
Sən demə, bu gün üçün darıxmışam,
boynumu dalayan
bürkün üçün darıxmışam.
Şaxtikanım,
yulğunum,
şoranım, –
gözüm, canım darıxmışam.

MİNGƏÇEVİR ŞƏHƏRİNDƏ

Bir nəğməli quş olaydım,
kəkliklərə qoşulaydım...
Mingəçevir dağlarında
Bağ – meyvənin, çöl – çəmənin
Su – balığın, dağ – qarındı...

Boz dumanı yaylıq olar,
yayda bura yaylaq olar.
Adam dönüb balıq olar
səhər-səhər dan üzündə
Mingəçevir dənizində.

Dalğaları şirin sözlü,
küçələri gülər üzlü,
gecələri qara gözlü...
Ağ günüm – al səhəridi,
Mingəçevir şəhəridi.

Adam gətir bura qardaş –
gözləri buz, ürəyi daş...
Bir gözəlin baxışından
əriyəcək yavaş-yavaş,
vurular ilk səfərində
Mingəçevir şəhərində.

PAYIZ

Budaqdan yarpaqlar uçub gediblər,
birinin xətrinə dəyiblər, qalıb.
Günəş – gülöyşə nar gözəli kimi,
içinin odunu yeyiblər, qalıb.
Yaman doluxsunub qara buludlar –
“Bir az da möhlət ver” – deyiblər, qalıb...

KƏNDİRBAZLAR

Yer üzündə böyük bazar,
bazarın da başı üstə
kəndir çəkir kəndirbazlar.
Kəndirbazlar öz ömrünə gülənlərdir.
Pul qazanıb girlənməyə gəlməyiblər,
bu dünyayla zarafata gələnələrdir.
Aşağıda – böyük bazar,
alma var ha,
vicdan var ha...
Armud var ha...
ümid var ha...
Hər kəs əlinə keçəni
çəkib tökür bu bazara.
Yuxarıda kəndirbazlar keçib gedir –
sağı ölüm, solu ölüm,
yolu kəndir.
Elə ki, biri sürüşdü –
sağa düşdü,
sola düşdü,
Elə ki biri sürüşdü, nə fərqi var.
Kəndir boğazına keçdi, nə fərqi var...
Aşağıda öz işində
olacaqdır yenə bazar.
Yenə, yenə yuxarıda
taleylə oynayacaq
yeni-yeni kəndirbazlar.

DƏLİ ÜRƏYİM

Dəli ürəyim,
qışqırsana bir gecə,
yatmadığımı hamı bilsin.
Elə qışqır
şəhərdə heykəllər dirilsin
Asfaltın altında
səksənsin qara torpaq.
Dəli ürəyim, bəri bax,
partlama, qışqır ancaq.
Sənin dəliliyindən
coşmuşam, çağlamışam,
Sənin ağrılarından,
uşaq kimi ağlamışam.
Mən səni daş hasarda
saxlamışam.
Ayağımın altı daş,
başımın üstü daş,
dörd yanımda daş.
Sən ki daş deyilsən, qardaş!
Nə istəyirsən axı?
Yerin xamlığını əlindən aldıq,
göydən qovduq Allahu
Sən ətri qoxulanmamış
çiçək axtarırsan.
Dodaq dəyməmiş söz,
Xal düşməmiş ürək axtarırsan.
Sinəmdə od qalayırsan.
Sinəmdə dil qanmaz körpə kimi
çapalayırsan.
Maşınların arasından
salamat çıxmağa gümanım olmaz,
işıqlar gəlməsə köməyə.
İstəyini üzüm gəlmir deməyə.
Gərək cilov boşaltmayaq sözə.

Vallah, gülərlər bizə.
Dəli ürəyim, qışqırsana bir gecə,
yatmadığımı hamı bilsin.
Elə qışqır, heykəllər də dirilsin...

DEDİM

Dedim: ayaq saxla, dayan bir görək,
baxışın ruhumu aldı, apardı.

Dedi: lap dayandım, nəyimə gərək,
xəstəsən, iynəni vurdum, qurtardı.

Dedim: ürəyimdə bir sızıltı var,
dayan, gözlərinə qoy baxım bir az.
Kövrəyəm, baxaram, könlüm xoş olar,
sənin gözəlliyin qorxma, azalmaz.

Dedi: qızdırmada yanırsan sən ki,
siz allah, siz buna bir qulaq asın.
Dedim ki, xəstəyəm, ölməmişəm ki,
baxışım boynunu qucaqlamasın.

XƏSTƏXANADA

Hardan gəldi qulağıma
bu durna səsi.

Hələ ömrümün
payızına qalıb.

Bir-iki xəstə yarpaq,
yarpaq tökümü deyil.

Hələ əllərim
uzana qalıb.

Borclu-borclunun
sağlığını istəyər. –

Dünya, sənə vallah,
borcum var.
Körpəcə qızlarıma
hələ yaşamaq borcum var.
Hardan gəlir qulağıma
bu durna səsi.
Hələ ürək dolusu sevilməmişəm.
Nə də avara kimi söyülməmişəm.
Nə də Nəsimi tək soyulmamışam.
Bu ömürdüsə
hamı bəs,
döyülməyim,
söyülməyim,
sevilməyim.
Nə tez yadınıza düşdü ölməyim
Hardan gəldi qulağıma
bu durna səsi.
Hələ gözlərimdə
yaşıl-yaşıl arzular pöhrələyir.
Göz-göz açılır ürəyimdə
körpə-körpə yarpaqlar.
Saçlarım gözləyir ki,
əllər qonacaq ona –
saçlarımın qaranquşu.
Saçlarımın qaralmaq ümidi var.
Gözlərimin vurulmaq ümidi var.
Öz nəfəsimdən ağzım qarsalır.
Hələ qızınan vaxtım deyil
yarpaq sarısına,
qızıl sarısına
batan günəşin sarısına...
Hardan gəldi qulağıma
bu durna səsi.

DİPLOMAT ARVADI

Ağır işdi yola vermək
qəbulları, görüşləri, –
Qram-qram ölçülübdü
gəlişləri, gedişləri,
geyimləri, gülüşləri.
Hər ikisi bir işçidi
ər-arvaddı,
sevir-sevmir dəxli yoxdu.
Bir səngərdə
onlar iki döyüşçüdü
İkisinin çiyindədir
bir ölkənin ağır adı.
Naməlum bir qəhrəmandı
əsl diplomat arvadı.
Nə ərindən keçə bilir,
nə işindən bezə bilir,
nə də gözəl qadın kimi
deyib, gülüb gözə bilir.
İstəyini, iştahını, tamahını
unudubdu.
Ürəyindən gələn sözü
min yol qaytarıb udubdu.
Ondadır ki, böyüklüyü
dözə bilir, dözə bilir,
özündən də güclü olub
dözməkdədir istedadı.
Naməlum bir qəhrəmandı
əsl diplomat arvadı.
Qərib eldə öz ərinə
arxa olur, kömək olur.
Yorğun vaxtı, gərgin vaxtı
dönüb zərif ipək olur.
Bəzən onun bircə sözü
ikinci bir ürək olur.

Bir doyumluq ağılamağa,
gülməyə də həsrət bacı.
Gözündə də görünməyir
bu yorğunluq, ağrı, acı.
Yerişini, duruşunu
özü baxıb, görüb seçər.
İçkini də qram-qram
əzbər bilər, əzbər içər.
Dodağında hiss olunar
sözün yükü, sözün dadı.
Naməlum bir qəhrəmandı
əsl diplomat arvadı.

ZƏNCİ QIZ

Batan günəşin
son şüaları kimi
ürəyimin əynindən
cırıb atmışam
məhəbbətini;
atmışam yer kürəsinin
o üzünə.
Sənsiz bu boş dünyanın
Məhəbbəti də qalsın özünə.
Bu axşam
ürəyim çıpaq qalacaq.
Ürəyimə gecə dolacaq.
Gecə dolacaq gözlərimə.
Gecə hopacaq sözlərimə.
Damarımda qan əvəzinə
gecə olacaq.
məhəbbətsiz qara,
qaraların ən qarasıdı.
Gecə özündən qaranı
görüb qorxacaq.

danladım öz-özümü:
“Baxmağa utanırsan,
baxmayırsan, yanırsan,
Durma yol ayrıcında
Ya buza dön, ya da yan,
Ya qoca ol, ya cavan”.

BU QIZDA SÖZ VAR

Gördüyünə sataşır,
qaynayır aşır-daşır,
ayaqları rəqs edir.
Dodağı nəğmə qoşur,
vallah, bu qızda söz var.

Dörd başlıdı hər sözü,
yandırır gülər sözü
gözündə cin çırağı.
Dodağı şeytan gözü,
vallah, bu qızda söz var.

Ana çaşıb qalıbdı,
bacı xəbər alıbdı.
Bir saatın içində
min bir hava çalıbdı,
vallah, bu qızda söz var.

Burmunda gül qoxusu,
çəkilibdi yuxusu.
Ürəyi içinə sığmır,
açılıbdı yaxası,
Vallah, bu qızda söz var.

İŞDƏN QAYDIRAM

Yaman yuxusu gəlir
ayaqlarımın,
əllərimin.
Ayaqlarım yeridiyi yerdə
mürgü döyür.
Əllərim cibimdə mürgüləyir.
Onları işlədib
bərək yormuşam.
İşin kürəyini
yerə vurmuşam.
Amma özümdə də
qalmayıb
bir hal.
Qələbə halaldır, halal.
Amma hələ nə sağ ol de!
nə də bir söz
xəbər al!
Hələ yorğunam,
evə gəlirəm,
arvad hey...
yerimi sal.
Yatım dincəlim,
özümə gəlim.
Bu gün
tərpətməyin məni,
sabah bayram edərik qələbəni.
Ayaqlarım durduğu
yerdə rəqs eləyər,
dodaqlarım nəğmə deyər.
Dünənki günü salar yada,
əllərim ağac budaqları kimi
Fərəhlə yellənər havada.

PƏLƏNG ARZUSU

Təlimçi
pələngi eylədi
oyuncaq.
İşarə eləsən
uzanacaq,
atılacaq,
dal ayaqları üstə qalxıb
oynayacaq.
Pələng oldu oyuncuq. –
Qaytarıb atdı cəngəlliyə,
yaşa deyə.
Gövdədə pələnglərdən
yekə,
səsdə pələnglərdən heybətli,
dişləri iti,
pəncəsi nəhəng
pələng
Meşenin şahı oldu.
Pələnglərin
pənəhi oldu.
Nərəsindən titrədi
göy, yer
heyvanlar nədi,
yüzcillik ağaclar titrədi
tir-tir.
Amma ürəyini
güvə kimi yedi bir qəm:
nə ola
təlimçini bir də görəm,
işarə eləyə
atılam,
uzanam,
dal ayaqlarım üstə
qalxıb rəqs eləyəm.

SU DA SÖNDÜRMƏDİ HEYRƏTİ

Uşağa yalan deyib
yekə bir kişi,
üzü-üzünə,
gözü-gözünə.
Uşaq iki gündü çaşıb,
uşaq gəlmir özünə.
Qalıb baxa-baxa...
“Ulduza bax ha,
Aya bax ha...
Dünyaya bax ha...”.
Yuxusunda da
yekə kişi vardı,
yekə bıığı vardı.
Ağzında da
Ay boyda yalan
yanırdı.
Uşaq qışqırır
yuxudan oyanırdı.
Mat qalmışdı uşaq,
bığa bax,
yalana bax.
Papağa bax,
saqqalı ağ
ağsaqqalda
ağ yalana bax!
Qorxmuşdu Xədicə xala:
– Qurban olum, bala,
su iç, su,
suyunan sönür od,
suyunan soyuyur hirs.
Suyunan yuyulur
adamın qorxusu.
Su iç, su!
Quduran itin,

qəzəbin, kinin
qızmış dəlinin
üstünə su çiləmişəm.
Süst eləmişəm.

Su iç bala, su,
yuyulsun gözlərinin
heyreti, qorxusu,
dili qurusun
gopçu Məhəmmədin.
Adam tapdı yalan danışmağa,
su da təsir eləmir uşağa...

KÜÇÜK

Çöldə bir küçük var totuq, balaca,
bayırda soyuqdu, bayırda qardı.
Qış baxmır çılpağa, qış baxmır aca,
qışın qərarı da soyuq qərardı.

Nə qədər qorxu var qara gözlərdə,
qarıya sığınıb yazıq, qorunur.
Yalın ayağından qalan izlər də
qar üstə elə bil üşüyür, donur.

Qapı dabanında, küncdə büzüşür,
gözü yaşla dolur, küçük ağlayır.
Bəzən də üstünə lopa qar düşür,
qışqırıb qapını o, cırmaqlayır.

Evə girsin deyə qapını açdım,
çəkilib qar üstə kənardə durdu.
Gəldim ona sarı, ona yanaşdım,
baxıb yazıq-yazıq boynunu burdu.

Deyirlər, murdarsan, elə olsa da,
körpə taleyinlə əzizsən, küçük!

Elə mürdarlar var qoca dünyada,
onlardan min dəfə təmizsən, küçük!

Ay küçük mən səndən pis gün görmüşəm
Sən öz it gününə çox pis gün demə
Elə adamlara çörək vermişəm
Yeyib çörəyimi hürüb üstümə.

İstəsən şeir də oxuyum sənə,
nə olar, ay yazıq, adın küçükdür.
Elə adamlara şeir demişəm
Onlar qanacaqda səndən kiçikdir.

Zarafat həddini bəlkə aşırım,
xılqətin dözümlü, igid küçüyü
Elə sən susursan, mən danışırım,
Tutur söhbətimiz, ay it küçüyü!

GƏL BÖLÜŞƏK

Şerilərimin tərsi mənəm,
düzü sənin.
Balalarımın səsi mənəm,
özü sənin.
Ürəyimin içi mənəm,
üzü sənin.
Apar qaval çəkdir, –
yaxşı qaval olar;

Fikir vermə,
çalanda ağlayır-ağlasın,
gülür-gülsün!

Həmişə içindən döyülüb,
bir az da üstündən döyülsün.
Ömrümün xoş günləri sizin,
dərdləri mənim...

Dillərin balları sizin,
ödləri mənim.
Dostlarımla yaxşıları sizin,
bədləri mənim.
O dostları da
mən qazanmışam...
Qazandıqlarımla
yaxşısını da,
pisini də
əzizlədim. –
Yaxşılıqları sizin,
pislikləri özümmlə aparım...
Torpağın altında gizlədim.

GİLEYLƏNMƏYİR

Taleyə uzanır narazı əllər
Dinən: “mənim payım az oldu” – deyir
Yəqin bircə ağı düz bölübdülər,
Heç kəs öz ağından gileylənməyir.

QARSIA LORKANIN SON ANLARI

*(Qarsianın səhər alaqaranlıqda, yağışlı havada
güllələməyə aparırlar)*

Zabit dedi:
– Çıx, şair! –
Vaxt çatdı, zindandan çıx.
– mənə azad edirsiniz?
– O dünyada üzünə
Bütün qapılar açıq.
Güllələnmə vaxtıdır...
Qarsia deyindi ki:
– Hava yağış, yer pələncik,
Elə bil qəhət olub

Bu günlər, aylar, illər;
Heç belə havada da
Adam güllələyərlər?..
Zabit dedi:
– Xoşbəxtsən.
Sən deyincə bilirsen,
Biz qanunun laləliyiq.
Sənə nə var, biz hələ
Geri qayıtmalıyıq.

QAÇQIN GƏLİNƏ

Yayda yaylağa gedərlər,
Səni sürdülər arana
Yayın cırcırına çağır
Mən də duz basdım yarana.
Xəyalın dağlar qoynunda,
Yarpızlı dovğa bulayır.
Dağda səniz qalan yurdun
Axşam qurd olub ulayır
Evi viran qalan bacım,
Gözü-könlü talan bacım.
Ala gözə bulud qonur,
Göz yaşın qəlbinə axır.
Sənəni yandırır, yaxır,
Yuxarıdan Tanrı baxır,
“Yaxan düymələ, düymələ”.

* * *

Yollar uzun, dağlar uzaq,
Bu dərd varaqlara sığmaz,
Bu dərdi yollara yazaq.
Eyvanda qalan kitabı
İndi külək varaqalayır.
Siz dərəcəyə qaçan yerdə,

Hələ də bulaq ağlayır.
Məhlədə qalan yürüyü
Hansı xəyal yırgalayır?
Ağzı açıq qalan evlər
Axşam qurd olub ulayır.
Xəyal zəncir qırar qaçar,
O səsdən ürək çapalar,
Ürəyin sinəndən uçar,
“Yaxan düymələ, düymələ”.

* * *

Bir gün köçün dönər geri,
Gözündə ümid işığı,
Ürəyində yanıq yeri...
Yurd üçün susuz dodağın,
“Oxqay” – deyib öpər yeri.
Darvazasız məhlələrin,
Divarı, daşı kövrələr.
Ürəyimdə daşa dönmüş,
Gözümün yaşı kövrələr,
Susub qəlbimdə inlərəm:
“Bəndləri uçuq ellərim,
Yaxası açıq evlərim,
Yaxan düymələ, düymələ”.

TƏNHALIQ

Adam bolluğunda elə boğuluram hərdən,
Qaçmaq istəyirəm
evdən, şəhərdən
Qohumdan, dostdan, tanışdan.
Özümün özümlə o qədər
söhbətim var,
Əgər vaxt tapıb danışsam.

17.11.1999

TƏNHA AĞAC

Yol yanında tənha ağac
Yorğun yolçular üstündə
Allahın yaşıl əlisən
Düzəndə tənha qaralan,
Qarşılayan, yola salan,
Yüz illər bir yerdə qalan,
Səbir, təmkin heykəlisən.
Nə çoxdu ağac meşədə,
Hər ağacın öz adı var,
Bu çılpaq, sonsuz guşodə,
Bir yaşıllıq fəryadı var –
– Adı da tənha ağacdır.
Niyə meşələrdən qaçdı?
Niyə düzdə, səhralarda
Yaşıl fəvvarə tək daşdır.
Yol yanında tənha ağac,
Təklilik Allaha yaraşır.
Barı bir yol qəlbini aç!
Danış, hönkür, hıçqır, bağır.
Qoy görsünlər göz yaşların,
yaşıl yarpaq olub yağır.
Yol yanında tənha ağac
Yaradan da təkdi, haqdi.
Bəli, elə əsl səfər
Özünə sadıq olmaqdi,
Bir kökdə də dayanmaqdi.
Qaçan hara qaçır axı,
Taledən qaçmaq olmayar!
Uçan hara uçacaqdı
Taledən uçmaq olmayır.
Doğulduğun əzəl gündən
Özünə doğrudur səfər.
Zaman boyu fasiləsiz
Qaçır gecə, qovur səhər.
Yarandığı əzəl gündən

Yer dolanır, göy dolanır
Öz oxundan çıxan çıxır,
Uçan uçar, yanan yanır.
Bu kainat yaranandan
Təklər dilində danışır.
Yol yanında tənha ağac
Təklilik Allaha yaraşır.

BİR YANDAN DA BELƏ...

Dayanıb gözləyir,
Hər çiyində bir mələk.
Başının üstündə
Ulu Tanrının damı.
Barmağı tətikdə,
Göz nişangahda,
Gözləyir öldürüləsi adamı.

Öldürüləsi adam gəlir.
Arxasında ömür yolu,
İrəlində arzuları, yolu.
Heç nədən xəbərsiz
Zümzümə eləyir adam oğlu.
Çiyinlərində
Xeyri, şəri yazan mələklər,
Başının üstündə
Ulu Tanrının damı.
Bilmirəm yağışdı.
Yoxsa taleyin göz yaşlarıdı
damır...
Biz doğulan gündən
Ölümə məhkumuq
Ulu Tanrının hökmü ilə,
Bir yandan da belə...

GÖZ YAŞI DEYİL

Yox, bala, bu göz yaşı deyil,
Şəhərimizin damından damır.
Yəqin göyə nəşə olub,
Allah bizim günümüzə ağlamır.

MƏCBUR OLMAYAQ

Mərhəmət eyləmək, şirin söz demək.
Odu qorumaqdı kül arasında.
Tanrıya əyilmək, haqqa baş əymək.
Ucalıq sayılır el arasında.

Barı haqq olmaqdan bezməsin haqq da,
Ayaqlar altında yorulmasın yol.
Bu ağır zamanda, bu bərk ayaqda,
Ya rəbb, xalqımıza özün kömək ol!

Beşikdi, məzardı anamız bu yer,
Şərəfli övladdı bizim barımız.
Düşməne insaf ver, bizə səbir ver,
Qəddar böyüməsin balalarımız.

Ya rəbb, məhəbbətsiz gültək solmasın,
Mələklər mələyi, insan uşağı.
Bizim qəlbimizdən əskik olmasın,
Məhəbbət, mərhəmət, həyat işığı.

İmkan ver, olmayaq yamana-yaman,
İnsanlıq gözlədik, insan itirdik.
Hər yandan əlimiz üzülən zaman,
Sənin dərğahına pənah gətirdik.

Dumana dirənir ömrün yolları,
Sil bu dumanları ağıldan, gözdən.
Bizə bir yol göstər, ey ulu Tanrı.
Sonra utanmayaq tariximizdən.

SEVGİ GÖZƏL BƏLADI

Sevgi gözəl bələdi,
Bələsi mənə gəlsin.
Onsuz həyat zülmət idi,
Zülmətli günə gəlsin.
Yazığı gəlsin mənə,
Dolansın, yenə gəlsin.
Ən qədim dindi sevgi,
Bu dünya dinə gəlsin.
İnsandan bu dərd qalır,
Ömür gəldi-gedərdi...
Ya rəbb, heç vaxt nadana
Qıyma bu gözəl dərdi.

Ulu vətən sevgisi
Sevgilərin tacıdır.
Şirinlərdən şirindi,
Acılardan acıdır.
Onun zülmünü çəkmək
Ruhun ehtiyacıdır.
Bu sevginin töhfəsi
Zindan, həsrət, ölümdür.
Ölümə hazır olmaq
Özü dərin elmdir,
Bunu sevənlər bilir.

Azadlığın sevgisi
Varlığın sevgisi
Bu azadlıq deyilən
Gözəllər gözəlidi.
Azadlıq ulu Tanrı,
Tanrı bəşərin yarı...

Vətənimin bayrağı
Xalqımın başı üstə
Ulu Tanrı əlidi.
Məcnunam desəm azdı,

Könül bu məhəbbətdən
Divanədi-dəlidi.
Xoşbəxtlikdən uludu.
Mənim bu əziz dərdim.
Heyif bircə canım var
Bu sevginin yolunda
Yüz min dəfə ölərdim.

QOCALIRAM

Oyuna gəndən baxıram,
Axara düşüb axıram,
Təklənirəm, darıxıram,
Elə-belə qocalıram.

Daha üzüm o yanadı,
İşim hamısı miyanadı,
Hər an bir addım yanadı,
Gilə-gilə qocalıram.

Öz qarnını güdə-güdə,
"Kişi" oldu gedə-güdə,
Onlardan gen gedə-gedə,
Gələ-gələ qocalıram.

Yamanca tərsdi qocalıq,
Yolumu kəsdi qocalıq,
Bilirəm pısdı qocalıq,
Bilə-bilə qocalıram.

Arvad-uşaq, bacı-qardaş,
Yola salın yavaş-yavaş.
Saçımda qar, kirpikdə yaş,
Gülə-gülə qocalıram.

Gedən cana nə gələcək
Fikrət Qoca gözünü çək,
Görən deyir düzələcək!
İldən-ilə qocalıram.

YAŞAYIR

Doğan günəş, yağan qar
Bu ilk bahar, son bahar,
Acı-şirin ağrılar,
Ömürdü keçər gedər,
Bu dünyada hər nə var,
Ömürdən keçər gedər.

Yolun əyrisi, düzü,
Dostun, düşmənin sözü,
Günün gecə-gündüzü,
Ömürdü, keçər gedər.
Yolların dağı-düzü
Ömürdən keçər gedər.

Zəhmətdən, qorxudan tər...
Nə əkmisən onu dər.
Qorxaq oğul, igid ər,
Zamanla ötər gedər.
Xatirəsi yaşayar,
Torpaq ömrü üyüdə,
Ömürdən keçər gedər.

YAŞAMIŞAM

Ürəyimin hökmü ilə
Dolanmışam, yaşamışam.
Səllər kimi bulanmışam,
Durulmuşam, yaşamışam.
İllərimdə bahar olub,
Qış olubdu, olan şeydi.
Yollarımda eniş olub,
Yoxuş olub, olan şeydi.
Ölüm-ölüm arasında
Bir körpü tək uzanmışam.
Baba, ata itirmişəm,

Övlad, nəvə qazanmışam.
Olan olub, keçən keçib,
Dünya yalan deyil daha!!!
Bir də bunlar mənim üçün
Təkrar olan deyil daha...
Nə qədər dost itirmişəm,
Nə qədər düşmənim gedib.
Burda mənim kölgəm qalıb,
Onlar ilə canım gedib.
Bundan belə yolum yoxuş,
Yüküm yüngül, mənzil yaxın.
Ömür bir göz qırpmıdır,
Gəldim, gördüm, gedim, baxım.

TƏSƏLLİ

İki sözü var dünyanın,
Biri doğru, biri yalan.
İki gözü var dünyanın
Biri gecə, biri gündüz.
İki yolu var dünyanın
Biri əyri, biri də düz.
Dünyayla bir yaranıbdı,
Bu çəkilər, bu bölgülər.
İki günü var dünyanın,
Biri ağlar, biri gülər.
Bir təsəlli var dünyada,
Biri gedər, biri gələr...

İNSAN NƏGMƏSİ

Hələ söz yox ikən nəgmə var idi,
Sonra sözə döndü insanın səsi.
Elə əvvəlkitək səslənir indi,
Küləyin, yarpağın, suyun nəgməsi.
Solo oxuyurdu böyük bir xorda,
Bütün canlılarla verib əl-ələ.

Səsin gözəlini itirib insan.
Sözün yaxşısını tapmayıb hələ.
İnsan nəğməsiylə oyatdıq vaxtı,
İnsan nəğməsiylə əridi buzlar,
Sellərə çevrildi, düzlərə axdı,
O nəğmə hələ də çöllərdə sızlar.
Sızlar yamaqların minbir gülündə...
Sızlar bulaqların şirin dilində.
İnsan nəğməsindən düşüb qalandı
Dünya dediyimiz bu insan bağı.
Sərçənin qohumunu bülbül eyləyib,
İnsan nəğməsini yamsılamağı.
Əl-ayaq dəyməmiş, yerdə, diyarda,
Özünü axtarır insanlar indi.
Hələ söz yox ikən, nəğmə var idi...

BULUDLAR GETDİ

Buludlar getdi dənizə,
Dəniz çiməcək bu gecə.
Dənizə düşən damcını
Balıq əməcək bu gecə.

Ürək dolub bulud kimi,
Bu bir köhnə bayatıdır.
Ağlamağa ən xəlvət yer,
Leysan yağışın altıdır.

Balıq deyiləm mən susam,
Dəniz içində susuzam.
Ömrüm dönüb yuxu ola,
Mən onu tərsinə yozam.

Buludlar gedir dənizə,
Hər damlası bir sözüdür.
Buludların ağlamağa,
Xəlvət yeri dənizidir.

İNSAN SƏVIYYƏSİ

(poema-düşüncələr)

Salam, Kainat!
Salam, ey böyük həyat!
ey sükutla dolu
səyyarələr akvariumu.
Pıçiltımı eşidib
Məndən soruşma ki,
“haqq varmı?”
Məni görə bilmirsən deyə
Boylanma öz dibindən dərinə,
göyündən yuxarı göyə.
Mən o qədər kiçiyəm
zərrələr arasından gözlərin məni
tapıb yığa bilmir,
O biri o qədər böyükdü
kainatın da göyünə
sığa bilmir.
Görə bilməyəndən sonra
sənə nə fərqi var
kiçikdi, ya böyükdü.
İkisi də götürə bilmədiyən yükü.
Qaranlığın sükutundan üzən
yaşıl bir adadı səyyarəm.
Kainatın böyüklüyünə qərq olan
bir sədi, sədədi səyyarəm.
Milyon, milyon günəşlər yanır
Ətrafında səyyarələr
qızınır, üzür, dolanır.
Günəşləri kimdi alışıdıran?
Kainat ulduzlar burulğandı,
Bu qazanı kimdi qarışdıran?
Mən yer kürəsində
zərrədən kiçiyəm.
Məndən də kiçikləri var qat-qat.
Bu gecə yar
məni dəli saymasın deyə yanımda arvad,

Səninlə ürəyimdə danışıram.
Eşidərsənmi məni, kainat?!
Deyəcəklər “bu da ağıllı” necə eşitsin,
kainat ürəyinin səsini.
Mən kainatın qaranlıq qüssəsini
eşidirəm.
Ulduzların işığının səsini eşidirəm.
Fəzanın nəhəng sükutunun
zümzüməsini eşidirəm.
Ürəyimin səsi də qoşulur o səslər dalğasına
uçur o sonsuzluğa gedən sona...
Eşidirəm
məna gülən var,
özü yaman gündə üstümə gələn var.
– Ay rəhmətliyin oğlu
bağıra-bağıra qalmışam
səsimi eşitmirlər evlər idarəsində.
Eh... Sən də...
tutulub evimdə ayaqyolu.
– Günah özündədi!
Nəyi çeynəməmiş udmuşdun,
ay zalım oğlu?
Mən kainata uçmaq,
ulduzlar arasında üzmək istəyirəm,
sən ayağımdan tutub dartırsan aşağı.
Arvad böyrümə dürtmə vurur
– Ay kişi göylərə köçmüşsən?
Deyir – əlini kəsib Günayın uşağı,
A kişi, bir dəqiqə en aşağı.
İndicə mələk idim,
arvad qanadlarımı qayçıladı.
Romantikamı reallıq qamçıladı.

* * *

Göyün ulduz göz yaşı var,
Göyün də göy gülüşü var.

Hər səyyarə ailəsinin
öz çırağı-günəşi var.
Hər ailədə, hər ulduzun,
öz dolanmaq yolu var.
Hər səyyarənin öz peyki var
hər peykin o səhnədə
öz rolu var.
Bu kainat ailələrdi
çadır-çadır.
Kainatda qaçqın olmur,
hər kəsə öz yeri çatır,
hər kəsə öz yurdu çatır.
Səyyarələr bir-birinin
hüdduduna keçə bilməz.
Səyyarələr bir-birinin
ışığı payın içə bilməz.
qanun-qayda.
Hamı birdir, bir ailədir,
hər kəs ayrı-ayrı ada.
Hər kəs təkdi, müqəddəsdədi.
Hamı birdi kainatda,
bir ahəngdi, bircə sədi.
Ulduzların zaman boyu hərəkəti,
nizamlı bir axını var.
Onlardan da öz həddini aşan olur.
Ona görə göydə
ulduz yığını var.
Yağan yağır, uçan uçur,
Öz yerində qalan olmur,
hamı haqqa doğru qaçır.

* * *

Allahsız yaşamaq mümkün deyil,
Allahsızın ömrü, günü də
bir gün deyil.
Uşaq vaxtı ata, ana üstünə

qaçdıǵı tək
Bir qaçan yeri, ümid yeri
olsun görək
İnsanın.
Çətinlikdən, əmələndən,
həyatından usanan,
Ağlasın-sırtqasın, yalvarsın.
Bu hərislik
oldu bütperəstlik.
Hərə öz Allahını yaratdı.
Kimi Allah yaradıb satdı.
Kimi də Allahını aldı,
evin bir küncünə atdı.
Kasıbın Allahı taxtadan,
o birininki gildən,
birinin Allahı da misdən.
Bunlar hamısı eyni vahimədən,
ümiddən, məhəbbətdən,
eyni hissdən
yaranmışdı.
Çərəyi çətin çıxanda,
bir-birinin evini yıxanda
lap elə-belə darıxanda
Qaçırdı üstünə Allahın insanı.
Taxtanın, gilini, misin ürəyi yumşalırdı,
Günahını yuyurdu, könlünü alırdı
İnsanın.
Allahsızlıq eşqi yaratdı Musanı
İsanı.
Dandılar Odları, inancları,
büt Allahları.
Geyimli, lüt Allahları.
Rədd olsun Allahlar – dedilər!
Allah var! – dedilər –
Təkdi, uludu, müqəddəsdə,
görünməzdə.
Allah qeybdən gələn səsdə,

onu elçisi eşidir ancaq.
Bu bütlər,
Allahlar,
oyuncaqdı, oyuncaq.
Asimana bax,
ulduzlardan yuxarıdadı haqq;
Musanı didərgin saldılar,
çarmıxa çəkdilər İsanı.
Eşq olsun İnsana
Allah özünə çağırır İsanı.
Məhəmmədi öldürdülər,
Kəsdilər nəvələrinin başını.
İndi min üç yüz ildi
tökürlər göz yaşlarını.
Ümməti qanı yumaq istəyir əlindən,
Bir yandan da
yenə əl çəkmir öz əmələndən.
haqq yolunda hər kəs
bir dəfə də olsa
haqsız olur.
Allah yolunda hər kəs
bir dəfə
Allahsız olur.

* * *

İnsan məhəbbətin işığı,
Kainatın yaraşığı,
Yer kürəsinə
səmadan düşüb aşağı,
Asiman uşağı İnsan
İnsanın xəmiri yerdən deyil,
Hamısı İnsandı, hamısı bir dən deyil.
Sarıdı, qaradı, ağdı.
Milyon ildi gözləyirik
Qaynayıb qarışacaqdı.
Min illər keçir

Məzar yerləri unudulur.
Şumlanır, əkilir.
Çörəyi bir torpaqdan çıxır,
Suyu bir quyudan çəkilir,
Yenə dünyaya,
qara qara gəlir, ağ da ağ gəlir.
Kainat genişdi.
Bu qaralar, sarılar,
Yer üzünə Allahın əlindən
Sürüşüb düşdü.
Yaradan özü bilir
bunların xəmirini
Hansı səyyarələrdən götürmüşdü.
İnsan Allahın dodağından düşən
ışıqlı bir kəlmədi.
Kainatdan ulduz kimi axıb,
İnsan yer üzünə gəlmədi.
Təbiət onun öhdəsindən gəlmədi.
İnsan təbiəti çaldı, çapdı, taladı.
Ağacını qaladı,
heyvanını parçaladı.
İnsan təbiətə
göydən gələn bələdi.
Bu torpaqdan yarananlar
təbiətlə ana-baladı,
Meşəyə sığınan pələng kimi,
Suya sığınan bir balıq kimi,
Budağa sığınan bir quş kimi.
İnsan təbiət üstündən keçir qarğış kimi,
Ayağı altındakılar ölü qalır,
Ətrafındakı ağacların külü qalır.
Quşlar şişində gedir
Yeməliklər dişində gedir,
Dovşanlar minaya düşür partlayır,
Canavar tələyə düşür ulayır,
Pələng qəfəsdə tula kimi quyruq bulayır.

İnsan keçib gedir yer üzündən
Bəlkə yenidən qayıdacaq kainata
sakitlik çökəcək həyata...
Yaxşı, qonaqsan!
İnsan abırlı qonaq olar.
Uçmağı öyrənmisən,
hara desən uçmaq olar.
Adam da onu yaradanın üzünə ağ olar?
Allah yaradıb səni də,
Yer kürəsini də.
Yer kürəsinin də öz doğma adamı var.
Gözdən irəyə qaçıb belələri.
Afrika cəngəlliklərində gizlənin
qəbilələri.
Dırmanıb ən uca dağlara
Nəhəngi, avamı.
Olub qar adamı.
İzini görəndə Adəm ovuna çıxmaq
istəyir hamı.
Bu İnsan deyil.
Dişi silahdı, ayağı, əli silahdı.
Yaratdığıнын ən kamili silahdı.
Min il qonşu olub yer üzündə
Yenə bir-birinə düşməndi.
Kim deyir ki, bunlar göydən düşmədi,
Bu xasiyyətlə bunlar göydən qovulandı.
İnsan olduğu da yalandı.
Bunlar iki zəhərli ilandı,
Qış yuxusundan oyanıb
Unudub özünün kimliyini, keçmişini.
Üz-üzə dayanıb
Qıcıyıb bir-birinə zəhərli dişini.
Allah cəza verib onlara
Bir-birinin gününü eyləyiblər qara...
Özlərini öyürlər,
Çörəyindən kəsib silaha verir,

Sonra döşlərinə döyürlər,
 Allahın yaratdığı torpağa
 “Mənimdi, mənimdi” – deyirlər.
 Torpaq onları yeyir,
 onlar da bir-birinin gələcəyini,
 keçmişini yeyirlər,
 Ayaqsız qalanların yerişini,
 Atasız körpələrin gülüşünü,
 Anaların yuxusunu oda qalayırırsınız,
 Siz çapıb talayırsınız.
 Bu heç talamaq da deyil.
 Quduz kimi bir-birinizi dalayırsınız.
 Dayanın gəlmələr
 artıq siz gəlib çatmışsınız.
 Allahın dediyi cəhənnəm budur
 Onu siz özünüz yaratmışsınız.
 İlk günahkar kimi
 özünüzü ora atmışsınız.
 Cəhənnəm odu öz içinizdəki
 məkrdi, kindi.
 İnsan-yaradan, quran yaşadandı,
 bəs bunlar kimdi?..
 ...Amerikada da gəlmələrdi,
 İnsan sözdürsə,
 onlar da kəlmələrdi...
 Ağalığ iddiasını
 hər kəs soxub öz qarnına,
 hamı qulluq eləyir
 müqəddəs qanuna.
 Qanun qarşısında
 milliyət, irqçilik yoxdu,
 hamı İnsandı.
 Ona görə işləyənlər toxdu,
 yaşamaq asandı,
 gördükləri də gündü.
 deməli, belə də mümkündür.

* * *

Bir daşın üstündə oturmuşam
 qarmaq atmışam dənizə
 Dayanmışam dənizlə üz-üzə.
 Qarmağıma balıq özü gəlir
 Ən uzaq yerdən, üzə-üzə.
 Balıq qarmağımıza düşməyə də bilərdi
 düşür səbrimizə.
 Küləklər dalğaları qovur,
 Dalğalar sualtı axınları,
 axınlar balıqları.
 Zəncirbənd olub hamısı bir-birinə
 Üstdən aşağı, altdan yuxarı.
 Bir daşın üstündə oturub
 Qarmaq atmışam dənizə.
 Səyyarələrin üstündə oturub
 Kainatdan qarmaq atıblar bizə.
 Allah ulduzları qovur
 ulduzlar taleyimizi,
 taleyimiz bizi.
 Mən də qarmağıma
 bənd eləmişəm dənizi.
 Səhər-səhər, bu dan üzü,
 Hamımız bir ipdən asılıyıq,
 Bu ip kimi nazikdi haqq
 ipimizi kəsmə Allah...
 Yaradan bir sapa düzüb
 bütün kainatı.
 Hamının həyatı
 bir sapdan sallanır.
 Udan çox sevinməsin
 uduzanla bir sapa şərikdi.
 Əslində aldadan
 özü də aldanır.
 Yazığın qisası yaman olur.

Udmaq üçün insan min oyundan çıxır
Axırda udan zaman olur.

* * *

Bu küləklər, mehlər
İnsan nəfəsidi.
Yaşayıb gedənlərin
harayıdı, səsidi.
Qayalar da daşa dönmüş səslərdir
qalıb bərkiyib qat-qat.
Səsdən yaranıb ilkin həyat.
Ol! – dedi,
Oldu hər şey.
Bir-birindən doğuldu hər şey.
Zəncir halqaları kimi törədi, artdı.
Yarananlar da başladı, yaratdı.
Dartdıqca uzandı, uzandıqca dartdı.
Hər şey nəhayətsiz elm oldu..
Allahın ən böyük kəşfi ölüm oldu.
Ondan sonra sualının
cavabını bildi.
Arxayınlaşıb görünməzə çəkildi.
Allahın bir zərrə ruhudu
bizi daşdıran, qaynadan
danışdıran, qaynadan
“Mən-mən” – demə, ey nadan.
Ruh yenə qayıdacaq sahibinə.
Yediklərinin hamballığı,
tullantısı qalacaq sənə,
Ruhun, beynin, əlin varkən
Yaxşı işin, elmin, əməlin olsun.
Xatirələrdə heykəlin olsun.
Zamanın ətəyində əlin olsun.
Verdiyini alır zaman
Ruh əmanətədi Allahdan.

Kainat ağzıbağlı sandıqdı.
Səyyarələr bəlkə də
Ruhların qoyub getdiyi
qəbiristanlıqdı,
Mənim min illərim
kainatda bir anlıqdır.
Səyyarələrin özləri göz qabağında,
yolları qaranlıqdı.
Eləsi var, hələ heç cana gəlməyib
Eləsi var, hələ ölməyib,
Zaman heç nəyi doğmaya, yada
bölməyib.
Zamanın karvanını çəkib gedir.
Bir sapa düzülüb hər şey
hamının zamanı gəlir bir-bir.
Səyyarələr də
əvvəl beşik olur,
sonra qəbir,
Səbir lazımdı,
Hər şey axırda düzəlir.
Allahın bir adı da
səbirdir, səbir.

* * *

Yaradan bütün yaratdıqlarının
sahibidi, yiyəsidi.
Allah yanında ən uca mərtəbə
İnsan səviyyəsidir.
O mərtəbəyə kimi
bütün ömürlər
yaşanır, keçilir,
İnsan olur, İnsan.
Bu mərtəbədə lap gözünü yumsan
Yenə görə bilərsən
Ağlının gözü ilə.

Ən keçilməz qapılardan
girə bilərsən
ağlının gözü ilə.
Bu mərtəbədə bir din var
sahibi Allahdı.
Bütün peyğəmbərlər din qardaşındı
Bir insan var Adəmdi
bütün millətlər
sənin qardaşındı.
Bu mərtəbədə bir ağan var
o da sənin öz başındı,
bəlkə belə demək günahdı,
amma günah olsa da sözüm haqdı.
Başının içindədi dostun, düşmənin.
Elmi dildə adını bilmirəm
Qafandakı beynin-düşünənin.
Odur ömrün boyu
başına ip salıb hərləyən.
Səni meymun kimi oynadan,
it kimi hürdürən,
at kimi yəhərleyən.
Axırda da cənnətə,
cəhənnəmə atan –
– Öz başındakı ağıldı,
ondan başqa
nə desələr nağıldı.
İnsan beyni –
kainatın eyni
modelidi.
Beyində mərkəzlər
kainatda ulduzlar
Onlar da mənasını bilmədiyimiz
sözlərdir, sözlər.
İnsan öz beynindəki
milyard ulduzlardan
beş-onunu tanıyır.

Soruşsan kainatdan da
beş-on ulduz adı sanayar.
Beynimizdə mərkəzlər
mürğülü, yuxulu,
Kainatda sükut içində yatır
ulduzların yolu.
İnsan beyni kainatdı,
gələcəyi uludu İnsan.
Neyləsin ki, özü hələ uşaqdı,
beyni yuxuludu İnsan.
Hansı nəhəngin beynidi kainat?
Bəlkə məndən o cavandı,
beynimizdən yenidi kainat.
Mən insanam beynimizdə kainatın
xəritəsi
Məni çağırır
uzaq ulduzların səsi.
İnsanı çağırır kainat
çağırır geri
Allah yanında
boş qalıb
İnsan mərtəbəsi,
boş qalıb
İnsan mərtəbəsi,
İnsan yeri.
Ona görə biz öz içimizdən
ucalmalıyıq.
Öz nadanlığımıza,
qalib gəlməli,
zəfər çalmalıyıq.
Beynimizin İnsan mərkəzi o,
yanmalıdı.
Oyanmalıdı!
günəş olub oynamaladı
Onun nuruna
bütün varlıq boyanmalıdı.

O zaman yuxuda uçduqlarımız
çin olacaq.
İnsan göyərçin olacaq.
Ulduzlar mayak,
günəşlər ocaq.
Ömür zamanla uçacaq
yanaşı,
min illərlə ölçüləcək
insanın yaşı.
Yoxsa elə yaranandan
oturmuşdun cənnətdə
sənə daha nə gərək idi,
cənnət meyvəsi bəhanə idi,
Səni yaradana bəhanə idi.
Səni cənnətdən qovdu ki,
Desin get, Adəm, böyü, ucal, ol İnsan.
Yolunu gözləyir Yaradan,
Adəm, gözləyir ki, sən İnsan olasan.

ADI HƏQİQƏTLƏR

Gördüklərim gözümün qərəlidir.
Görə bilmədiyimə yoxdur demirəm.
Onlar da görənlərə bəllidi.
Bu kainatda gördüyüm
bir zərrə də
mənə təsəllidi.
Bir ömrə bu da bəsdidi.
İnsan ömrü ani bir səsdi.

* * *

Ülvi məhəbbətin ölməz sözü var.
Dönər əfsanəyə min illər yaşar.
Leylinin, Məcnunun oğlu-qızı var,

Nakam məhəbbətdən deyər, danışar.
Bütün cavanların üzünə qonur,
Bizi bu dünyaya gətirin deyir,
Bütün gözəllərin gözünə qonur,
Siz bu əfsanəni bitirin deyir.
Leylinin, Məcnunun oğlu, qızı var.
Min ildir yol gələn ruhdular onlar,
Qanana deməli dərdi, sözü var.
Görə bilməyəne yoxdular onlar.
Allah ən əvvəl
Leyli, Məcnun əfsanəsini yaradıb.
Əfsanədən xoşu gəlib
Sonra, insan, səni yaradıb.
Əvvəl sözdü...
Yaradan əvvəl bu sözü yaptı,
Az sonra Adəmlə Həvvanı
yoğurdu yaptı,
Onların içinə nur qoydu,
özünə oxşar yaratdı.
Onlar cütdü
həm də hər biri təkdi.
Görüş, ayrılıq
həyatın iki üzüdür,
ikisi də gərəkdi.
Biri dünyaya gəlişdi,
biri dünyadan gedişdi.
Onlar vüsal, hicran, sevinc, kədər deyil,
adi işdir.
Hər kəs doğulanda
ölümü ilə əkiz doğulur.
Görüşün içində doğulur hicran,
hicranın sonunda görüşdü.
Onların arasındakı vaxta
ömür deyirik,
Əslində bu ömür dediyimiz də
adi bir işdi.

Əsl ibadət
Yaradana oxşamaqdı.
Yaradıb yaşamaqdır.
Gözəl arzularını
gerçək elə sən,
Səhranı çiçək elə sən,
Fikrini qanadlandır,
Adsız adlandır,
Piyadanı atlandır.
Balaca bir həyətin olsun,
Həyətin kainatı olsun.
Həyətinə toyuq-cücən, mal-qaran,
atın, itin olsun.
Su verəndə ağaclarının yarpaqları,
Şirin-şirin meyvəsi, barı,
pıncıldayıb ibadət edəcək sənə,
Həyətinin daşı torpağı adət edəcək sənə.
Gözəl nemətlər yaradacaq
ətrini dəmət edəcək sənə.
Bu həyətin yaradanı sən sən.
Səni sahib sayan mal-qara,
sənə yalan deməz.
Sənin atın
heç sənin padşahına da
yalman verməz.
Sən də etibarlı atı,
Həyəti qoruyan iti,
Yumurta yaradan toyuğu,
Süd yaradan inəyi,
daha nəyi, nəyi...
Yaxından izləyirsən
Daha çox əzizləyirsən.
Hər ayağa gələn ayaqqabı –
– Minişgil yabı,
Banlayan toyuq,
Hamiya yaltaqlanan köpək,

Ağız artığı yeyir,
bir də kötək.
Özümüzə kötək dəyəndə,
Tale bizi dəyəndə.
Günahkar sayırıq
qonşunu, milləti,
rəhbəri, dövləti.
Bərk ağrıyanda yarası
Allaha da olur ası,
özü heç nə yaratmayan insan
Özün də heç nə olursan.

* * *

Evim, xanımım, uşağım var,
Öz pəncərəm
pəncərəmdə öz işığım var,
Qəlbimdə bir sonsuz səhra var,

Ruhum o səhrada Məcnundu,
Leylinin adı gizli.
Bu eşqin odu gizli-gizli,
Qara saçlarımı yandırdı,
ağ külə döndərdi.
Günlərimi ilə döndərdi.
Ömrüm birdi,
yaşadığım başqa-başqa
iki həyatdı.
Ruhum qəlbimdəki səhrada
Məcnundu,
Leylim İbni Səlamı da aldatdı, atdı.
Evim, xanımım, uşağım var,
Öz pəncərəm,
pəncərəmdə öz işığım var
Hələ məzarımın da yerini
indidən bilirəm,

gəlirəm, gəlirəm...
Yazıq Məcnun ruhum
gecə-gündüz ürəyimin içindən
qapımı döyür.
Ağlayır, gülür, yalvarır, söyür.
Kainat dediyimiz
Allah yaratdığı bu bağı
hər kəsə yaxından-yaxın.
Hər kəsin ürəyində,
beynində pıçıldayan
Allahın səsidir.
Yaranan gündən
səndə Allah nuru olur.
O yaşadır səni həyatda.
O nurun adına ruh da deyirlər,
duyğu da,
altıncı hissiyyat da.
Aləmlərin ən uzaq nöqtəsindən
dayanıb sənə baxır Allah.
heç kəsi Allahsız qoymur,
heç kəsi tək buraxmır Allah.
Bir zərrə Allah nuru var
hər kəsdə
yaşayan da, yaradan da odur.
Allahın Adəmə üfördüyü nur
bütün canlıları qızdırır,
o nurun bir zərrə odu.
Bu odun min bir adı var.
Amma hər şeyin yanında
Allah odu var
yanan ocağın odu
yanmamışdan harda idi?
Kül olandan sonra
hara yox oldu?
Ürəyimin başındakı
odsuz, ocaqsız daimi hərarət,

Canımdakı hürriyyət,
Beynimə düşən niyyət.
Bu fikirləri beynimə salan
Hərdən məni məndən alan
Bəs kimdi?
Mən başqa bir şeyəm
ruhumdakı hökm
başqa bir hökmdü.

* * *

Keçib gəlmişəm,
Ulduzlar arasındakı uzaq bir yolu,
Mavi şəhrlər keçmişəm
sükutla dolu.
Adəm cənnətdən qovulandan
Zamandan zamana keçirəm.
Pərvanelər kimi
günəşdən günəşə uçuram.
Biz gün işığına
yetişirik,
bişirik,
qovruluruq.
Deyəsən, hər birimiz
doğulanda cənnətdən qovuluruq.
Bəlkə cənnət yaratmağa gəlmişik,
gələcək illərə.
Gələcəkdə gələcək,
imamı kamillərə.
Bəlkə cəhənnəm bu dünyadı.
Özümüzdəndi odunu, odu,
Özünsən çömçə bulayan,
od qalayan,
Özün də bala-bala yan,
Yan bala, yan!
Həmişə keçmir zor, bala yan!

Bəlkə də insan olardın,
Oddan və qandan başqa,
bir şey görsən,
bir şey tanısan,
Bura cəhənnəmə
sən Allahın,
bura qovduğu şeytanısan.
Yandır, yan, bala yan!

* * *

Tavandan yuxarıda insan,
Döşəmədən aşağıda insan,
Divarların arxasında insan.
Evdə oğlun, qızın arvadın insan.
Özünün də adın insan.
Özün də köks qəfəsinin içində
tək tənha olasan.
Bax bu böyük dərddi.
Dərdi dərd yanına qoyub
kiçiltmək də bir adətdi.
Allahın dərdi daha böyükdü.
Onun dərdi kainata yüküdü.
Ondan aşağıda
ondan yuxarıda Allah yoxdu.
Sevəni, aşiqi çoxdu,
sevgilisi, uşağı yoxdu.
Keçmiş, bu günü, gələcəyi yoxdu.
Doğulduğu, oləcəyi günü yoxdu.
Yaratdıqları acgözdü,
özünün gözü həmişə toxdu.
Aləmləri yaşadır eşqinin odu,
Əvvəllindən tək tənhadı.
tənhalıq bütün dərdlərin
sərhədini aşır.
Tənhalıq bəlkə elə təkçə

Allaha yaraşır.
O tək-tənhadı, yalnız deyil.
O boyda təkliyə dərd demək
bəlkə heç düz deyil,
Özü təkdi
Amma əkdiyini cüt əkdi,
Yaratdığını cüt yaratdı,
Kainata dağıtdı,
səyyarələrə atdı.
Taleyini də yazdı
ovcuna, alnına,
Ağıl adlı olmazına, olanına.
Həyat verdiyinə ölüm də verib.
İkisini də bir əlində verib.
Deyib özün bilərsən
nə çəkdirsən, nə çəksən,
Amma mən deyən ölümə
özün gələcəksən.
Ölümsüz bir Allahdı,
Ölümsüz olan təkdi, haqqdı.
Bilirdin oləcək atan, anan,
Bu həqiqəti qanırdın,
qanırdın, həm də inanırdın.
heç nə qanmayan, hər şeyi qanan,
Bilirdin oləcək bacın, qardaşın,
Özün dünyanın xaqanı olsan da,
Bir gün ölüm ayağına
əyiləcək başın.
Bilirdin,
bilə-bilə dünyaya gəlirdin,
Onda dərd sözü nədi?
Ölüm hamının bildiyi
adi həqiqətdi.
Bəs dərddin özü nədi?
Tez ölür?
Gec ölür?

Onu da Allah bilir.
Yaradanla bu barədə söz olmayıb.
Aramızda müqaviləmiz olmayıb.
İnsan! Axı nə düz olmayıb!
Bir əzizin öləndə
Böyük dərdim var deyib,
Özünü içəridən
Qabıq, qabıq soğan kimi soyursan.
Hamının gözünü yaşarda–yaşarda,
Hamıdan əziz olan Allahu
haqsız sayırsan.
Tutaq ki, haqlısan,
Nə olar soyuyarsan bir az ağlasan,
Amma gərək yanmağın yandırmasın
ışıq olsun.
Yanmağın da insan ömrünə yaraşlıq olsun.
Yanırsan şam kimi yan,
Batan günəş kimi, düşən axşam kimi yan.
Bəlkə elə bu da o tək-tənhanın
Qurduğu oyundu, əyləncədi.
Onun mətləbi çox böyükdü,
Həqiqəti görünməzdi,
zərifdi, incədi.
Bu dünyaya gəldiyimiz
yolu unutmuşuq.
Bilmirik burdan hayana üz tutmuşuq.
Əlimizdə əvvəli sonu olmayan
yarımçıq bir yazı...
Soruşmaq ayıb olmasın
biz nədən narazıyıq,
nədən razı?!

* * *

Atam getdi,
Məndən kiçik qardaşım getdi.

Neçə dostum, yoldaşım getdi
Bu günlərdə uçdu uçmaq öyrədir.
Mən ayağı yerə bağlı insanam,
İndi inanmışam,
indi xeyli üreklənmişəm.
Sizlər uçub getdiyiniz budağa,
indi mən də enmişəm.

* * *

Kərtənkələ sülaləsindən biri,
Allaha yalvardı ki,
məni qaytar geri.
Arvadlı, kişili,
erkekli, dişili,
ikimizi bir canda yarat.
Onda biz çox yaşayarıq qat-qat.
Nə Leyli Məcnun məhəbbətini,
Nə də etibarsızlığın nifrətini,
vermə mənə.
O artıq əzabları
rəva görmə mənə.
Balam da bir olsun,
bir olsun bəbir olsun,
Mənə dəxli olmasın
Od olsun, ya şir olsun.
Deyirlər yer üzündə
Bir növ kərtənkələdir,
Övladı öz ömrünə
Qurulmuş bir tələdir.
Nə erkəkdir, nə diş,
Hissiz, duyğusuz, işsiz,
Yatıb durmaqdi işi.
Ömrünün sonlarında,
Qarnında maya olur
Mayası bala olur.

Canına bəla olur.
Ananın qarnında,
Açılır buta kimi,
Ananı içindən yeyir,
Yeyir yumurta kimi.
Yeyir, yeyir ananı,
Canını alanacan.
Bala yeyir ananı,
Qabığı qalanacan.
Sonra qabığı deşib,
Çölə üz qoyur bala,
Çönüb baxmır da dala.
Qarşıda anasının,
Taleyi gözlər onu,
Ana-bala gedirlər,
Bir-birinin yolunu.
Onu görk yaratıbdı,
Görk də yaşadır Allah.
Onu axtarmaq üçün
Çölə-düzə düşməyin.
Anasını pis günə
qoyan oğula, qıza bax.
Olan-olmazın alır,
Varını satır gedir,
Ananı, ya atanı,
Qocaldır, atır gedir.
Ata-ananı atır,
Ya qocalar evinə,
ya tale umuduna.
Ata-analar yanır,
Yanır övlad oduna.
Kərtənkələ axtarma,
Dönər sənə deyər ki,
Nə gəzirsən, ay axmaq
Səni qoca yaşında
atan övladına bax.

* * *

Ey aləmi yaradan,
Nurunla qızınır kainat,
Bir zərrə nurun ruh olur,
Həyat verir, həyat.
Bu aləmdə milyonlarla yer kürəsi var,
hamısında da canlı səsi var.
hər canlıda Allah zərrəsi var.
Adı ruhdu.
Adəmin Həvvanın soyuq canına,
Allahın üfürdüyü odu – ruhdu.
Sonra da onları atdı yer üzünə,
Yeni bir təsərrüfat yaratdı özünə.
Adəmlə Həvva ördədi, törədi,
Altı milyardı keçir indi.
İki zərrə ruh vermişdi,
Milyonlarla ruh içir indi.
Kainatda yer kürəsi,
Milyonlardan bir həyatdı,
tullantısız bir təsərrüfatdı,
özü-özünü nizamlamağı var.
Yaradanın kainat adlı bir bağı var.
Səyyarələr arasında,
Həmişə qaçhaqaçdı-qovhaqovdu,
Allah cənnətdə adəmlər, həvvalar
yaratdı.
Sonra səyyarələrə qovdu.
İnsan da yaradanın
dediyi bir kəlmədi,
Kainatdan gəlmədi.
Doğulanda xəyal adlı
əlvan qanadları olur.
Mələk kimi görünməz yaranır.
Nur kimi təmiz doğulur.
Xəyalı qanadlarını açır.

Yuxularında uçur, uçur,
Yer nemətlərini yedikcə,
Nemətinə şükür, ya rəbb, dedikcə
Kainat səyyarəyə parçalanır.
Səyyarə vətənə,
vətən şəhərə, kəndə, həyəətə,
həyəət toyuğa, mala,
ata, itə parçalanır.
Xəyalında uçan insanın,
qanadları qayçılanır.
Bal arısı kimi
gecə-gündüz çalışırıq,
İşləyirik, vuruşuruq,
küsürük, barışıırıq.
Torpaqda nə varsa,
dadlı, ləzətli, yaraşıqlı,
ışıqlı.
Yığıb doldururuq,
bədənimizə, canımıza,
gödənimizə,
boyumuza, enimizə.
Bədənimiz dəyib yetişəndə,
sapımız, saplağımız,
qırılıb biz düşəndə.
Düşürük torpağın açılmış ağzına.
Adı çoxdu
məzar da, qəbir də deyirlər ona.
Özü də əzizlərin bükür getirir səni.
Deyir cənab torpaq buyur götür,
Nuş olsun,
əzizlərin də üstün örtür,
torpaqlayır.
Sonra da oturub ağlayır.
O yaradan kişi
Gör nə məharətlə qurub firmanı.
Necə məharətlə gördürür işi.

Bir zərrə ruh qoyur cana.
Bədən çalışır, böyüyür, şişir,
Sonra Allah öz zərrəsini alır.
Bədəni yetişmiş meyvə kimi,
Torpağın açılmış ağzına salır.
Elədi haqdı,
Amma unutma ki,
səni də yaradan Allahdı.
Ruh dediyin zərrə də onundu.
Tale dediyin ömür də.
Ölüm dediyin sonuncu əmr də.
Bir də ömürdən əvvəl,
ömürdən sonra,
bir də...

* * *

Leyli Məcnunlar dünyada olanda
Yaradana Məhəbbət,
qalardı ikinci planda.
Yaradan özüdür canı, məhəbbəti,
verən də, alan da.
Ona məhəbbətdən böyüyü,
məntiqsizdi, yalandı.
Allahın verdiyi ruh olmasa,
o hansı məhəbbətdi.
İnsan ruhsuz bir parça ətdi,
sonra da bir ovuc torpaqdi.
Allah yaratdığı əfsanəyə baxdı,
Dedi ki, əlimin altındakı gildi,
torpaqdi,
Adəmlə Həvvamı gildən yoğurdu.
Duz vurdu, su vurdu, qurdu,
yaratdı.
Yaxşı bilirsiniz bir-birinizin
tamın

Əlbət ki, şiti var, duzlu su var adamın.
 Onları da tamahı aldatdı.
 Oğurluq yedilər,
 Onları cənnətdən,
 Allah yer üzünə atdı.
 İnsan öredı, artdı.
 Yarımız haqlıyıq,
 yarımız haqsız,
 Allahlı,
 Allahsız.
 Ruhumuz Allahdandır,
 Adəmdən, Həvvadan
 oğurluq var qanımızda.
 Birində bir az çox,
 birində bir az az.
 Bizdən Leyli Məcnun olmaz.
 Tamah şeytandı, bizimlə əkizdi.
 Ruhumuz Allahdandı, təmizdi.
 Böyük təsəllimiz budur.
 Bizi də Allah yaradıb,
 Ona öz yaratdığı əzizdi.
 Kainatda ulduzların karvanı
 öz köçündədir.
 Biz də bu qaranlıqda işıldaquşlarıq.
 Hər kəsin düşməni öz içindədi,
 adı tamahdı, iblisdi,
 Özümüzə qalib gələk
 olaq mələk.
 Leylinin Məcnunun,
 oğlunu, qızını,
 dünyaya gətirək.
 Əfsanəni bitirək.

MÜNDƏRİCAT

Fikrət Qoca təsəllisi	4
Müəllifdən	12

ŞEİRLƏR

Xirosima	15
Azəriyom	16
Üçüncü adam	16
Mən kiməm	18
Şair ölümünə mən inanmıram	18
Səhər	20
Ağrı	21
Axşam bütün yollar	22
Gözünüzə su verin	23
İnsanam	23
Mənimdir	24
Dünən biri mənə yalan deyirdi	24
Arvad sözünə baxan	24
Xəstə və həkim	25
Evim – avtobuslar	25
Özünüzə kömək edin	25
Kamçatka vulkanları	26
Qorxmuram və qorxuram	26
Həç açmıyaq bu sirri	26
Yer kürəsi fırlanır	26
Səkilər	27
İnfarkt	27
Baxıb uzaqdakı xatirələrə	28
Xəncər kəsmir qınını	28
Qanundan kənar	28
Ulduzlara doğru yürüş	28
Gecə yaman uzundur	29
Bu gün xoşbəxtəm	29
Gecənin nəğməsi	30
Quzu	31
Hardasa, nə vaxt	32
Qara geyinmə	33
Qara dəniz	34

Günah yoldadır	35
Dənizdə ay çiməndə	35
Balıqçıyam	36
Mənim məsləkim	37
Payız	37
Yaşamaq eşqinə, həyat eşqinə	38
Dilin bəlası	38
Kömək	38
Xəzər	39
Bir vaxt	40
Vals	40
Çiçəklər	41
Qızıma	42
Papiros çəkirəm	43
Ümid	44
Yaman dili gileyliyəm ömürdən	44
Qurbağa və mən	45
Hünərin var, bala böyüt	45
Dənizdə susuz	46
Təvazökar	46
Qaraçı qız	47
Günortadan sonra duran	47
Rəqqasə	48
Heç ağlıma gəlməyib	49
Ölüm-dirim arası	49
Kuba leysanlarında	50
Havana gecələri	51
Könlümə düşdün	51
Ərəb qızına	52
Dədə Qorqud	54
Yoxdur	54
Yarımeçiq iş	55
Ürəklə	55
Yapışmaz	56
Qara rəng	57
Üzü o yana	57
Xoş gördük, İnsan	58
Səni gördüm bir bayatı çağırdım	59
İnsan	59
Gəlin	60
Baş düşdüm	60
Kökədən düşmə	60

Qaranlıq adam	61
Xoş görmüşük	62
Ömrün yükü	63
Satıram	64
Sükut səs salma	65
Ərköyün	65
Qürbətəki həmvətənlərimə	66
Ağlama	66
Təpər istəyir	67
Risk	67
Ehey dayan!	69
Yaxşı ki, gələcək var	71
Xalq	71
Ağlama	72
Açgöz arvad	72
Ağlayar	73
Quq-quq quşu	73
Dözüm ver	74
Şaxta kəsir, qar çırpılır üzümə	75
Görüşə gələnlərə	76
Neyləsin	77
Həmişə cavanlara	77
Gözlə dörd	78
Güllərin nə günahı	78
Qoşma	79
Təslim oldum	80
Qalx ayağa	81
Yükümü çəkirəm	82
Enən deyiləm	83
Qurtarsın	83
Qadın	84
Budur	84
Biz gəldik üz-üzə, qərara gəldik	85
Dözürük	85
Xəbərin yoxdu	86
Dayandı	88
Görəndə... Görməyəndə	89
Sənsiz	90
Gileyli	90
Məhəbbət	91
Gizli sevgi	91
Sənin hökmün	92

Unutdum	92
İnsan qızı	94
Yadıma sən düşən zaman	95
Sən deyən olsun	96
Dünyanı sevindir	96
İnanma	97
Qınama	98
Əgər olmasaydın	98
İlk bahar	99
Torpağın nəğməsi	100
Gəl bir nəğmə oxuyaq	100
Vərmiş	101
Keçib gedəcək	102
Ehtiyac	103
Balalarıma	104
Biz gedərik, yaşıdlarım	104
Yaşayacaqdı	105
Nə vaxt?	107
A dünya!	107
Qara Qarayevin əziz xatirəsinə	108
Cavid gəlib, aç qoynunu	109
Bilmərəm	110
Keçib gedəcək	111
Gülün gözəlliyi	111
Həmsöhbət	112
Yazıq Musa	112
Şahmat	113
Bəsdir	113
Xoş gördük	114
İş belə düşdü	115
Yarpaqlar quşlara qoşulub gedib	116
Balta səsi	116
Ağlayırmı görəsən	117
Gözlərim	117
Ağaclar	118
Əsgər məktubu	119
Möcüzə	120
Səni sevəndən	121
Sərhəd boyunca	122
Yaxşı ki	123
Uşaq olmaq istəmirəm	124
Bu gün	124

Salam, Rəsul Rza!	125
Ömür	126
Yağış yağacaq	127
Çılğın baxışların dönərdi oda	128
Özümlə mübahisə	128
Qızlar dayanarlar yollar yanında	129
Yol verin!	130
Dünya mənə tanış gəlir	132
Sabah bayramdı	133
Ölülər qorxmur	134
Bu da belə bir nağıldı	134
Dodaqların	135
Məni oda tullasalar	135
Yatmağa qorxuram	136
Yaş o yaş deyil ki	136
İkinci görüş	137
Vaxtında gəlirsən görüşə hər gün	137
Dünyada xoşbəxtlik yaşayır	138
Təki ürəyimdə bayramım olsun	139
Oğluma layla çalırım	139
Qatar	141
Təyyarədə	142
Rüşvətخورlar	143
Quru çinarın nəğməsi	144
Titrəmək yaraşmır insan səsine	145
Yalançı Məhəmməd	145
Mən qanım, ya qanmayım	146
Ərkəc	147
Uzaq Şərqi üfüqlərində Cavid xatırladım	148
Qranit qayalarda	148
Yazıq adam yoxdur!	149
Bildirəcək	150
Xəbərçi	151
Diktor	152
Leyli Məcnun rastlaşdı	153
Bağışlanmaz	154
Bir Əli vardı	154
Qoca ərəbin səhər namazında duası	156
Nazım Hikmətə	156
Payız	157
Bezmə gəl	157
Qayıtmaz	158

Şeytan balası	159
Vurulsun	160
Heyfini al	160
Xoşbəxtlik	161
Gülər, qan ağlar	162
İnsan xasiyyəti	162
Gizlənpac	164
Qoca ağaclar	165
Tut ağacı	166
Nənəm	167
Ömrün illəri	168
Yaşa həyat	170
Adi insan	171
Yağış	172
Ürəyimin heyreti	173
Qalib	174
Dostum Abbasın qəbir daşına	175
Gecələr məni	175
Şükürlüyük	176
Gəmilər	176
Qocalıq	177
Öküzlər	178
Mən Adəməm	179
Balalara	180
Yuxumda balıq olmuşdum	182
Darıxmışdım	184
Mingəçevir şəhərində	185
Payız	186
Kəndirbazlar	186
Dəli ürəyim	187
Dedim	188
Xəstəxanada	188
Diplomat arvadı	190
Zənci qız	191
Qoca fil	192
Odlu su arasında	193
Bu qızda söz var	194
İşdən qayıdıram	195
Pələng arzusu	196
Su da söndürmədi heyreti	197
Küçük	198
Gəl bölüşək	199

Gileylənməyir	200
Qarsia Lorkanın son anları	200
Qaçqın gəlinə	201
Yollar uzun, dağlar uzaq,	201
Bir gün köçün dönər geri,	202
Tənhalıq	202
Tənha ağac	203
Bir yandan da belə...	204
Göz yaşı deyil	205
Məcbur olmayaq	205
Sevgi gözəl bələdi	206
Qocalıram	207
Yaşayır	208
Yaşamışam	208
Təsəlli	209
İnsan nəğməsi	209
Buludlar getdi	210

POEMALAR

İnsan səviyyəsi	213
Adi həqiqətlər	226

Buraxılışa məsul:	<i>Əziz Güləliyev</i>
Texniki redaktor:	<i>Rövşən Ağayev</i>
Tərtibatçı-rəssam:	<i>Nərgiz Əliyeva</i>
Kompyuter səhifələyicisi:	<i>Emil Məmmədov</i>
Korrektor:	<i>Ceyran Abbasova</i>

Yığılmağa verilmişdir 09.06.2004. Çapa imzalanmışdır 18.12.2004.
Formatı 60x90 $\frac{1}{16}$. Fiziki çap vərəqi 15,5. Ofset çap üsulu.
Tirajı 25000. Sifariş 237.

Kitab “Şərq-Qərb” mətbəəsində çap olunmuşdur.
Bakı, Aşıq Ələsgər küç., 17.